

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΣΧΟΛΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ»

Λίβανος και η σχέση με το Ισραήλ, ο ρόλος της Χεζμπολάχ

Lebanon and the relationship with Israel, the role of Hezbollah

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Αλέξανδρος Κουμαράς

Αθήνα, 2023

Τριμελής Επιτροπή:

Κωνσταντίνος Υφαντής, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου (Επιβλέπων)

Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου

Ανδρέας Γκόφας, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου

Copyright © Αλέξανδρος Κουμαράς, 2023

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα

«Δηλώνω υπευθύνως ότι όλα τα στοιχεία σε αυτή την εργασία τα απέκτησα, τα επεξεργάστηκα και τα παρουσιάζω σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ακαδημαϊκής δεοντολογίας, καθώς και τους νόμους που διέπουν την έρευνα και την πνευματική ιδιοκτησία. Δηλώνω επίσης υπευθύνως ότι όπως απαιτείται από τους κανόνες, αναφέρομαι και παραπέμπω στις πηγές όλων των στοιχείων που χρησιμοποιώ και τα οποία δεν συνιστούν πρωτότυπη δημιουργία μου».

8 Ιανουαρίου 2023

Αλέξανδρος Κουμαράς

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ θερμά το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του Παντείου Πανεπιστημίου για την υψηλού επιπέδου παρεχόμενη εκπαίδευση και τη συμβολή του στη διεύρυνση του γνωστικού μου ορίζοντα και ειδικότερα τους καθηγητές κ. Κωνσταντίνο Υφαντή, Χαράλαμπο Παπασωτηρίου και Ανδρέα Γκόφα που με τις εμπνευσμένες διδασκαλίες τους, συνέβαλαν στην περαιτέρω ανάπτυξη της αναλυτικής σκέψης μου.

Ιδιαίτερα ευχαριστώ την σύζυγό μου Βασιλική ανεκτίμητο στήριγμα για μένα, τα παιδιά μου Κωνσταντίνο και Ναυσικά, για την άμετρη κατανόηση και συμπαράσταση που επέδειξαν καθόλη την διάρκεια των μεταπτυχιακών μου σπουδών.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	11
Κεφάλαιο Πρώτο: Γενικό Πλαίσιο	13
Συνοπτική Σύγκριση Λιβάνου-Ισραήλ.....	13
Αραβο-Ισραηλινές Σχέσεις	16
Κεφάλαιο Δεύτερο: Κομβικά Ιστορικά Σημεία των Διμερών Σχέσεων Λιβάνου-Ισραήλ.....	18
Η άνοδος των Μαχητών της Οργάνωσης Απελευθέρωσης της Παλαιστίνης (1968–75)....	18
Εμφύλιος Πόλεμος του Λιβάνου (1975–1990).....	20
Σύγκρουση SLA με τη Χεζμπολάχ (Φεβρουάριος 1985 – Μάιος 2000).....	22
Συνοριακές Συγκρούσεις και Δολοφονίες	23
Πόλεμος του Λιβάνου (2006)	25
Κεφάλαιο Τρίτο: Επακόλουθα των Διμερών Συγκρούσεων	27
Στρατιωτικά Επεισόδια στα Σύνορα Ισραήλ-Λιβάνου.....	27
Συγκρούσεις στα Σύνορα μεταξύ Ισραήλ-Χεζμπολάχ.....	28
Ισραηλινές Αεροπορικές Επιδρομές στο Λίβανο.....	29
Διαμάχη για τα Θαλάσσια Σύνορα.....	31
Κεφάλαιο Τέταρτο: Χεζμπολάχ.....	34
Ιστορική Αναδρομή.....	34
Ιδεολογία	35
Οργάνωση.....	36
Στρατηγική της Κομματικής Οργάνωσης.....	38
Εγχώριες Πολιτικές και Στρατιωτικές Δραστηριότητες	39
Υφιστάμενες Επιπλοκές στον Λίβανο	40
Κεφάλαιο Πέμπτο: Διμερές Διεθνείς Σχέσεις	42
Ζητήματα των Συγκρούσεων.....	42
Παρεμβάσεις των Διεθνών Δρώντων	43
Κεφάλαιο Έκτο: Ο Διεθνής Ρόλος της Χεζμπολάχ.....	45
Εμπλοκή στον Συριακό Εμφύλιο	45
Συμμετοχή σε Επέμβαση στο Ιράκ υπό την Ηγεσία του Ιραν	46
Επιχειρήσεις σε Λατινική Αμερική και ΗΠΑ.....	46
Κεφάλαιο Έβδομο: Η Επιρροή της Χεζμπολάχ ως Περιφερειακός Δρώντας	49
Χεζμπολάχ ως Περιφερειακός Υβριδικός Δρώντας.....	49
Η Περίπτωση της Συμφωνίας Οριοθέτησης των Θαλασσίων Συνόρων.....	56
Συμπεράσματα	62

Προτάσεις.....	66
Βιβλιογραφία - Πηγές	68
Παράρτημα «Α»: Χάρτες	76
Παράρτημα «Β»: Πληροφοριακοί Πίνακες.....	82
Παράρτημα «Γ»: Οργανωτική Δομή της Χεζμπολάχ	84

Περίληψη

Η μελέτη της περίπτωσης των σχέσεων Λιβάνου και Ισραήλ και της επίδρασης σε αυτές από τον ρόλο της οργάνωσης Χεζμπολάχ, καθίσταται αναγκαία για την κατανόηση των αναταραχών και των πολεμικών συγκρούσεων, που σημειώθηκαν στην περιοχή, των οποίων οι συνέπειες είναι καταλυτικές για την διαδικασία ειρήνευσης στην Μέση Ανατολή.

Πριν την έναρξή της, θα πρέπει να οριοθετηθεί η υπόψη περιοχή και στη συνέχεια να εξεταστούν ορισμένα στοιχεία της, τα οποία αφορούν στη γεωγραφία, στην κατανομή του πληθυσμού, στην ανάλυση της «θρησκευτικής» ανθρωπογεωγραφίας, όπως επίσης και σε κάθε άλλο στοιχείο κριθεί ως απαραίτητο.

Η πολιτική σταθερότητα αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες της ισχύος ενός κράτους. Εδώ κυρίως έχουμε να κάνουμε με τις κοινωνικές ομάδες. Η κοινωνική συνοχή μπορεί να αποτελέσει ταυτόχρονα παράγοντα ισχύος αλλά και πηγή προβλημάτων. Στη συνέχεια, την ισχύ ενός κράτους διαμορφώνουν οι φυσικοί πόροι, η έκταση, το κλίμα, η τεχνολογία και η στρατιωτική ισχύ.

Πριν την ανάλυση, θα λάβει χώρα ιστορική επισκόπηση με τα κομβικά σημεία των διμερών σχέσεων, που έθεσαν τη βάση για τη διαμόρφωσή τους, μέχρι και σήμερα. Το Ισραήλ έχει αναδειχθεί σε μια περιφερειακή οικονομική και στρατιωτική δύναμη, αξιοποιώντας τον αναπτυσσόμενο τομέα της υψηλής τεχνολογίας, τη μαζική αμυντική βιομηχανία και τις ανησυχίες για το Ιράν για να προωθήσει συνεργασίες σε όλο τον κόσμο, ακόμη και με μερικούς από τους πρώην εχθρούς του. Η ισραηλινή οικονομία έχει υποστεί δραματικό μετασχηματισμό τα τελευταία 25 χρόνια, με επικεφαλής κλάδους αιχμής αυτούς της υψηλής τεχνολογίας. Οι υπεράκτιες ανακαλύψεις φυσικού αερίου στη Μεσόγειο, κυρίως στα πεδία φυσικού αερίου Tamar και Leviathan, τοποθετούν το Ισραήλ και τον Λίβανο στο επίκεντρο μιας πιθανής περιφερειακής αγοράς φυσικού αερίου.

Στο πρώτο στάδιο της ανάλυσης, κύριο αντικείμενο της εστίασης θα αποτελέσει, η διαμορφωμένη πλέον κατάσταση. Σε αυτό το σημείο, έχει ενδιαφέρον να εξετασθούν οι συνέπειες των διμερών συγκρούσεων μέχρι το 2006. Από το 1985 έως το 2000, το Ισραήλ συνέχισε να χρηματοδοτεί τον SLA (South Lebanese Army). Στις 25 Ιουλίου 1993 το Ισραήλ ξεκίνησε την Επιχείρηση «Λογοδοσία (Accountability)», γνωστή στον Λίβανο ως «Πόλεμος των Επτά Ημερών». Ο λόγος

που δόθηκε αυτή η ονομασία ήταν ότι αποτελούσε αντίποινα για τον θάνατο στρατιωτών του IDF (Israel Defense Forces) στη «ζώνη ασφαλείας», που το Ισραήλ είχε δημιουργήσει το 1985 στο νότιο Λίβανο για να προστατεύσει τα βόρεια σύνορά του τόσο από τη Χεζμπολάχ όσο και από το PFLP-GC (Popular Front for the Liberation of Palestine – General Command).

Σε επόμενο στάδιο, θα μελετηθεί η οργάνωση Χεζμπολάχ, με κύρια στοιχεία την ίδρυση, την ιδεολογία, την οργάνωση και τις πολιτικο-στρατιωτικές της δραστηριότητες. Παράλληλα, καθίσταται αναγκαία η εξέταση των ζητημάτων που επηρεάζουν τις διμερείς σχέσεις και την επίδραση που έχουν άλλοι διεθνείς δρώντες.

Τέλος, αναγκαίο χαρακτηριστικό, για την κατανόηση των τεκταινομένων στη περιοχή, αποτελεί η μελέτη της συμμετοχής της Χεζμπολάχ στο διεθνές περιβάλλον, ως μια προσπάθεια περαιτέρω ανάδειξης της. Διαπιστώνεται ότι όσο η σύγκρουση διατηρείται η κατάσταση θα προκαλεί ανεπιθύμητες συνέπειες. Με μια θεωρητική προσέγγιση εκτιμάται ότι τα υφιστάμενα μέσα από τον φιλελευθερισμό θα μπορούσαν να λειτουργήσουν αποτελεσματικά για την μείωση της ανασφάλειας στην υπόψη περιοχή. Η «Απόφαση 1701» είναι μια ευκαιρία που δημιουργήθηκε από τα όργανα του φιλελευθερισμού για τη Μέση Ανατολή.

Abstract

The study of the case of the relations between Lebanon and Israel and the effect on them of the role of the Hezbollah organization, becomes necessary for the understanding of the disturbances and war conflicts that occurred in the region, the consequences of which are catalytic for the peace process in the Middle East .

Before starting it, the area in question should be delimited and then certain elements of it should be examined, which relate to geography, the distribution of the population, the analysis of "religious" anthropogeography, as well as any other element deemed necessary .

Political stability is one of the most important factors of a state's strength. Here we are mainly dealing with social groups. Social cohesion can be both a factor of strength and a source of problems. Then, the power of a state is shaped by its natural resources, land area, climate, technology and military power.

Before the analysis, a historical overview will take place with the key points of the bilateral relations, which laid the basis for their formation, until today. Israel has emerged as a regional economic and military powerhouse, leveraging its growing high-tech sector, massive defense industry and concerns about Iran to foster partnerships around the world, even with some of its former enemies. The Israeli economy has undergone a dramatic transformation over the past 25 years, led by cutting-edge high-tech industries. Offshore gas discoveries in the Mediterranean, notably the Tamar and Leviathan gas fields, place Israel and Lebanon at the center of a potential regional gas market.

In the first stage of the analysis, the main object of focus will be the situation now formed. At this point, it is interesting to consider the consequences of the bilateral conflicts up to 2006. From 1985 to 2000, Israel continued to fund the SLA (South Lebanese Army). On July 25, 1993, Israel launched Operation Accountability, known in Lebanon as the Seven Day War. The reason for this designation was that it was in retaliation for the deaths of IDF (Israel Defense Forces) soldiers in the "security zone" that Israel had established in 1985 in southern Lebanon to protect its northern border from both Hezbollah and from the PFLP-GC (Popular Front for the Liberation of Palestine – General Command).

At a later stage, the Hezbollah organization will be studied, with the main elements being its foundation, ideology, organization and political-military activities.

At the same time, it becomes necessary to examine the issues that affect bilateral relations and the influence that other international actors have.

Finally, a necessary feature, for the understanding of what is happening in the region, is the study of Hezbollah's participation in the international environment, as an effort to further highlight it. It is found that as long as the conflict is maintained the situation will cause undesirable consequences. With a theoretical approach, it is estimated that the existing means of liberalism could work effectively to reduce insecurity in the area in question. "Decision 1701" is an opportunity created by the organs of liberalism for the Middle East.

Keywords: Lebanon, Israel, Hezbollah, Middle East, international relations, terrorism.

Εισαγωγή

Η εξωτερική πολιτική του Λιβάνου χαρακτηρίζεται από ένα πλήθος διαφορετικών ζητημάτων εξωτερικής πολιτικής που αντικατοπτρίζουν τις εσωτερικές ανησυχίες και τις περιφερειακές γεωπολιτικές διαιρέσεις. Εξουσιοδοτημένες από ένα «ομολογιακό» πολιτικό σύστημα, οι πολιτικές ομάδες του Λιβάνου επιδιώκουν τις δικές τους «ατζέντες» εξωτερικής πολιτικής προάγοντας τα συμφέροντα των φατριών έναντι των εθνικών. Ωστόσο, ο Λίβανος είναι σε θέση να υιοθετήσει μια πιο ενιαία θέση εξωτερικής πολιτικής όταν οι εσωτερικές ομάδες ενσωματωμένες στις κυβερνητικές δομές έρχονται αντιμέτωπες με μια υπαρκτική απειλή που ξεπερνά αυτή που θέτουν η μια στην άλλη.

Οι αραβικές εξεγέρσεις, ειδικά τα γεγονότα στη Συρία, είχαν σημαντικό αντίκτυπο στην εξωτερική πολιτική του Λιβάνου. Αρχικά, περιόρισαν την ικανότητα του κράτους να διαμορφώνει μια ανεξαρτητη εξωτερική πολιτική ως απάντηση σε περιφερειακά γεγονότα. Ωστόσο, αντιμέτωπη με την αυξανόμενη περιφερειακή επιρροή του ISIL και άλλων μαχητών ισλαμιστικών ομάδων, οι διάσπαρτες εξωτερικές πολιτικές της χώρας προσπαθούν να ενωθούν ενάντια σε μια κοινή εξωτερική απειλή. Το ερώτημα τώρα είναι πόσο καιρό οι πολιτικοί κυβερνητικοί συνασπισμοί του Λιβάνου θα παραμείνουν ενωμένοι στον αγώνα τους ενάντια στον ριζοσπαστικό ισλαμισμό και στην ισραηλινή πολιτική. Αυτά τα ζητήματα θα διαμορφώσουν την εξωτερική πολιτική του Λιβάνου στο μέλλον.

Αντικείμενο της παρούσας είναι η μελέτη της περίπτωσης των σχέσεων Λιβάνου και Ισραήλ και της επίδρασης σε αυτές από τον ρόλο της οργάνωσης Χεζμπολάχ, προκειμένου να κατανοηθούν οι αναταραχές και οι πολεμικές συγκρούσεις, που σημειώθηκαν στην περιοχή, των οποίων οι συνέπειες είναι καταλυτικές για την διαδικασία ειρήνευσης στην Μέση Ανατολή.

Η παρούσα μελέτη, όπως έχει προαναφερθεί, θα εστιάσει το ενδιαφέρον της στην περιοχή των συνόρων μεταξύ Λιβάνου και Ισραήλ. Πριν την έναρξή της, θα πρέπει να οριοθετηθεί η υπόψη περιοχή και στη συνέχεια να εξεταστούν ορισμένα στοιχεία της, τα οποία αφορούν στη γεωγραφία, στην κατανομή του πληθυσμού, στην ανάλυση της «θρησκευτικής» ανθρωπογεωγραφίας, όπως επίσης και σε κάθε άλλο στοιχείο κριθεί ως απαραίτητο. Η πολιτική σταθερότητα αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες της ισχύος ενός κράτους. Εδώ κυρίως έχουμε να κάνουμε με τις κοινωνικές ομάδες. Η κοινωνική συνοχή μπορεί να αποτελέσει ταυτόχρονα παράγοντα ισχύος αλλά και πηγή προβλημάτων. Στη συνέχεια, την ισχύ

ενός κράτους διαμορφώνουν οι φυσικοί πόροι, η έκταση, το κλίμα, η τεχνολογία και η στρατιωτική ισχύ.

Οι περιφερειακές εντάσεις και οι διεθνείς δρώντες μπορεί να αυξήσουν τον κίνδυνο στρατιωτικής κλιμάκωσης μεταξύ της Χεζμπολάχ και του Ισραήλ. Για παράδειγμα το Ισραήλ έχει επανειλημμένα αποδείξει ότι μπορεί να ενεργήσει μονομερώς για να καταστρέψει τμήματα του πυρηνικού προγράμματος του Ιράν, εάν οι συνομιλίες για την αναβίωση της πυρηνικής συμφωνίας του 2015 με το Ιράν καταρρεύσουν ή αποτύχουν να αντιμετωπίσουν τις ανησυχίες του για την ασφάλεια, αν και ορισμένοι αξιωματούχοι αμφισβήτησαν την ικανότητά του να το κάνει. Ακόμα κι αν αντιμετωπιζόταν το ζήτημα της πυρηνικής ικανότητας του Ιράν, το Ισραήλ θα έπρεπε επίσης να λάβει υπόψη το πυραυλικό οπλοστάσιο της Χεζμπολάχ, το οποίο η τελευταία θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει για να ανταποδώσει εκ μέρους του Ιράν, εξαπολύοντας επιθέσεις σε ισραηλινούς στόχους.

Μια ξαφνική επιδείνωση των περιφερειακών εντάσεων ή προβλημάτων στις διαπραγματεύσεις για τα πυρηνικά μπορεί να ωθήσει το Ιράν να ενισχύσει την αποτροπή του στο Ισραήλ στέλνοντας περισσότερους πυραύλους στη Χεζμπολάχ, ενισχύοντας την αντίληψη της ισραηλινής απειλής. Κάποιος συνδυασμός αυτών των παραγόντων θα μπορούσε να οδηγήσει το Ισραήλ να αναλάβει στρατιωτική δράση κατά της Χεζμπολάχ στον Λίβανο για να υποβαθμίσει την ικανότητά της για αντίποινα. Μια τέτοια ενέργεια μπορεί να περιλαμβάνει για το Ισραήλ τις δράσεις να σαμποτάρει στρατιωτικές υποδομές, να διεξάγει άλλες μυστικές επιχειρήσεις ή να εξαπολύει άμεσες επιθέσεις στη Χεζμπολάχ στον Λίβανο, επιπλέον της εντατικοποίησης της μακροχρόνιας εκστρατείας του κατά των οδών ανεφοδιασμού της οργάνωσης μέσω της Συρίας και κατά των ιρανικών πόρων εκεί.

Ενώ ούτε το Ισραήλ ούτε η Χεζμπολάχ φαίνεται να επιθυμούν ανοιχτή σύγκρουση αυτή τη στιγμή, εάν αναλάβουν επιχειρήσεις εναντίον του άλλου, έστω και περιορισμένης εμβέλειας, θα υπήρχε σημαντικός κίνδυνος κλιμάκωσης – μέσω λανθασμένου υπολογισμού, λάθους ή άλλης συνθήκης. Οι επιθέσεις στο Ισραήλ από τον Λίβανο από άλλες μαχητικές ομάδες που έχουν σχέσεις, έστω και διφορούμενες, με το Ιράν και τη Χεζμπολάχ, όπως η Χαμάς, θα αύξαναν περαιτέρω τον κίνδυνο καθιστώντας, αυτές παράγοντες αποσταθεροποίησης.

Κεφάλαιο Πρώτο: Γενικό Πλαίσιο

Συνοπτική Σύγκριση Λιβάνου-Ισραήλ

Μετά τον Α Παγκόσμιο Πόλεμο, η Γαλλία έλαβε «εντολή» στο βόρειο τμήμα της επαρχίας της Συρίας της πρώην Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Οι Γάλλοι οριοθέτησαν την περιοχή του Λιβάνου το 1920 και χορήγησαν σε αυτήν την περιοχή ανεξαρτησία το 1943. Από την ανεξαρτησία της, η χώρα σηματοδεύτηκε από περιόδους πολιτικής αναταραχής που διανθίζονται με ευημερία βασιζόμενη στη θέση της ως περιφερειακό κέντρο χρηματοδότησης και εμπορίου.

Τον Μάιο του 1948, ο Λίβανος υποστήριξε τις γειτονικές αραβικές χώρες σε έναν πόλεμο εναντίον του Ισραήλ. Αρχικά μόνο ορισμένες παράτυπες δυνάμεις διέσχισαν τα σύνορα και πραγματοποίησαν μικρές αψιμαχίες κατά του Ισραήλ. Αυτές οι ενέργειες πραγματοποιήθηκαν χωρίς την υποστήριξη της λιβανικής κυβέρνησης καθώς τα λιβανικά στρατεύματα δεν εισέβαλαν επίσημα¹. Στη συνέχεια όμως ο Λίβανος συμφώνησε να υποστηρίξει τις δυνάμεις με κάλυψη πυροβολικού, τεθωρακισμένα οχήματα, εθελοντές και υλικοτεχνική υποστήριξη².

Λόγω του πολέμου 100.000 Παλαιστίνιοι κατέφυγαν στον Λίβανο. Το Ισραήλ δεν επέτρεψε την επιστροφή τους μετά την κατάπαυση του πυρός³. Από το 2017, μεταξύ 174.000 και 450.000 Παλαιστίνιοι πρόσφυγες ζουν στον Λίβανο, με τους μισούς περίπου σε καταυλισμούς προσφύγων (αν και είναι συχνά ηλικίας δεκαετιών και μοιάζουν με γειτονίες)⁴. Οι Παλαιστίνιοι συχνά δεν μπορούν να λάβουν λιβανέζικη υπηκοότητα ή ακόμη και λιβανέζικα δελτία ταυτότητας και απαγορεύεται νομικά να κατέχουν περιουσία ή να ασκούν ορισμένα επαγγέλματα (συμπεριλαμβανομένου του νόμου, της ιατρικής και της μηχανικής)⁵. Σύμφωνα με το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, οι Παλαιστίνιοι πρόσφυγες στον Λίβανο ζουν σε «άσχημες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες».

---

¹ Morris, Benny (April 2008). *1948: A History of the First Arab-Israeli War*. Yale University Press.p.524

² Morris, Benny (April 2008).p.259

³ "Lebanon Exiled and suffering: Palestinian refugees in Lebanon". Amnesty International. 2007. Ανακτήθηκε στις 21 Δεκ 22.

⁴ al-Issawi, Omar (4 August 2009). "Lebanon's Palestinian refugees". Al Jazeera. Ανακτήθηκε στις 21 Δεκ 22.

⁵ Andrew Lee Butters "Palestinians in Lebanon: A Forgotten People", 25 February 2009, Time Magazine. Ανακτήθηκε στις 21 Δεκ 22 από <https://web.archive.org/web/20130826165651/http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,1881651,00.html>

Το 1975, μετά τις αυξανόμενες σεχταριστικές εντάσεις, που ενισχύθηκαν σε μεγάλο βαθμό από τη μετεγκατάσταση παλαιστίνιων μαχητών στον Νότιο Λίβανο, ξέσπασε ένας ευρείας κλίμακας εμφύλιος πόλεμος στον Λίβανο. Τον εμφύλιο πόλεμο που διήρκεσε έως το 1990, ακολούθησαν χρόνια κοινωνικής και πολιτικής αστάθειας.

Η πιο ταραχώδης περίοδος στις διμερές σχέσεις ήταν κατά τις δεκαετίες του 1970 και του 1980, μετά τον εμφύλιο πόλεμο του Λιβάνου. Κατά τα πρώτα στάδια του πολέμου, το Ισραήλ συμμάχησε με μεγάλες χριστιανικές λιβανικές πολιτοφυλακές που ηγήθηκαν της λιβανικής κυβέρνησης στις αρχές της δεκαετίας του 1980. Οι χώρες ουσιαστικά έφτασαν στην εξομάλυνση των σχέσεων με τη Συμφωνία της 17ης Μαΐου 1983, με τη μεσολάβηση των ΗΠΑ. Αυτή όμως ακυρώθηκε από τον Λίβανο μετά την ανάληψη της εξουσίας από Δρούζους και Σίτες πολιτοφυλακές στις αρχές του 1984. Το Ισραήλ υποστήριξε επίσης το αποσχιστικό κράτος του Ελεύθερου Λιβάνου την περίοδο 1979-1984 και την διάδοχη κατάσταση του Στρατού του Νοτίου Λιβάνου.

Ο σεχταρισμός είναι βασικό στοιχείο της πολιτικής ζωής του Λιβάνου. Η γειτονική Συρία επηρέασε ιστορικά την εξωτερική πολιτική και τις εσωτερικές πολιτικές του Λιβάνου και ο στρατός της κατέλαβε τον Λίβανο από το 1976 έως το 2005. Η πολιτοφυλακή της Χεζμπολάχ με έδρα τον Λίβανο και το Ισραήλ συνέχισαν τις επιθέσεις και τις αντεπιθέσεις ο ένας εναντίον του άλλου μετά την αποχώρηση της Συρίας και διεξήγαγαν έναν σύντομο πόλεμο στον Λίβανο το 2006. Τα σύνοριακά ζητήματα του Λιβάνου με τη Συρία και το Ισραήλ παραμένουν άλυτα.

Το Ισραήλ έχει αναδειχθεί σε μια περιφερειακή οικονομική και στρατιωτική δύναμη, αξιοποιώντας τον αναπτυσσόμενο τομέα της υψηλής τεχνολογίας, τη μαζική αμυντική βιομηχανία και τις ανησυχίες για το Ιράν για να προωθήσει συνεργασίες σε όλο τον κόσμο, ακόμη και με μερικούς από τους πρώην εχθρούς του. Το κράτος του Ισραήλ ανακηρύχθηκε το 1948, μετά την αποχώρηση της Βρετανίας από την «εντολή» που είχε για την Παλαιστίνη. Ο ΟΗΕ πρότεινε τη διαίρεση της περιοχής σε αραβικά και εβραϊκά κράτη και οι αραβικοί στρατοί που απέρριψαν το σχέδιο του ΟΗΕ ηττήθηκαν.

Το Ισραήλ έγινε δεκτό ως μέλος του ΟΗΕ το 1949 και γνώρισε ταχεία αύξηση του πληθυσμού, κυρίως λόγω της μετανάστευσης από την Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή, τα επόμενα χρόνια. Το Ισραήλ πολέμησε ενάντια στους Άραβες γείτονές του το 1967 και το 1973. Τους πολέμους αυτούς ακολούθησαν ειρηνευτικές συνθήκες με την Αίγυπτο το 1979 και την Ιορδανία το 1994. Το Ισραήλ ανέλαβε τον έλεγχο της

Δυτικής Όχθης και της Λωρίδας της Γάζας στον πόλεμο του 1967 και στη συνέχεια διοικούσε αυτές τις περιοχές μέσω στρατιωτικών αρχών.

Το Ισραήλ και οι Παλαιστίνιοι αξιωματούχοι υπέγραψαν μια σειρά από ενδιάμεσες συμφωνίες τη δεκαετία του 1990 που δημιούργησαν μια προσωρινή περίοδο παλαιστινιακής αυτοδιοίκησης στη Δυτική Όχθη και τη Γάζα. Το Ισραήλ αποχώρησε από τη Γάζα το 2005. Ενώ οι πιο πρόσφατες επίσημες προσπάθειες για διαπραγμάτευση ζητημάτων τελικού καθεστώτος έγιναν το 2013-2014. Οι ΗΠΑ συνεχίζουν τις προσπάθειές τους για την προώθηση της ειρήνης. Η μετανάστευση στο Ισραήλ συνεχίζεται, με περισσότερους από 20.000 νέους μετανάστες, κυρίως Εβραίους.

Η ισραηλινή οικονομία έχει υποστεί δραματικό μετασχηματισμό τα τελευταία 25 χρόνια, με επικεφαλής κλάδους αιχμής αυτούς της υψηλής τεχνολογίας. Οι υπεράκτιες ανακαλύψεις φυσικού αερίου στη Μεσόγειο, κυρίως στα πεδία φυσικού αερίου Tamar και Leviathan, τοποθετούν το Ισραήλ και τον Λίβανο στο επίκεντρο μιας πιθανής περιφερειακής αγοράς φυσικού αερίου.

Οι ισραηλινές κυβερνήσεις αντιμετωπίζουν τον Λίβανο ως «εχθρικό κράτος»⁶. Οι Ισραηλινοί πολίτες ή οποιοδήποτε άλλο άτομο έχει διαβατήριο που φέρει σφραγίδες ή βίζες που έχουν εκδοθεί από το Ισραήλ, απαγορεύεται αυστηρά να εισέλθει στον Λίβανο και ενδέχεται να υπόκεινται σε σύλληψη ή κράτηση για περαιτέρω έλεγχο⁷. Το 2008, μια έρευνα του Pew Research Center διαπίστωσε ότι οι αρνητικές απόψεις σχετικά με τους Εβραίους ήταν πιο κοινές στον Λίβανο, με το 97% των Λιβανέζων να έχουν αρνητική γνώμη για τους Εβραίους⁸. Σε μια έρευνα του 2011 και πάλι από το Pew Research Center, σχετικά με τις χώρες της Μέσης Ανατολής με μουσουλμανική πλειοψηφία που συμμετείχαν στην έρευνα, είχαν έντονα αρνητικές απόψεις για τους Εβραίους. Στο ερωτηματολόγιο, μόνο το 3% των Λιβανέζων ανέφεραν ότι είχαν θετική άποψη για τους Εβραίους⁹.

---

⁶ Abukhater, Maher (17 April 2014). "Israeli arrest of Arab citizen over Lebanon visit angers rights groups". *Los Angeles Times*. Retrieved 26 November 2014.

⁷ "Lebanon". *travel.state.gov*. Retrieved 2016-06-27.

⁸ "Unfavorable Views of Jews and Muslims on the increase in Europe" (PDF). Archived from the original (PDF) on 2017-12-18. Pew Global Attitudes Research September 17, 2008, page 10

⁹ "Muslim-Western Tensions Persist". *PEW Global Attitudes Report*. 21 July 2011. Retrieved 19 September 2013

Αραβο-Ισραηλινές Σχέσεις

Η ανάπτυξη ανοιχτών, φιλικών σχέσεων μεταξύ του Ισραήλ και ορισμένων αραβικών κρατών του Κόλπου έχει αναδειχθεί ως μια νέα σημαντική δυναμική της Μέσης Ανατολής του 21ου αιώνα. Σε μια περιοχή που πλήττεται από εκτεταμένες αναταραχές και εμφύλιο πόλεμο, μεταβαλλόμενες γεωπολιτικές ισορροπίες και τον ανταγωνισμό μεταξύ αντίπαλων συνασπισμών που επιδιώκουν να επεκτείνουν τις σφαίρες επιρροής τους και να καθορίσουν τα αποτελέσματα σε αδύναμα και διασπασμένα κράτη της περιοχής, αυτή η δυναμική αποτελεί μια ισχυρή στρατηγική δέσμευση ειδικότερα από την πλευρά των χωρών του Κόλπου.

Ενώ μια επίσημη σχέση με το Ισραήλ έχει καθορισθεί εδώ και πολύ καιρό από το δυσεπίλυτο ζήτημα της ισραηλινο-παλαιστινιακής σύγκρουσης, η μειωμένη ικανότητα του παλαιστινιακού εθνικού κινήματος να επηρεάζει την περιφερειακή πολιτική έδωσε στα κράτη του Κόλπου ευρύτερο περιθώριο να θέσουν ως προτεραιότητα τα εθνικά τους συμφέροντα έναντι των «αραβικών».

Στο γεωπολιτικό επίπεδο, υπογράφοντας την «Συμφωνία του Αβραάμ – Abraham Accords» με το Ισραήλ, τα ΗΑΕ σκοπεύουν να εδραιώσουν τα ερείσματα τους στην Μεσόγειο και να επεκτείνουν τις περιφερειακές τους συμμαχίες εν μέσω αυξανόμενων Τουρκικών και Ιρανικών παρεμβάσεων και μιας εντεινόμενης αίσθησης ότι οι ΗΠΑ απεμπλέκονται από την Μ. Ανατολή¹⁰. Οικονομικά, η συμφωνία εξομάλυνσης των σχέσεων με το Ισραήλ μπορεί επίσης να αποφέρει πολλές νέες ευκαιρίες συνεργασίας σε στρατηγικούς τομείς, όπως απόκτηση αμερικανικής υψηλής στρατιωτικής τεχνολογίας, συνεργασία στρατιωτικών υπηρεσιών και υπηρεσιών πληροφοριών εναντίον κοινών πιθανών απειλών, όπως του Ιράν, της Τουρκίας και του ούτως αποκαλούμενου πολιτικού Ισλάμ¹¹.

Μπροστά σε αυτό το στρατηγικό υπόβαθρο, η Παλαιστινιακή διαμάχη συνεχίζει να αποτελεί μία απειλή ασφαλείας για τις ισραηλινές υπεράκτιες επιχειρήσεις. Η επένδυση στο κοίτασμα φυσικού αερίου Tamar θα μπορούσε να είναι ένα πολιτικό ρίσκο με την τρέχουσα κατάσταση και αυτό θα μπορούσε δυνητικά να αποτρέψει την υπογραφή της συμφωνίας¹². Παρ' όλα αυτά, το Economist Intelligence Unit (EIU) έγραφε το 2021 ότι το Άμπου Ντάμπι θα θέσει ως προτεραιότητα την

¹⁰ Ateşoğlu G. N., Korkmaz, V. (2021). *A New Alliance Axis in the Eastern Mediterranean Cold War*, (σ.73). Insight Turkey, vol. 23, no.1.

¹¹ Ghafar A. A., “Between Geopolitics and Geoeconomics: The Growing Role of Gulf States in the Eastern Mediterranean”, Rome, IAI, February 2021 IAI Papers 21|06

¹² *Israel/Gaza Attacks: Oil & Gas Facilities Under Threat*, (14 May 2021). MEES, vol. 64, no.19.

διατήρηση των προσφάτως αποκατεστημένων δεσμών με το Ισραήλ, το οποίο αναδεικνύει ως κεντρικό παράγοντα στους μακροπρόθεσμους στρατηγικούς και οικονομικούς του στόχους. Ταυτόχρονα αναζητά ένα ρόλο στην ανοικοδόμηση της περιοχής της Γάζας ως μέρος της ευρύτερης περιφερειακής διπλωματικής επιρροής του αλλά και για να αντισταθμίσει την κριτική που δέχεται για τους δεσμούς του με το Ισραήλ.

Κεφάλαιο Δεύτερο: Κομβικά Ιστορικά Σημεία των Διμερών Σχέσεων Λιβάνου-Ισραήλ

Η άνοδος των Μαχητών της Οργάνωσης Απελευθέρωσης της Παλαιστίνης (1968–75)

Η Οργάνωση Απελευθέρωσης της Παλαιστίνης (Palestine Liberation Organization-PLO), από την ίδρυσή της το 1964 από τον Ahmed Shukeri, άρχισε να εκτελεί πολυάριθμες τρομοκρατικές επιθέσεις κατά Ισραηλινών αμάχων σε μια προσπάθεια να εκπληρώσει τον όρκο της αποστολής της και να ακολουθήσει «τον δρόμο του ιερού πολέμου (αλ-τζιχάντ)» μέχρι την ίδρυση ενός Παλαιστινιακού Κράτους στη θέση του κράτους του Ισραήλ. Μια σειρά βομβιστικών επιθέσεων¹³ οδήγησε τις Ισραηλινές Ένοπλες Δυνάμεις (Israeli Defense Forces-IDF) να προχωρήσουν σε αντίποινα, υποκινώντας τη μακρά και ακόμη άλυτη πάλη μεταξύ της PLO και του IDF.

Από το 1968 και μετά, η PLO άρχισε να πραγματοποιεί επιδρομές από τον Λίβανο στο Ισραήλ, και το Ισραήλ άρχισε να πραγματοποιεί αντίποινα εναντίον λιβανικών χωριών για να ενθαρρύνει τον λιβανικό λαό να αντιμετωπίσει τους φενταγίν¹⁴. Μετά την αεροπειρατεία μιας ισραηλινής αεροπορικής εταιρείας στο αεροδρόμιο της Αθήνας, το Ισραήλ επιτέθηκε στο Διεθνές Αεροδρόμιο της Βηρυτού ως αντίποινα, καταστρέφοντας 13 πολιτικά αεροσκάφη¹⁵.

Οι άοπλοι πολίτες δεν μπορούσαν να εκδιώξουν τους ένοπλους αλλοδαπούς, ενώ ο λιβανικός στρατός ήταν πολύ αδύναμος στρατιωτικά και πολιτικά¹⁶. Τα στρατόπεδα παλαιστινίων προσφύγων τέθηκαν υπό παλαιστινιακό έλεγχο μετά από μια σειρά συγκρούσεων το 1968 και το 1969 μεταξύ του λιβανικού στρατού και των

---

¹³ Όπως οι βομβιστικές επιθέσεις του 1966 στη Romema της Ιερουσαλήμ

¹⁴ Είναι η ονομασία μελών παραστρατιωτικών ομάδων στη Μέση Ανατολή, αποτελούμενων από Άραβες Παλαιστίνιους αντάρτες που ενεργούν επιθέσεις εναντίον του Ισραήλ. *Φενταγίν* στα αραβικά σημαίνει «αυτός που είναι έτοιμος να θυσιάσει». Τον όρο χρησιμοποίησε για πρώτη φορά το 1955, ο πρόεδρος της Αιγύπτου Νάσερ. Οι πρώτες μονάδες Φενταγίν δημιουργήθηκαν στην Αίγυπτο και έδρασαν στους πολέμους του '67 και του '73 εναντίον του Ισραήλ. Στη δεκαετία του '70, ο όρος Φενταγίν υιοθετήθηκε και από τους Παλαιστίνιους μέλη ισλαμικών οργανώσεων, όπως ήταν η οργάνωση Μαύρος Σεπτέμβρης. "Black September in Jordan 1970–1971". *Armed Conflict Events Database*. Archived from the original on 10 Apr 2022.

<https://web.archive.org/web/20140827112926/http://www.onwar.com/aced/data/bravo/blacksept1970.htm>

¹⁵ Humphreys, Andrew; Lara Dunston, Terry Carter (2004). *Lonely Planet Syria & Lebanon* (Paperback). Footscray, Victoria: Lonely Planet Publications. p. 31

¹⁶ Fisk, Robert (2002). "3". *Pity the Nation: The Abduction of Lebanon*. New York: Thunder's Mouth Press / Nation's Books. p. 74.

αναδυόμενων παλαιστινιακών ανταρτικών δυνάμεων¹⁷. Το 1969 η Συμφωνία του Καΐρου εγγυήθηκε στους πρόσφυγες το δικαίωμα να εργάζονται, να σχηματίζουν αυτοδιοικητικές επιτροπές και να συμμετέχουν σε ένοπλους αγώνες¹⁸.

Στις 22 Μαΐου 1970, μια φατρία της PLO, που ονομάζεται Δημοκρατικό Μέτωπο για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης, (Democratic Front for the Liberation of Palestine-DFLP) πέρασε στο Ισραήλ και πραγματοποίησε επίθεση σε ένα σχολικό λεωφορείο¹⁹ στο Anivim.

Το 1970, η PLO προσπάθησε να ανατρέψει τον βασιλιά Χουσεΐν της Ιορδανίας και μετά την καταστολή της εξέγερσης, αυτό που οι Άραβες ιστορικοί αποκαλούν Μαύρο Σεπτέμβρη, η ηγεσία της PLO και τα στρατεύματά της κατέφυγαν από την Ιορδανία²⁰ στη Συρία και τελικά στον Λίβανο όπου πλέον αυξήθηκε η διασυννοριακή βία.

Με έδρα στη Βηρυτό, οι φατρίες της PLO στρατολόγησαν νέα μέλη από τους παλαιστινιακούς προσφυγικούς καταυλισμούς²¹. Ο Νότιος Λίβανος είχε το προσωνύμιο «Φατάχλαντ» λόγω της επικράτησης εκεί της οργάνωσης Φάταχ του Γιάσερ Αραφάτ. Με τον δικό της στρατό να λειτουργεί ελεύθερα στον Λίβανο, η PLO είχε δημιουργήσει ένα κράτος εν κράτει²². Μέχρι το 1975, περισσότεροι από 300.000 Παλαιστίνιοι εκτοπισμένοι ζούσαν στον Λίβανο²³.

Σε αντίδραση για την τρομοκρατική επίθεση στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Μονάχου το 1972, το Ισραήλ πραγματοποίησε την Επιχείρηση «Spring of Youth». Μέλη των επίλεκτων Ειδικών Δυνάμεων του Ισραήλ αποβιβάστηκαν με βάρκα στον

---

¹⁷ Peetet, Julie M. (December 1997). "Lebanon: Palestinian refugees in the post-war period". *Le Monde diplomatique*.

¹⁸ «Το παλαιστινιακό κίνημα αντίστασης ανέλαβε την καθημερινή διαχείριση των προσφυγικών στρατοπέδων, παρέχοντας ασφάλεια καθώς και μεγάλη ποικιλία υπηρεσιών υγείας, εκπαίδευσης και κοινωνικών υπηρεσιών»

Peetet, Julie M. (December 1997).

¹⁹ Ήταν μια τρομοκρατική επίθεση σε ισραηλινό σχολικό λεωφορείο στις 22 Μαΐου 1970, κατά την οποία σκοτώθηκαν 12 άμαχοι, εκ των οποίων εννέα παιδιά και 25 τραυματίστηκαν, ένας από τους οποίους πέθανε από ένα τραύμα που υπέστη στην επίθεση 44 χρόνια αργότερα. Η επίθεση σημειώθηκε στο δρόμο προς το Μοσχάβ Αβιβίμ, κοντά στα σύνορα του Ισραήλ με τον Λίβανο. Κατά του λεωφορείου εκτοξεύτηκαν δύο ρουκετοβομβίδες (RPG).

²⁰ "Black September in Jordan 1970–1971". *Armed Conflict Events Database*. Archived from the original on 10 Apr 2022.

<https://web.archive.org/web/20140827112926/http://www.onwar.com/aced/data/bravo/blacksept1970.htm>

²¹ Eisenberg, Laura Zittrain (Fall 2000). "Do Good Fences Make Good Neighbors?: Israel and Lebanon After the Withdrawal". *Middle East Review of International Affairs*.

²² Nisan, Mordechi (2003). *The Conscience of Lebanon: A Political Biography of Ettiene Sakr (Abu-Arz)*. London, Portland, Oregon: Frank Cass. p. 20

²³ "Lebanon: Refugees and internally displaced persons". *The CIA World Factbook*.

<https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/lebanon/#people-and-society>

Λίβανο στις 9 Απριλίου 1973, και με τη βοήθεια πρακτόρων των ισραηλινών μυστικών υπηρεσιών, διείσδυσαν στο αρχηγείο της PLO στη Βηρυτό και δολοφόνησαν πολλά μέλη της ηγεσίας της.

Το 1974 η PLO άλλαξε την θεώρηση της προκειμένου να συμπεριλάβει πολιτικά στοιχεία, απαραίτητα για έναν διάλογο με το Ισραήλ. Όσοι επέμεναν σε μια στρατιωτική λύση αποχώρησαν για να σχηματίσουν το «Μέτωπο Απόρριψης» και ο Γιασίρ Αραφάτ ανέλαβε τον ηγετικό ρόλο της PLO²⁴. Από την διαδικασία αποχώρησης δημιουργήθηκε το Λαϊκό Μέτωπο για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης (Popular Front for the Liberation of Palestine General Command-PFLP-GC), το οποίο μαζί με DFLP που είχε περάσει ξανά εντός του Ισραήλ πραγματοποίησαν πλήθος βομβιστικών επιθέσεων κατά το διάστημα Απρ-Μαΐ 1974.

Εμφύλιος Πόλεμος του Λιβάνου (1975–1990)

Ο Λιβανέζικος Εμφύλιος Πόλεμος (1975–1990) ήταν μια περίπλοκη σύγκρουση με τον σχηματισμό διαφόρων φατριών και μεταβαλλόμενων συμμαχιών μεταξύ Λιβανέζων Μαρωνιτών Καθολικών, Λιβανέζων Μουσουλμάνων, Παλαιστινίων Μουσουλμάνων, Λιβανέζων Δρούζων και άλλων μη θρησκευτικών ομάδων. Η κυβερνητική εξουσία είχε κατανεμηθεί μεταξύ των διαφόρων θρησκευτικών ομάδων από το «Εθνικό Σύμφωνο» με βάση εν μέρει τα αποτελέσματα της απογραφής του 1932. Οι αλλαγές στα δημογραφικά στοιχεία και το αυξημένο αίσθημα αποκλεισμού από ορισμένες εθνοτικές ομάδες, καθώς και οι ισραηλινό-παλαιστινιακές συγκρούσεις στα νότια σύνορα συνέβαλαν στο ξέσπασμα του εμφυλίου πολέμου του Λιβάνου²⁵.

Το Ισραήλ ήδη από τον Μάιο του 1976, προμήθευε τις πολιτοφυλακές των Μαρωνιτών, συμπεριλαμβανομένων των Λιβανικών Δυνάμεων, υπό την ηγεσία του Bachir Gemayel, με οπλισμό, τεθωρακισμένα οχήματα και στρατιωτικούς συμβούλους²⁶. Τα σύνορα μεταξύ του Ισραήλ και του Λιβάνου εκείνη την περίοδο είχαν λάβει το προσωνύμιο «Καλός Φράχτης». Υπό το φόβο απώλειας της εμπορικής πρόσβασης στο λιμάνι της Βηρυτού, τον Ιούνιο του 1976 η Συρία παρενέβη στον

---

²⁴ "Palestine Liberation Organization (PLO)". *Jewish Virtual Library*
<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Terrorism/plo.html>

²⁵ Mor, Ben D.; Zeev Moaz (2002). "7". *Bound by Struggle: The Strategic Evolution of Enduring International Rivalries*. Ann Arbor: University of Michigan Press. p. 192

²⁶ Smith, Charles D. (2001). *Palestine and the Arab Israeli Conflict (paperback)*. Boston: Bedford/St. Martin's. p. 354
Kjeilen, Tore. "Lebanese Civil War". *Encyclopaedia of the Orient*. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

εμφύλιο πόλεμο για να υποστηρίξει την κυριαρχούμενη από τους Μαρωνίτες κυβέρνηση²⁷, μέχρι τον Οκτώβριο του 1976 είχε αποστείλει 40.000 στρατιώτες στον Λίβανο.

Στις 11 Μαρτίου 1978, έντεκα μαχητές της PLO έκαναν μια επίθεση νότια της Χάιφα του Ισραήλ, όπου κατέλαβαν ένα λεωφορείο²⁸, σκοτώνοντας όσους επέβαιναν σε αυτό. Μέχρι το τέλος του επεισοδίου, εννέα μαχητές της PLO²⁹ και 38 Ισραηλινοί πολίτες (συμπεριλαμβανομένων 13 παιδιών) σκοτώθηκαν.

Σε αντίποινα, στις 14 Μαρτίου 1978, το Ισραήλ ξεκίνησε την Επιχείρηση «Litani» καταλαμβάνοντας το νότιο Λίβανο, εκτός από την πόλη της Τύρου³⁰ με 25.000 στρατιώτες. Ο στόχος ήταν να απωθήσει την PLO μακριά από τα σύνορα και να ενισχύσει μια λιβανική χριστιανική πολιτοφυλακή που συμμάχησε με το Ισραήλ, τον Νότιο Λιβανικό Στρατό (SLA)³¹. Ωστόσο, η PLO συμπεράνε από το όνομα της επιχείρησης ότι η εισβολή θα σταματούσε στον ποταμό Λιτάνι και μετακίνησε τις δυνάμεις της βόρεια, αφήνοντας πίσω μια συμβολική δύναμη μερικών εκατοντάδων ανδρών. Ως αποτέλεσμα, τα θύματα ήταν σχεδόν όλοι άμαχοι³².

Στις 19 Μαρτίου 1978, το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών ενέκρινε το ψήφισμα 425, το οποίο ζητούσε την άμεση αποχώρηση του Ισραήλ και την ίδρυση προσωρινής δύναμης των Ηνωμένων Εθνών στον Λίβανο³³. Όταν οι ισραηλινές δυνάμεις αποχώρησαν αργότερα το 1978, παρέδωσαν τις θέσεις τους εντός του Λίβανου στον Στρατό του Νοτίου Λιβάνου (South Lebanese Army-SLA), ο οποίος θα συνέχιζε να πολεμά ως πληρεξούσιος του Ισραήλ εναντίον της PLO έως ότου το Ισραήλ εκδιώξει τελικά την PLO από τον Λίβανο το 1982. Εν τω μεταξύ τον Απρίλιο του 1981, οι Ηνωμένες Πολιτείες μεσολάβησαν για μια κατάπαυση του πυρός στο νότιο Λίβανο μεταξύ του Ισραήλ, της Συρίας και της PLO.

Ο πόλεμος του Λιβάνου του 1982 ξεκίνησε στις 6 Ιουνίου 1982³⁴, όταν το Ισραήλ εισέβαλε ξανά με σκοπό να επιτεθεί στην PLO. Ο ισραηλινός στρατός

---

²⁷ Bureau of Near Eastern Affairs (October 2005). "Background Note: Syria". U.S. Department of State. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

²⁸ Federal Research Division (June 2004). *Lebanon: A Country Study*. Kessinger Publisher. p. 214

²⁹ Deeb, Marius (July 2003). *Syria's Terrorist War on Lebanon and the Peace Process*. Palgrave Macmillan. p. 39

³⁰ Rubenberg, Cheryl A. (February 1989). "5". *Israel and the American National Interest: A Critical Examination* (Paperback). University of Illinois Press. p. 227

³¹ Federal Research Division (June 2004). p. 214

³² Fisk, Robert (2002). *Pity the Nation: The Abduction of Lebanon*. New York: Thunder's Mouth Press / Nation's Books. p. 126.

³³ "Lebanon – UNIFIL Background". *United Nations*. 2005. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

³⁴ "Timeline: Lebanon". *BBC News*. 15 June 2006. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

πολιορκήσε τη Βηρυτό. Κατά τη διάρκεια της σύγκρουσης, σύμφωνα με λιβανικές πηγές, σκοτώθηκαν μεταξύ 15.000 και 20.000 άμαχοι³⁵. Σύμφωνα με τον Αμερικανό στρατιωτικό αναλυτή Richard Gabriel, σκοτώθηκαν μεταξύ 5.000 και 8.000 άμαχοι³⁶. Μάχες σημειώθηκαν επίσης μεταξύ Ισραήλ και Συρίας. Οι Ηνωμένες Πολιτείες, φοβούμενες μια διευρυμένη σύγκρουση και το αυξανόμενο κύρος που πρόσφερε η πολιορκία στον ηγέτη της PLO, Γιάσερ Αραφάτ, πίεσαν και έπεισαν όλες τις εμπλεκόμενες πλευρές να συμφωνήσουν σε μια κατάπαυση του πυρός με όρο την αποχώρηση της PLO στις 12 Αυγούστου. Η Πολυεθνική Δύναμη στον Λίβανο έφτασε για να διατηρήσει την ειρήνη και να εξασφαλίσει την αποχώρηση της PLO. Η ηγεσία της PLO υποχώρησε από τη Βηρυτό στις 30 Αυγούστου 1982 και μετακόμισε στην Τυνησία.

Η Εθνοσυνέλευση του Λιβάνου επέλεξε οριακά τον Bachir Gemayel ως εκλεγμένο πρόεδρο, αλλά όταν αυτός δολοφονήθηκε στις 14 Σεπτεμβρίου 1982, το Ισραήλ κατέλαβε εκ νέου τη Δυτική Βηρυτό.

Σύγκρουση SLA με τη Χεζμπολάχ (Φεβρουάριος 1985 – Μάιος 2000)

Στις 16 Φεβρουαρίου 1985, ο Σιίτης Σείχης Ιμπραήμ αλ-Αμίν εξέδωσε ένα μανιφέστο³⁷ στον Λίβανο, ανακοινώνοντας ένα κίνημα αντίστασης που ονομάζεται Χεζμπολάχ, του οποίου οι στόχοι περιελάμβαναν την καταπολέμηση της ισραηλινής κατοχής. Κατά τη διάρκεια της σύγκρουσης στο Νότιο Λίβανο (1985–2000) η πολιτοφυλακή της Χεζμπολάχ διεξήγαγε μια αντάρτικη εκστρατεία εναντίον των ισραηλινών δυνάμεων που κατείχαν τον Νότιο Λίβανο και των πληρεξουσίων τους τον SLA. Κατά τη διάρκεια της περιόδου 1985–1992, υπήρξαν περιορισμένες εχθροπραξίες μεταξύ των δυνάμεων του Ισραήλ και της Χεζμπολάχ στο νότιο Λίβανο, με εξαίρεση το 1988, κατά το οποίο σκοτώθηκαν είκοσι ένας Ισραηλινοί στρατιώτες, ο αριθμός των ισραηλινών θανάτων ανά έτος κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου ήταν σε μονοψήφιο νούμερο³⁸.

Μέχρι το τέλος του 1990 ο εμφύλιος πόλεμος του Λιβάνου είχε ουσιαστικά τελειώσει. Τον Μάρτιο του 1991, η Εθνοσυνέλευση του Λιβάνου ψήφισε νόμο αμνηστίας που διέγραφε όλα τα πολιτικά εγκλήματα πριν από την ψήφισή του, και

³⁵ Fisk, Robert (2001). *Pity the Nation: Lebanon at War*. Oxford University Press. pp. 255–257.

³⁶ Gabriel, Richard, A, *Operation Peace for Galilee, The Israeli–PLO War in Lebanon*, New York: Hill & Wang. 1984, p. 164, 165

³⁷ Hezbollah (16 February 1985). "An Open Letter to all the Oppressed in Lebanon and the World". Institute for Counter-Terrorism. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

³⁸ Zeev Maoz.(2006).*Defending the Holy Land*. Ann Arbor. Univ. of Michigan

τον Μάιο του 1991, οι πολιτοφυλακές —με σημαντικές εξαιρέσεις της Χεζμπολάχ και του SLA— διαλύθηκαν και συγκροτήθηκαν οι Λιβανικές Ένοπλες Δυνάμεις.

Συνοριακές Συγκρούσεις και Δολοφονίες

Από το 1985 έως το 2000, το Ισραήλ συνέχισε να χρηματοδοτεί τον στρατό του Νοτίου Λιβάνου (SLA). Το 1992, η Χεζμπολάχ κέρδισε δέκα από τις 128 έδρες στην Εθνοσυνέλευση του Λιβάνου. Στις 25 Ιουλίου 1993 το Ισραήλ ξεκίνησε την Επιχείρηση «Λογοδοσία (Accountability)», γνωστή στον Λίβανο ως «Πόλεμος των Επτά Ημερών». Ο λόγος που δόθηκε αυτή η ονομασία ήταν ότι αποτελούσε αντίποινα για τον θάνατο στρατιωτών του IDF στη «ζώνη ασφαλείας», που το Ισραήλ είχε δημιουργήσει το 1985 στο νότιο Λίβανο για να προστατεύσει τα βόρεια σύνορά του τόσο από τη Χεζμπολάχ όσο και από το PFLP-GC.

Στις 10 Ιουλίου η Χεζμπολάχ ξεκίνησε μια επιχείρηση κατά την οποία σκοτώθηκαν 5 Ισραηλινοί στρατιώτες. Επιπλέον επιθέσεις στις 19 και 23 Ιουλίου προκάλεσαν πολλές απώλειες στον IDF. Οι διασυνοριακές επιδρομές ήταν συχνές και από τις δύο πλευρές και οδήγησαν τελικά στην κλιμάκωση των εχθροπραξιών³⁹. Χιλιάδες κτίρια βομβαρδίστηκαν, με αποτέλεσμα 120 νεκρούς και 500.000 εκτοπισμένους πολίτες. Οι ισραηλινές δυνάμεις κατέστρεψαν επίσης υποδομές όπως σταθμούς παραγωγής ενέργειας και γέφυρες. Σύμφωνα με αναλυτές, ο στόχος της «Operation Accountability» ήταν να επισπεύσει μια μεγάλη φυγή Λιβανέζων προσφύγων από το νότο προς τη Βηρυτό και έτσι να τεθεί η λιβανική κυβέρνηση υπό πίεση προς χαλιναγώγηση της Χεζμπολάχ⁴⁰.

Η Χεζμπολάχ αντέδρασε με επιθέσεις ρουκετών σε ισραηλινά χωριά, προκαλώντας όμως λιγότερα θύματα. Μετά την καταγγελία του Λίβανου στον ΟΗΕ, το Συμβούλιο Ασφαλείας κάλεσε το Ισραήλ να αποσύρει τις δυνάμεις κατοχής του από το λιβανικό έδαφος. Μια συμφωνία εκεχειρίας με τη μεσολάβηση των ΗΠΑ εξασφάλισε μια ισραηλινή δέσμευση να σταματήσει τις επιθέσεις βόρεια της ζώνης ασφαλείας του στον Λίβανο και μια συμφωνία της Χεζμπολάχ να σταματήσει να εκτοξεύει ρουκέτες στο Ισραήλ⁴¹.

Στις 11 Απριλίου 1996 το Ισραήλ ξεκίνησε την Επιχείρηση «Grapes of Wrath», γνωστή στον Λίβανο ως «Απριλιάτικος Πόλεμος», η οποία επαναλάμβανε το

³⁹ Michael Brecher, *A Study of Crisis*, University of Michigan Press 1997 p.299.

⁴⁰ Michael Brecher, p.299.

⁴¹ Michael Brecher, p.299.

πρότυπο της Επιχείρησης «Λογοδοσίας». Το Ισραήλ πραγματοποίησε μαζικές αεροπορικές επιδρομές και εκτεταμένους βομβαρδισμούς στο νότιο Λίβανο. Γνωρίζεται ότι 106 Λιβανέζοι έχασαν τη ζωή τους όταν ένα συγκρότημα του ΟΗΕ χτυπήθηκε από ισραηλινό πύραυλο. Η σύγκρουση έληξε στις 26 Απριλίου 1996 με την ισραηλινό-λιβανική συμφωνία κατάπαυσης του πυρός⁴² την οποία τόσο η Χεζμπολάχ όσο και το Ισραήλ συμφώνησαν να σεβαστούν και να παραιτηθούν από τις επιθέσεις εναντίον αμάχων.

Τον Ιανουάριο του 2000, η Χεζμπολάχ δολοφόνησε τον άνδρα που ήταν υπεύθυνος για τις καθημερινές επιχειρήσεις του SLA, τον συνταγματάρχη Akef Hashem⁴³. Η ισραηλινή Πολεμική Αεροπορία, ως άμεση απάντηση, στις 7 Φεβρουαρίου έπληξε τις μη στρατιωτικές υποδομές του Λιβάνου, συμπεριλαμβανομένων των σταθμών παραγωγής ενέργειας στο Baalbek, Deir Nbough και Jambour. Δεκαοκτώ άτομα αναφέρθηκε ότι τραυματίστηκαν⁴⁴.

Μετά τη δήλωση της πρόθεσής του να εφαρμόσει την απόφαση 425 του ΣΑ/ΟΗΕ την 1η Απριλίου 1998 και μετά την κατάρρευση του στρατού του Νοτίου Λιβάνου ενόψει της επίθεσης της Χεζμπολάχ, το Ισραήλ δήλωσε στις 24 Μαΐου 2000 ότι θα αποσυρόταν στην πλευρά του με τα καθορισμένα σύνορα από τον ΟΗΕ⁴⁵, γνωστά ως «Μπλε Γραμμή», για πρώτη φορά 22 χρόνια μετά την έγκριση του ψηφίσματος. Ο εξοπλισμός και οι θέσεις του Στρατού του Νοτίου Λιβάνου περιήλθαν σε σημαντικό βαθμό στην κυριότητα της Χεζμπολάχ. Ο Λίβανος γιορτάζει την Ημέρα Απελευθέρωσης στις 25η Μαΐου, ως εθνική εορτή.

Μεταξύ Ιουλίου και Αυγούστου 2004 υπήρξε μια περίοδος πιο έντονων συνοριακών συγκρούσεων. Η Χεζμπολάχ δήλωνε ότι η σύγκρουση ξεκίνησε όταν οι ισραηλινές δυνάμεις βομβάρδισαν τις θέσεις της, ενώ το Ισραήλ ανταπαντούσε ότι η Χεζμπολάχ είχε ξεκινήσει τις εχθροπραξίες με μια επίθεση ελεύθερου σκοπευτή σε συνοριακό φυλάκιο. Στις 2 Σεπτεμβρίου 2004 το ψήφισμα 1559 που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, απαιτούσε τη διάλυση όλων των

---

⁴² "Cease-fire understanding in Lebanon, and remarks by Prime Minister Peres and Secretary of State Christopher". Israeli Ministry of Foreign Affairs. 26 April 1996. Archived from the original on 10 March 2007. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

⁴³ Segal, Naomi (4 February 2000). "Hezbollah kills 3 Israeli soldiers, veteran SLA leader in Lebanon". *The Jewish News Weekly of Northern California*. Jerusalem. Jewish Telegraphic Agency. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

⁴⁴ Immigration and Nationality Directorate (October 2001). "Country Assessment" (PDF). United Kingdom Home Office. Archived from the original (PDF) on 21 September 2006. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

⁴⁵ "Hezbollah celebrates Israeli retreat". BBC. 26 May 2000. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

λιβανικών πολιτοφυλακών. Η διατήρηση μιας ένοπλης Χεζμπολάχ θεωρήθηκε από την ισραηλινή κυβέρνηση ως παραβίαση του ψηφίσματος⁴⁶. Η κυβέρνηση του Λιβάνου δεν αποδέχτηκε αυτή την ερμηνεία⁴⁷. Τα συριακά στρατεύματα αποχώρησαν από τον Λίβανο τον Απρίλιο του 2005⁴⁸.

Στις 26 Μαΐου 2006, σε βομβιστική επίθεση σκοτώθηκε στη Σιδώνα ο ηγέτης της Παλαιστινιακής Ισλαμικής Τζιχάντ Μαχμούντ Ματζούμπ και ο αδελφός του. Ο Πρωθυπουργός του Λιβάνου Φουάντ Σανιόρα κατονόμασε το Ισραήλ ως τον κύριο ύποπτο, αλλά το Ισραήλ αρνήθηκε κάθε ανάμειξη⁴⁹. Στις 28 Μαΐου 2006 εκτοξεύτηκαν ρουκέτες από τον Λίβανο προς το Ισραήλ.

Στις 10 Ιουνίου 2006 ο λιβανικός στρατός συνέλαβε μέλη ενός φερόμενου Ισραηλινού κατασκοπευτικού δικτύου. Η αστυνομία ανακάλυψε υλικά κατασκευής βομβών, μηχανές κρυπτογράφησης και άλλο εξοπλισμό κατασκοπείας⁵⁰. Ένα μέλος φέρεται να ομολόγησε τις δολοφονίες Majzoub, ότι εργαζόταν για τη Mossad⁵¹ και παραδέχτηκε ότι ο πυρήνας του είχε δολοφονήσει δύο ηγέτες της Χεζμπολάχ το 1999 και το 2003 και τον γιο του Ahmed Jibril, ηγέτη του Λαϊκού Μετώπου για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης-Γενική Διοίκηση, το 2002⁵². Ο πρώην υπουργός του Λιβάνου Walid Jumblatt, ένας ειλικρινής επικριτής της Χεζμπολάχ, εκτίμησε ότι η αποκάλυψη του κατασκοπευτικού κυκλώματος ήταν κατασκεύασμα της Χεζμπολάχ⁵³.

Πόλεμος του Λιβάνου (2006)

Στις 12 Ιουλίου 2006, σε ένα περιστατικό γνωστό ως επεισόδιο της Zar'it-Shtula, η Χεζμπολάχ ξεκίνησε επιθέσεις με ρουκέτες σε ισραηλινές στρατιωτικές

---

⁴⁶ Butcher, Tim; David Blair (17 August 2006). "Lebanese troops will not disarm Hizbollah". *The Daily Telegraph*. London. Archived from the original on 18 February 2008.

⁴⁷ "Hezbollah rejects call to disarm". *ABC (AU)*. 27 April 2005. Archived from the original on 8 March 2008. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

⁴⁸ "Timeline: Decades of conflict in Lebanon, Israel". *CNN*. 14 July 2006. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

⁴⁹ Mroue, Bassem (26 May 2006). "Islamic Jihad leader killed in Lebanon". *Boston Globe*. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

⁵⁰ Blanford, Nicholas (15 June 2006). "Lebanon exposes deadly Israeli spy ring". *The Times*. London. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

⁵¹ "Lebanon arrests key suspect in Islamic Jihad assassination". *Ya Libnan*. 11 June 2006. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

⁵² "Murr: Israeli aircraft detonated the car bomb in Sidon". *Ya Libnan*. 16 June 2006. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

⁵³ Blanford, Nicholas (15 June 2006). "Lebanon exposes deadly Israeli spy ring". *The Times*. London. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

θέσεις κοντά στην ακτή και κοντά στο ισραηλινό συνοριακό χωριό Zar'it ⁵⁴, ενώ μια άλλη ομάδα της Χεζμπολάχ πέρασε από τον Λίβανο στο Ισραήλ και έστησε ενέδρα σε δύο οχήματα του Ισραηλινού Στρατού, σκοτώνοντας τρεις Ισραηλινούς στρατιώτες⁵⁵.

Η Χεζμπολάχ απαίτησε την άμεση απελευθέρωση των Λιβανέζων αιχμαλώτων που κρατούσε το Ισραήλ, με αντάλλαγμα την απελευθέρωση των αιχμαλωτισμένων στρατιωτών⁵⁶. Έτσι ξεκίνησε ο πόλεμος του Λιβάνου το 2006. Το Ισραήλ απάντησε με μαζικές αεροπορικές επιδρομές και πυρά πυροβολικού σε στόχους σε όλη την επικράτεια του Λίβανου, αεροπορικό και ναυτικό αποκλεισμό και χερσαία εισβολή στο νότιο Λίβανο. Η σύγκρουση στον Λίβανο προκάλεσε απώλειες άνω των 1.100 ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένων αμάχων και μαχητών⁵⁷. Επίσης προκάλεσε σοβαρές ζημιές σε υποδομές και εκτόπισε περίπου ένα εκατομμύριο άτομα. Το Ισραήλ υπέστη 42 θανάτους αμάχων ως αποτέλεσμα παρατεταμένων επιθέσεων με ρουκέτες που εξαπολύθηκαν στο βόρειο Ισραήλ, προκαλώντας τον εκτοπισμό μισού εκατομμυρίου Ισραηλινών⁵⁸. Η κανονική ζωή σε μεγάλο μέρος του Λιβάνου και του βόρειου Ισραήλ διαταράχθηκε.

Μια εκχειρία με τη μεσολάβηση των Ηνωμένων Εθνών τέθηκε σε ισχύ στις 14 Αυγούστου 2006. Ο αποκλεισμός του Ισραήλ στον Λίβανο άρθηκε στις 8 Σεπτεμβρίου⁵⁹.

---

⁵⁴ "Report of the Secretary-General on the United Nations Interim Force in Lebanon (S/2006/560)". *United Nations Security Council*. 21 July 2006. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

⁵⁵ Harel, Amos (13 July 2006). "Hezbollah kills 8 soldiers, kidnaps two in offensive on northern border". *Haaretz*. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

⁵⁶ "Press Conference with Hasan Nasrallah". *UPC*. 26 July 2006. Archived from the original on 17 November 2006. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

⁵⁷ Cloud of Syria's war hangs over Lebanese cleric's death Robert Fisk, Tuesday 22 May 2012, *The Independent*. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

⁵⁸ "Let's face it: Israel's refugees (in Hebrew)". *Walla News*. 10 August 2006. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22

⁵⁹ Pannell, Ian (9 September 2006). "Lebanon breathes after the blockade". *BBC News*. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22

Κεφάλαιο Τρίτο: Επακόλουθα των Διμερών Συγκρούσεων

Στρατιωτικά Επεισόδια στα Σύνορα Ισραήλ-Λιβάνου

Από το τέλος του πολέμου του Λιβάνου το 2006, υπήρξαν μόνο μεμονωμένα περιστατικά τα όποια όμως δυναμιτίζουν την ειρήνευση στην περιοχή. Συγκεκριμένα στις 7 Φεβρουαρίου 2007, υπήρξε ανταλλαγή πυροβολισμών κοντά στο Αβιβίμ μεταξύ των Λιβανικών Ενόπλων Δυνάμεων και των Αμυντικών Δυνάμεων του Ισραήλ, με αποκορύφωμα την εκτόξευση δύο βλημάτων αρμάτων μάχης των Ισραηλινών στρατιωτών πέρα από τα σύνορα. Δεν υπήρξαν τραυματισμοί εκατέρωθεν⁶⁰. Ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ δήλωσε ότι ήταν το πρώτο ένοπλο επεισόδιο μετά το τέλος του τελευταίου πολέμου και ότι η πρώτη επίθεση έγινε από τον λιβανικό στρατό χωρίς καμία πρόκληση, αφού οι IDF δρούσαν εντός του ισραηλινού εδάφους⁶¹.

Στις 3 Αυγούστου 2010, οι δυνάμεις του IDF συγκρούστηκαν με τον λιβανικό στρατό. Η σύγκρουση ξεκίνησε όταν ο λιβανικός στρατός επιτέθηκε με πυρά ελεύθερων σκοπευτών σε ένα φυλάκιο των IDF, σκοτώνοντας έναν Ισραηλινό αξιωματικό και τραυματίζοντας έναν άλλο. Τα στρατεύματα του Ισραηλινού Στρατού στο σημείο ανταπάντησαν τα πυρά και εν συνεχεία το Ισραήλ ανταπέδωσε με αεροπορικές προσβολές και πυροβολικό εναντίον θέσεων του λιβανικού στρατού, σκοτώνοντας δύο Λιβανέζους στρατιώτες και τραυματίζοντας πέντε. Ένας Λιβανέζος δημοσιογράφος σκοτώθηκε επίσης και ένας τραυματίστηκε. Οι Λιβανέζοι ισχυρίστηκαν ότι απαντούσαν σε μια ισραηλινή παραβίαση της κυριαρχίας τους όταν ισραηλινά στρατεύματα πέρασαν τα σύνορα και άρχισαν να κόβουν ένα δέντρο που βρισκόταν σε λιβανικό έδαφος. Οι Ισραηλινοί αρνήθηκαν ότι παραβίασαν την κυριαρχία του Λιβάνου και ισχυρίστηκαν ότι το δέντρο βρισκόταν στην επικράτεια τους. Η Προσωρινή Δύναμη των Ηνωμένων Εθνών στον Λίβανο (UNIFIL) επιβεβαίωσε τη θέση του Ισραήλ, προσθέτοντας ότι το Ισραήλ τους είχε ενημερώσει για τις συνοριακές εργασίες εκ των προτέρων⁶².

Την 1η Αυγούστου 2011, Ισραηλινοί και Λιβανέζοι στρατιώτες αντάλλαξαν πυρά. Αρχικά αναφέρθηκε ότι ένας Λιβανέζος στρατιώτης σκοτώθηκε, αλλά η UNIFIL αργότερα είπε ότι δεν σκοτώθηκε κανείς. Τα ευρήματα της UNIFIL έδειξαν

⁶⁰Greenberg, Hanan (7 February 2007). "IDF, Lebanese army exchange fire on northern border". *Ynetnews*. ynet. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22

⁶¹Avni, Benny (9 February 2007). "U.N.'s Ban Veers From Standard Line on Israel". *New York Sun*.

⁶²"UN: Israel did not cross border". *Al Jazeera*. Retrieved 9 September 2016. . Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

ότι τα ισραηλινά στρατεύματα δεν είχαν περάσει τα σύνορα και δεν υπήρχε λόγος για τη σύγκρουση⁶³.

Τέλος, στις 16 Δεκεμβρίου 2013, ένας Λιβανέζος στρατιώτης, ενεργώντας χωρίς διαταγές, πυροβόλησε εναντίον πολιτικού οχήματος που οδηγούσε ένας αξιωματικός του ισραηλινού ναυτικού κατά μήκος των συνόρων, σκοτώνοντάς τον. Στη συνέχεια ο στρατιώτης τράπηκε σε φυγή και παραδόθηκε στις λιβανικές αρχές. Λίγο αργότερα, τα στρατεύματα του IDF που δρούσαν στην ισραηλινή πλευρά των συνόρων στην περιοχή όπου σκοτώθηκε ο αξιωματικός πυροβόλησαν κατά της ύποπτης κίνησης στη λιβανική πλευρά των συνόρων, χτυπώντας δύο Λιβανέζους στρατιώτες⁶⁴.

Συγκρούσεις στα Σύνορα μεταξύ Ισραήλ-Χεζμπολάχ

Αντίστοιχα συνοριακές συγκρούσεις μεταξύ των ισραηλινών δυνάμεων και της Χεζμπολάχ επέτειναν την μη επίτευξη ειρήνευσης. Συγκεκριμένα στις 7 Αυγούστου 2013 τέσσερις Ισραηλινοί στρατιώτες τραυματίστηκαν σε έκρηξη ναρκών ξηράς που φέρεται να είχε τοποθετήσει η Χεζμπολάχ. Ο λιβανικός στρατός ισχυρίστηκε ότι οι στρατιώτες ήταν 400 μέτρα εντός του λιβανικού εδάφους⁶⁵.

Στις 14 Μαρτίου 2014, μετά από έκρηξη εκρηκτικού μηχανισμού στην περιοχή του όρους Don που τραυμάτισε τρεις στρατιώτες, ο ισραηλινός στρατός εκτόξευσε μια σειρά από οβίδες στο χωριό Kafir Kila στο νότιο Λίβανο. Σε αντίποινα για την πυροδότηση του εκρηκτικού μηχανισμού, μια ισραηλινή δύναμη τεθωρακισμένων επιτέθηκε σε θέση της Χεζμπολάχ στην πόλη Χαλάτα κοντά στις φάρμες Shebaa. Λίγες ώρες μετά το συμβάν, το Ισλαμικό Κράτος του Ιράκ και του Αλ Σαμ (ISIS) ανακοίνωσε ότι αναλαμβάνει την ευθύνη για την επίθεση στα σύνορα του Λιβάνου⁶⁶.

Ακολούθως στις 18 Ιανουαρίου 2015, πραγματοποιήθηκε αεροπορική επιδρομή σε αυτοκινητοπομπή στην περιοχή Κουνέιτρα της Συρίας, σκοτώνοντας έξι μέλη της Χεζμπολάχ και τουλάχιστον έναν αξιωματικό του IRGC. Οι παρατηρητές του ΟΗΕ απέδωσαν την επίθεση στο Ισραήλ, το οποίο δεν σχολίασε επίσημα⁶⁷. Σε

---

⁶³ Pfeffer, Anshel (2 August 2011). "IDF Exchanges Fire With Lebanon Across Border". *Haaretz*. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22

⁶⁴ "Soldier killed by Lebanese sniper laid to rest". Retrieved 4 August 2017. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

⁶⁵ "Israeli soldiers wounded in Lebanon incursion". *www.aljazeera.com*.. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

⁶⁶ "A bomb was detonated on the Lebanese border, the IDF attacked a Hezbollah outpost." Walla!. 14 March 2014. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

⁶⁷ "Israel didn't target Iranian general in Syria strike, says security source". *i24 News*. 20 January 2015. Archived from the original on 28 July 2015. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22

απάντηση, στις 28 Ιανουαρίου, η Χεζμπολάχ εκτόξευσε πυραύλους σε ισραηλινή αυτοκινητοπομπή στα αγροκτήματα Shebaa αμφισβητούμενη περιοχή στα κατεχόμενα από το Ισραήλ Υψίπεδα Γκολάν, σκοτώνοντας δύο στρατιώτες. Ο IDF εκτόξευσε οβίδες στο νότιο Λίβανο, σκοτώνοντας έναν Ισπανό στρατιωτικό, μέλος της ειρηνευτικής δύναμης⁶⁸.

Την 1η Σεπτεμβρίου 2019, η Χεζμπολάχ εκτόξευσε ρουκέτες από τον Λίβανο προς το Ισραήλ, στοχεύοντας⁶⁹ μια στρατιωτική βάση και ένα όχημα των IDF. Η Χεζμπολάχ ανέλαβε την ευθύνη για τις ισραηλινές απώλειες⁷⁰. Ένα όχημα των IDF που αρχικά αναγνωρίστηκε ως θωρακισμένο όχημα βαμμένο με ένα κόκκινο εβραϊκό αστέρι, αργότερα διευκρινίστηκε ότι ήταν ένα όχημα που χρησιμοποιήθηκε ως ασθενοφόρο, στοχοποιήθηκε από έναν αντιαρματικό πύραυλο που εκτοξεύτηκε από τη Χεζμπολάχ. Για το συμβάν υπήρξαν αντικρουόμενες αναφορές, ορισμένες ανέφεραν ότι οι πύραυλοι έπληξαν, ή ακόμη και κατέστρεψαν το όχημα των IDF και άλλες πηγές που έδειχναν ότι έχασε τον στόχο. Ο τότε πρωθυπουργός Μπενιαμίν Νετανιάχου είχε δηλώσει ότι κανένας Ισραηλινός δεν τραυματίστηκε.

Τέλος αναφέρεται ότι στις 27 Ιουλίου 2020, υπήρξε ανταλλαγή πυρών μεταξύ Ισραηλινών στρατιωτών και τεσσάρων μελών της Χεζμπολάχ⁷¹.

Ισραηλινές Αεροπορικές Επιδρομές στο Λίβανο

Οι αεροπορικές προσβολές κοντά στα σύνορα με τον Λίβανο από την ισραηλινή πολεμική αεροπορία φαίνεται να είναι μια σταθερή στρατηγική αποτροπής και μη κλιμάκωσης ως μέσο πολιτικής πίεσης στην λιβανική κυβέρνηση κατά της Χεζμπολάχ.

Ενδεικτικά στις 24 Φεβρουαρίου 2014, το επίσημο λιβανικό πρακτορείο ειδήσεων ανέφερε ότι ισραηλινά πολεμικά αεροσκάφη πραγματοποίησαν δύο επιθέσεις κοντά στα σύνορα Συρίας-Λιβάνου στην περιοχή Nabi Sheet. Αρχικός στόχος της επίθεσης ήταν αυτοκινητοπομπές της Χεζμπολάχ, οι οποίες μετέφεραν προηγμένα πυραυλικά όπλα από τη Συρία στο καταφύγιο της οργάνωσης στη βόρεια κοιλάδα του Λιβάνου. Δευτερεύον στόχος της επίθεσης ήταν εγκαταστάσεις της

---

⁶⁸ "Two Israeli soldiers killed in Hezbollah missile attack". *Al Jazeera*. 28 January 2015. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22

⁶⁹ Hezbollah fires anti-tank missiles at military jeep, IDF base; none hurt. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22
<https://www.timesofisrael.com/idf-anti-tank-missile-fired-at-northern-israel-from-lebanon/>

⁷⁰ Hezbollah fires rockets into Israel from Lebanon. *BBC news*. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22
<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-49544819>

⁷¹ "Lebanon's Hezbollah denies infiltration attempt or clashes near Lebanese frontier". *Reuters*. 27 July 2020. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22

Χεζμπολάχ εντός του Λιβάνου, κοντά στα σύνορα. Πολλά μέλη της Χεζμπολάχ σκοτώθηκαν στην επίθεση⁷².

Στις 21 Ιουνίου 2015, το Al Jazeera ανέφερε ότι ισραηλινά αεροσκάφη επιτέθηκαν σε στόχους στις ορεινές περιοχές κοντά στην πόλη Saghbine. Ωστόσο, το δίκτυο Al-Manar που συνδέεται με τη Χεζμπολάχ ανέφερε ότι ένα ισραηλινό μη επανδρωμένο αεροσκάφος (UAV) συνετρίβη στην περιοχή και ότι αργότερα ένα ισραηλινό αεροσκάφο κατέστρεψε το UAV που καταρρίφθηκε.

Στις 10 Μαΐου 2016, η ισραηλινή Πολεμική Αεροπορία επιτέθηκε σε αυτοκινητοπομπή της Χεζμπολάχ που περιελάμβανε έξι οχήματα κοντά στο χωριό Αντζάρ καθώς κατευθυνόταν από τη Συρία προς τον Λίβανο στα βουνά Καλαμούν στα σύνορα με τη Συρία.

Στις 25 Μαρτίου 2018, αραβικά μέσα ενημέρωσης ανέφεραν ότι ισραηλινά αεροσκάφη έπληξαν ορισμένες θέσεις της Χεζμπολάχ κοντά στην πόλη Μπάαλμπεκ κατά μήκος των συνόρων με τη Συρία. Οι λιβανέζικες ειδήσεις al-Jadeed ανέφεραν ότι οι δυνατοί ήχοι που ακούστηκαν από τους κατοίκους της περιοχής δεν ήταν εκρήξεις, αλλά ισραηλινά αεροπλάνα που έσπασαν το φράγμα του ήχου, προκαλώντας ηχητικές εκρήξεις. Το Al Manar διέψευσε τις αναφορές και είπε ότι ούτε η Χεζμπολάχ ούτε ο συριακός στρατός δέχθηκαν επίθεση από τις ισραηλινές δυνάμεις.

Στις 27 Μαΐου 2019, το δίκτυο Al Mayadeen με έδρα το Λίβανο είπε ότι ένα ισραηλινό drone έπληξε ένα σύστημα επιτήρησης στο νότιο Λίβανο. Μια πρόσθετη αναφορά δήλωνε ότι ο λιβανικός στρατός βρισκόταν στο σημείο ερευνώντας μια ύποπτη συσκευή, η οποία λέγεται ότι ήταν ισραηλινή⁷³.

Στις 25 Αυγούστου 2019, αξιωματούχοι του Λιβάνου και της Χεζμπολάχ ανέφεραν ότι δύο ισραηλινά μη επανδρωμένα αεροσκάφη κατέπεσαν στην περιοχή Dahieh της Βηρυτού, στον Λίβανο. Σύμφωνα με Λιβανέζους αξιωματούχους ισραηλινά μη επανδρωμένα αεροσκάφη επιτέθηκαν στη Βηρυτό. Το ένα έπεσε στην οροφή του Media Center της Χεζμπολάχ, περίπου 45 λεπτά πριν το δεύτερο εκραγεί στον αέρα και προκαλέσει ζημιές στο κτίριο. Η Χεζμπολάχ αρνήθηκε την έκρηξη ή

---

⁷² "Israeli jets reportedly strike arms shipment en route to Hezbollah". *The Times of Israel*. 24 February 2014. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22

⁷³ "Israel Strikes Syrian Anti-aircraft Target and a Spying Device in Lebanon". *Haaretz*. 28 May 2019. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22

τη στοχοποίησή τους⁷⁴. Ήταν το πρώτο τέτοιο περιστατικό μεταξύ Ισραήλ και Λιβάνου από τον πόλεμο του Λιβάνου το 2006⁷⁵.

Στις 26 Αυγούστου 2019, αραβικά μέσα ενημέρωσης ισχυρίστηκαν ότι ισραηλινά αεροσκάφη πραγματοποίησαν αεροπορική επιδρομή σε βάση που ανήκει στο PFLP-GC. Η βάση βρίσκεται στην κοιλάδα Bekaa στον ανατολικό Λίβανο, κοντά στα σύνορα με τη Συρία⁷⁶.

Στις 26 Ιουλίου 2020, ένα ισραηλινό drone συνετρίβη στον Λίβανο εν μέσω φόβων κλιμάκωσης με τη Χεζμπολάχ⁷⁷.

Διαμάχη για τα Θαλάσσια Σύνορα

Το 2010, το Ισραήλ ανακάλυψε τεράστια κοιτάσματα φυσικού αερίου στα ανοικτά των ακτών του στη Μεσόγειο Θάλασσα. Ενώ το εύρημα του Ισραήλ βρίσκεται εντός της εδαφικής αποκλειστικής οικονομικής ζώνης του, η διαφωνία πηγάζει από την πιθανότητα το κοιτάσμα φυσικού αερίου να εκτείνεται μέχρι τα σύνορα του Λιβάνου. Μια γενική αρχή σε μια τέτοια κατάσταση είναι ο «Κανόνας Σύλληψης-Rule of Capture» όπου κάθε πλευρά επιτρέπεται να εξορύξει όσο περισσότερο μπορεί από την πλευρά της⁷⁸. Το Ισραήλ έχει ήδη ξεκινήσει την έρευνα και την κατασκευή υποδομών στη πλευρά της, ενώ οι λιβανικές αρχές δεν έχουν ακόμη οριοθετήσει επίσημα την αποκλειστική οικονομική ζώνη τους ούτε έχουν ξεκινήσει διαδικασία προσέλκυσης προσφορών για δικαιώματα έρευνας και εξόρυξης⁷⁹.

Ο τότε Λιβανέζος υπουργός Ενέργειας Γκεμπράν Μπασίλ είχε προειδοποιήσει ότι ο Λίβανος δεν θα επιτρέψει στο Ισραήλ ή σε οποιαδήποτε εταιρεία που εξυπηρετεί τα ισραηλινά συμφέροντα να πραγματοποιήσει γεώτρηση αερίου που βρίσκεται στο έδαφός του Λιβάνου. Η Βηρυτός είχε προειδοποιήσει προηγουμένως την αμερικανική εταιρεία Noble Energy να μην πλησιάσει το έδαφός της. Σε

---

⁷⁴ "Hariri: Israeli drones in Beirut threaten Lebanon's sovereignty". aljazeera.com (26 August 2019). Ανακτήθηκε 7 Απρ 22

⁷⁵ "Two Israeli drones fall in Beirut suburbs, one explodes: army,..." Reuters. 25 August 2019. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22

⁷⁶ "Israel said to strike base of Palestinian terror group deep inside Lebanon". The Times of Israel. 26 August 2018. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22

⁷⁷ "Israeli army says one of its drones crashed inside Lebanon". www.aljazeera.com .26 July 2020. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

⁷⁸ Ο κανόνας της σύλληψης είναι μέρος του αγγλικού κοινού δικαίου και θεσπίζει έναν κανόνα για δεσμευμένους φυσικούς πόρους, συμπεριλαμβανομένων των υπόγειων υδάτων, του πετρελαίου, του φυσικού αερίου και των θηραμάτων.

Acton v. Blundell, 12 Mees. & W. 324, 354, 152 Eng. Rep. 1223, 1235 (Ex. Ch. 1843)

⁷⁹ "Potential Lebanese- Israeli Conflict over Natural Gas Revisited". Retrieved 2016-06-27.

απάντηση, ο τότε Ισραηλινός υπουργός Υποδομών Uzi Landau είχε προειδοποιήσει τον Λίβανο ότι το Ισραήλ ήταν πρόθυμο να χρησιμοποιήσει βία για να προστατεύσει τα αποθέματα φυσικού αερίου που ανακαλύφθηκαν στις ακτές του⁸⁰.

Στις 17 Αυγούστου 2010, το Κοινοβούλιο του Λιβάνου ψήφισε νόμο που επέτρεπε την έρευνα και τη γεώτρηση υπεράκτιων κοιτασμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου. Ο νόμος απαιτούσε τη σύσταση ενός ταμείου και μιας επιτροπής για την επίβλεψη της έρευνας και της εξόρυξης. Ο σύμβουλος του προέδρου του Κοινοβουλίου Nabih Berri, Ali Hamdan, είχε δηλώσει ότι τα δικαιώματα θα έπρεπε να έχουν τεθεί σε δημοπρασία μέχρι το τέλος του 2011. «Αυτό είναι σίγουρα ένας σημαντικός ακρογωνιαίος λίθος στην πετρελαϊκή πολιτική του Λιβάνου... και θα βοηθήσει τον Λίβανο να διαιρέσει τα αποθέματά του σε μπλοκ και...να εξετάσει συμφωνίες κατανομής του»⁸¹.

Οι διαπραγματεύσεις με τη διαμεσολάβηση των ΗΠΑ που φιλοξενήθηκαν από τον ΟΗΕ για την επίλυση της διαφοράς ξεκίνησαν στις 12 Οκτωβρίου 2020⁸². Αυτές οι διαπραγματεύσεις οδήγησαν σε μια συμφωνία για την οριοθέτηση των θαλάσσιων συνόρων Ισραήλ-Λιβάνου, η οποία υπογράφηκε στις 27 Οκτωβρίου 2022⁸³. Αυτό αποτελεί μια σημαντική διπλωματική εξέλιξη μεταξύ δύο γειτόνων που τεχνικά παραμένουν σε πόλεμο και δεν έχουν άμεσες επίσημες διπλωματικές σχέσεις.

Η συμφωνία διαφαίνεται ότι θα επιλύσει την εδαφική τους διαφορά στο ανατολικό άκρο της Μεσογείου, βελτιώνοντας έτσι σημαντικά τις σχέσεις Λιβάνου-Ισραήλ. Σύμφωνα με αυτήν συμφωνία το κοίτασμα φυσικού αερίου Qana θα μοιραστεί μεταξύ των δύο χωρών, αλλά θα δώσει την εκμετάλλευσή του στον Λίβανο. Ο οποίος θα δώσει σε γαλλική εταιρεία πλήρη άδεια για έρευνες φυσικού αερίου. Η συμφωνία προβλέπει ότι το Ισραήλ θα λάβει μερίδιο από όλα τα έσοδα⁸⁴.

Επισημαίνεται ότι ενώ ο πρόσφατα εκλεγμένος πρωθυπουργός Μπενιαμίν Νετανιάχου αρχικά επέκρινε σκληρά και αντιτάχθηκε στη συμφωνία, η στρατιωτική

---

⁸⁰ Goldstein, Tani (24 June 2010). "Landau: Israel willing to use force to protect gas finds". Retrieved 2016-06-27

⁸¹ "Al-ManarTV:: Lebanon Grants Palestinians Right to Work, Passes Offshore Drilling Law 17/08/2010". Archived from the original on 2010-08-20.

⁸² Lazaroff, Tovah; Nahmias, Omri (1 October 2020). "First Israeli-Lebanese talks in 30 years to be held on maritime dispute". *Jerusalem Post*. Retrieved 13 October 2020.

⁸³ Gebeily, Maya; Lubell, Maayan (2022-10-27). "Israel, Lebanon finalise maritime demarcation deal without mutual recognition". *Reuters*. Retrieved 2022-10-28

"Lebanon and Israel agree maritime deal despite decades of hostility". *Financial Times*. 2022-10-28. Retrieved 2022-10-28

⁸⁴ Ignacio Urrutia "Update on Lebanon - Israel relations and their maritime border agreement" Nov. 14, 2022. www.greynamics.com
<https://greynamics.com/update-on-lebanon-israel-relations-and-their-maritime-border-agreement/>

ηγεσία του Ισραήλ εξέφρασε τη σταθερή υποστήριξή της για τη συμφωνία. Επιπλέον ο ηγέτης της Χεζμπολάχ διευκρίνισε ότι η οργάνωση του που υποστηρίζεται από το Ιράν θα αποδεχτεί επίσης τη θέση της λιβανικής κυβέρνησης.

Εάν η συμφωνία επικυρωθεί και από τις δύο κυβερνήσεις, αναμένεται να αποτρέψει την άμεση απειλή σύγκρουσης μεταξύ του Ισραήλ και των μαχητών της Χεζμπολάχ στον Λίβανο, μετά από φόβους κλιμάκωσης εάν οι διαπραγματεύσεις κατέρρεαν, και να διευκολύνει τις εταιρείες ενέργειας να εξάγουν φυσικό αέριο από τις ανατολικές περιοχές της Μεσογείου.

Η συμφωνία θα εκχωρήσει δικαιώματα γεώτρησης σε ένα αμφισβητούμενο κοιτάσμα φυσικού αερίου στον Λίβανο και θα επιβεβαιώσει τον ισραηλινό έλεγχο ενός άλλου κοιτάσματος στο νότο, διασφαλίζοντας νέες πηγές ενέργειας και εισοδήματος και για τις δύο χώρες.

Αξιωματούχοι και αναλυτές ελπίζουν ότι η συμφωνία θα δώσει στο Ισραήλ περισσότερη ασφάλεια, θα επιτρέψει στον Λίβανο περισσότερα περιθώρια στο μέλλον για να αντιμετωπίσει τις εξοντωτικές ενεργειακές και χρηματοοικονομικές κρίσεις του και θα παράσχει στην Ευρώπη μια πιθανή νέα πηγή φυσικού αερίου εν μέσω ελλείψεων ενέργειας που προκλήθηκαν από τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία⁸⁵.

---

⁸⁵ Patrick Kingsley “Israel and Lebanon Reach Landmark Maritime Agreement” Oct. 11, 2022. New York Times. Ανακτήθηκε 20 Δεκ 22.
<https://www.nytimes.com/2022/10/11/world/middleeast/israel-and-lebanon-maritime-deal.html>

Κεφάλαιο Τέταρτο: Χεζμπολάχ

Ιστορική Αναδρομή

Το 1982, η Χεζμπολάχ (κυριολεκτικά: «Κόμμα του Θεού») συγκροτήθηκε από μουσουλμάνους κληρικούς και χρηματοδοτήθηκε από το Ιράν κυρίως για να παρενοχλήσει την ισραηλινή εισβολή του Λιβάνου⁸⁶. Οι ηγέτες της ήταν οπαδοί του Αγιατολάχ Χομεινί και οι δυνάμεις της εκπαιδεύτηκαν και οργανώθηκαν από ένα σύνταγμα 1.500 ιρανών επαναστατικών φρουρών που έφτασαν από το Ιράν με άδεια της συριακής κυβέρνησης, η οποία κατέλαβε τα ανατολικά υψίπεδα του Λιβάνου και επέτρεψε την παραμονή τους σε μια βάση στην κοιλάδα Bekaa⁸⁷ που μέχρι εκείνη τη στιγμή ήταν στην κατοχή του Λιβάνου.

Οι μελετητές διαφωνούν ως προς το πότε η Χεζμπολάχ συγκρότησε μια ξεχωριστή οντότητα. Διάφορες πηγές καταγράφουν τον επίσημο σχηματισμό της οργάνωσης ήδη από το 1982⁸⁸, ενώ κάποιοι υποστηρίζουν ότι η Χεζμπολάχ προήλθε από τη συγχώνευση διαφόρων βίαιων εξτρεμιστών σιίτικων ομάδων το 1985⁸⁹. Μια άλλη εκδοχή αναφέρει ότι σχηματίστηκε από υποστηρικτές του Harb Sheikh Ragheb, ενός Σιίτη ηγέτη της αντίστασης του νότιου Λιβάνου που σκοτώθηκε από το Ισραήλ το 1984⁹⁰.

Στη δεκαετία του 1990, η Χεζμπολάχ μετασχηματίστηκε από μια επαναστατική ομάδα σε μια πολιτική, σε μια διαδικασία που περιγράφεται ως η «Λιβανοποίηση της Χεζμπολάχ». Σε αντίθεση με την ασυμβίβαστη επαναστατική στάση της στη δεκαετία του 1980, η Χεζμπολάχ μετέπεσε σε μια πιο επιεική στάση απέναντι στο κράτος του Λιβάνου⁹¹.

Το 1992, η Χεζμπολάχ αποφάσισε να συμμετάσχει στις εκλογές μετά από σχετική έγκριση του Ali Khamenei, του τότε ανώτατου ηγέτη του Ιράν. Ο πρώην Γενικός Γραμματέας της Χεζμπολάχ, Subhi Al-Tufayli, αμφισβήτησε την απόφαση αυτή, η οποία οδήγησε σε σχίσμα τη Χεζμπολάχ.

---

⁸⁶ "Who Are Hezbollah?". *BBC News*. 21 May 2008. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

⁸⁷ Adam Shatz (29 April 2004). "In Search of Hezbollah". *The New York Review of Books*. Archived from the original on 22 August 2006. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

⁸⁸ "Hezbollah (a.k.a. Hizbollah, Hizbu'llah)". *Council on Foreign Relations*. Archived from the original on 27 September 2006. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22

⁸⁹ Diaz & Newman, 2005, p. 55

⁹⁰ Helena Cobban, Boston Review Hizbullah's New Face Archived 12 July 2009. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22

⁹¹ Ranstorp, Magnus (Summer 1998). "The strategy and tactics of Hizballah's current Lebanonization process". *Mediterranean Politics*. **3** (1): 103–34. doi:10.1080/13629399808414643

Σε εκείνη την εκλογική διαδικασία η Χεζμπολάχ κέρδισε δώδεκα θέσεις από τις 128 του λιβανέζικου κοινοβουλίου. Στο τέλος του έτους, η Χεζμπολάχ άρχισε να συμμετέχει στο διάλογο με τους Λιβανέζους Χριστιανούς. Η Χεζμπολάχ θεωρεί τις πολιτιστικές, πολιτικές και θρησκευτικές ελευθερίες και αξίες στο Λίβανο ως κάτι ιερό που πρέπει να διαφυλάσσεται. Η πεποίθηση αυτή όμως δεν προστατεύει τις κοινωνικές ή θρησκευτικές ομάδες που έχουν σχέσεις με το Ισραήλ⁹².

Το 1997, η Hezbollah σχημάτισε τις πολύ-συνθετικές λιβανικές ταξιαρχίες για την καταπολέμηση της ισραηλινής κατοχής σε μια προσπάθεια να αναβιώσει την εθνική και κοσμική αντίσταση εναντίον του Ισραήλ, δηλώνοντας έτσι την «Λιβανοποίηση» της αντίστασης⁹³.

Σήμερα η οργάνωση έχει μετασχηματιστεί σε μια συνιστώσα της πολιτικής ζωής του Λιβάνου, αποτελεί κυβερνητικό εταίρο με συγκεκριμένη κοινωνική πολιτική. Επίσης ενώ αρχικά συγκροτούσε μια περορισμένη αριθμητικά και τεχνολογική στρατιωτική δύναμη εντούτοις πλέον έχει εξελιχτεί και επεκταθεί⁹⁴.

Ιδεολογία

Η βασική κοσμοθεωρία που περιγράφεται στο Manifesto του 1985 της Χεζμπολάχ εξακολουθεί να καθοδηγεί τον οργανισμό, αν και οι ηγέτες της έχουν αναθεωρήσει τις θέσεις τους ώστε να αντικατοπτρίζουν τις αλλαγές στην εγχώρια και τη διεθνή πολιτική.

Βασιζόμενη σε σιιτικές θρησκευτικές και πολιτιστικές παραδόσεις και στηριζόμενη στην ιδεολογία του Ayatollah Khomeini και άλλων ισλαμιστών κληρικών, η Χεζμπολάχ αυτοπροσδιορίζεται ως υπερασπιστής των καταπιεσμένων και των αδύναμων ενάντια σε ό, τι αφορά την αδικοπραξία των ισχυρών. Συγκεκριμένα, η Χεζμπολάχ αυτοτοποθετείται σε ευθεία αντίθεση με αυτό που θεωρεί ως βασική ανισορροπία, την παγκόσμια και περιφερειακή δύναμη των Ηνωμένων Πολιτειών υπέρ του Ισραήλ. Οι ηγέτες της Χεζμπολάχ θεωρούν ότι η πρόσφατη εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ οδηγείται από μια παρόρμηση να εδραιωθεί η οικονομική και πολιτική ηγεμονία των ΗΠΑ υπό το πρόσχημα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας. Ιστορικά, η Χεζμπολάχ προσπάθησε να δικαιολογήσει τις ενέργειές της ως νόμιμη αντίσταση στην κατοχή του λιβανικού εδάφους από το

---

⁹² Alagha, Joseph, *The Shifts in Hezbollah's Ideology*, Amsterdam: Amsterdam University Press, 2006. pp. 41–44

⁹³ Alagha (2006), pp. 47

⁹⁴ Deeb, Lara (31 Ιουλίου 2006). «Hizballah: A Primer». Middle East Report. Αρχειοθετήθηκε από το πρωτότυπο στις 19 Οκτωβρίου 2011. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22

Ισραήλ και ως αντίθεση στην επέμβαση των ΗΠΑ στις λιβανικές και περιφερειακές υποθέσεις.

Ωστόσο, πρόσφατα γεγονότα, συμπεριλαμβανομένου του πολέμου με το Ισραήλ του 2006, των ένοπλων συγκρούσεων μεταξύ της Χεζμπολάχ και άλλων λιβανικών ομάδων του Μαΐου 2008, και η παροχή αυξημένης διεθνούς βοήθειας και εκπαίδευσης στις κυβερνητικές LAF (Lebanese Armed Forces) και ISF (Internal Security Forces), έχουν δημιουργήσει ένα μεταβαλλόμενο πολιτικό τοπίο που περιπλέκει την αναγνώριση της νομιμότητας της Χεζμπολάχ, πέρα από τους βασικούς υποστηρικτές της.⁹⁵

Οργάνωση

Η Χεζμπολάχ έχει μια ενοποιημένη ηγετική δομή που επιβλέπει τα συμπληρωματικά, εν μέρει κατακερματισμένα στοιχεία της οργάνωσης. Η πλήρης ιδιότητα μέλους του κόμματος προσφέρεται σε αιτούντες και οι στρατολογήσεις υλοποιούνται με βάση την πίστη στο ιδεολογικό πρόγραμμα της οργάνωσης. Υπάρχουν εξειδικευμένοι φορείς στρατολόγησης για γυναίκες και νέους. Η ηγεσία της Χεζμπολάχ βρίσκεται στα χέρια του επταμελούς Συμβουλευτικού Συμβουλίου «Majlis al Shura», το οποίο επιλέγει τον γενικό γραμματέα της οργάνωσης με τριετή θητεία.

Ο Γενικός Γραμματέας Hassan Nasrallah εξελέγη τον Μάιο του 1993 μετά τη δολοφονία του ιδρυτή της Χεζμπολάχ και τότε Γενικού Γραμματέα Abbas al Musawi το 1992. Το συμβούλιο στη συνέχεια τροποποίησε τους κανόνες του για να επιτρέψει στον εκάστοτε γενικό γραμματέα να παρατείνει την υποψηφιότητά του πέρα από δύο συνεχόμενες θητείες. Πέντε υποσυμβούλια ή συνελεύσεις επιβλέπουν διαφορετικές πτυχές των δραστηριοτήτων της Χεζμπολάχ και αναφέρουν στο Συμβουλευτικό Συμβούλιο:

α. Η Πολιτική Συνέλευση παρακολουθεί και διαχειρίζεται τις σχέσεις με τους εγχώριους πολιτικούς παράγοντες.

β. Η Συνέλευση της Τζιχάντ διαχειρίζεται τη «δραστηριότητα αντίστασης»⁹⁶, συμπεριλαμβανομένης της «επίβλεψης, στρατολόγησης, εκπαίδευσης, εξοπλισμού, ασφάλειας» και άλλων δραστηριοτήτων.

---

⁹⁵ Casey L. Addis. (2011). Hezbollah: Background and Issues for Congress. Congressional Research Service. USA. pp.11

⁹⁶ Naim Qassem, Hezbollah Deputy Secretary General. (2005). *Hizbullah: The Story from Within*, SAQI, London. p. 63

γ. Η Κοινοβουλευτική Συνέλευση διαχειρίζεται τις δραστηριότητες της Χεζμπολάχ στο κοινοβούλιο και παρέχει νομοθετική και εκλογική ανάλυση.

δ. Η Εκτελεστική Συνέλευση επιβλέπει τη διαχείριση των πολιτικών κομμάτων και της οργάνωσης, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών, πολιτιστικών και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων.

ε. Η Δικαστική Συνέλευση παρέχει θρησκευτικές αποφάσεις και υπηρεσίες διαμεσολάβησης συγκρούσεων για τα μέλη και τις κοινότητες της Χεζμπολάχ.

Η δολοφονία του διοικητή της πολιτοφυλακής της Χεζμπολάχ και διευθυντή πληροφοριών Imad Mughniyah τον Φεβρουάριο του 2008 στη Δαμασκό θεωρήθηκε σημαντικό πλήγμα για την ηγεσία της οργάνωσης. Ο Mughniyah βρισκόταν σε λίστες με τους πιο καταζητούμενους των ΗΠΑ και του εξωτερικού για τη συμμετοχή του σε πολυάριθμες τρομοκρατικές επιθέσεις καθώς και για το ρόλο του ως στρατιωτικός διοικητής και αρχηγός πληροφοριών της Χεζμπολάχ.

Άλλες σημαντικές προσωπικότητες στην ηγεσία της Χεζμπολάχ περιλαμβάνουν τον Αναπληρωτή Γενικό Γραμματέα Naim Qassem, το μέλος του Συμβουλευτικού Συμβουλίου και τον πολιτικό σύμβουλο Nasrallah Hussein al Khalil, τον Πρόεδρο της Πολιτικής Συνέλευσης Ibrahim Amin al Sayyid, τον Πρόεδρο της Εκτελεστικής Συνέλευσης Hashim Safi al Din.

Η χρηματοδότηση της Χεζμπολάχ προέρχεται κυρίως από τις επιχειρηματικές ομάδες του Λιβάνου, τη Λιβανική διασπορά που εμπλέκεται στην εξόρυξη διαμαντιών στην Αφρική, από άλλες ισλαμικές ομάδες και χώρες και τέλος τους φόρους που καταβάλλουν οι Λιβανέζοι⁹⁷. Η Χεζμπολάχ δηλώνει ότι η κύρια πηγή του εισοδήματός της προέρχεται από τα δικά της επενδυτικά χαρτοφυλάκια και τις δωρεές από τους μουσουλμάνους.

Οι δυτικές πηγές υποστηρίζουν ότι η Χεζμπολάχ λαμβάνει από το Ιράν και τη Συρία το μεγαλύτερο μέρος της εκπαίδευσης της, του εξοπλισμού της και της χρηματοδότησης της στο πλαίσιο πολιτικής και διπλωματικής βοήθειας⁹⁸. Επίσης υποστηρίζουν ότι η Χεζμπολάχ βασίζεται σε μεγάλο ποσοστό στη χρηματοδότηση από την Σίιτική Λιβανέζικη Διασπορά στη Δυτική Αφρική, τις Ηνωμένες Πολιτείες

---

⁹⁷ Engeland, Dr Anisseh Van; Rudolph, Ms Rachael M (2013). *From Terrorism to Politics*. Ashgate Publishing, Ltd. pp. 33–34

⁹⁸ US Department of State (8 October 1999). "Background Information on Foreign Terrorist Organizations". Ανακτήθηκε 7 Απρ 22

και κυρίως από το λαθρεμπόριο όπλων και ναρκωτικών που πραγματοποιείται στα τριπλά σύνορα μεταξύ της Παραγουάης, της Αργεντινής και της Βραζιλίας⁹⁹.

Στρατηγική της Κομματικής Οργάνωσης

Όσον αφορά τις στρατηγικές του κόμματος, μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

Η πολιτική στρατηγική: Η διαμόρφωση αποτελεσματικής πολιτικής κοινοβουλευτικής πίεσης στην πολιτική σκηνή του Λιβάνου μέσω της συμμετοχής στις βουλευτικές εκλογές. Η ενεργή παρουσία του κόμματος στις επαγγελματικές συνδικαλιστικές εκλογές και ιδιαίτερα στα συνδικάτα μηχανικών, γιατρών, φοιτητικών σωματείων και συνδικαλιστικών οργανώσεων και δήμων. Για να το πετύχει αυτό, στο κόμμα συγκροτήθηκε ειδική μονάδα για το συνδικαλιστικό έργο¹⁰⁰.

Κοινωνική και ψυχολογική στρατηγική: Η κομματική αντιμετώπιση κοινωνικών και αναπτυξιακών ζητημάτων της έδωσε τη δυνατότητα να βρει ένα πιστό και υποστηρικτικό περιβάλλον¹⁰¹.

Ευρύτερη στρατηγική: Στρατηγική συμμαχία του κόμματος με το Ιράν και τη Συρία που αποτελεί πηγή οπλισμού, εκπαίδευσης και χρηματοδότησης¹⁰².

Οικονομική στρατηγική: Εξασφάλιση πηγών χρηματοδότησης για το κόμμα, είτε εγχώριων είτε από την αλλοδαπή.

Στρατηγική των media: Το κόμμα αναγνώρισε τη σημασία των μέσων μαζικής ενημέρωσης ως μέσου μαζικής επικοινωνίας για τη διάδοση της ιδεολογίας του κόμματος και των αρχών του και για την έκφραση των πολιτικών του θέσεων, επομένως έχει δημιουργήσει ένα εκτεταμένο δίκτυο μέσων μαζικής ενημέρωσης (έντυπος, ηλεκτρονικός, ραδιοφωνικός και τηλεοπτικός τύπος). Ο ραδιοφωνικός σταθμός Al-Nour ιδρύθηκε το 1987 και ο τηλεοπτικός σταθμός Al-Manar ιδρύθηκε στις αρχές της δεκαετίας του '90. Τα μέσα αυτά χαρακτηρίζονται από τη μετάδοση των «αντιστασιακών» ειδήσεων και αποτελούν δυο στρατευμένα κομματικά μέσα ενημέρωσης¹⁰³.

---

⁹⁹ Labaki, Boutros. (2006). "The Role of Transnational Communities in Fostering Development in Countries of Origin." United Nations. pp15–16.

Giraldo, Jeanne (2007). *Terrorism Financing and State Responses*. Stanford University Press.

¹⁰⁰ Elahi Massoud, Islamists in a pluralistic society, Consulting and Research Center, Lebanon 2004 first edition, p. 365.

¹⁰¹ The World Wide Web, (<http://www.mogowama.org>), 1900 hrs of April 21, 2016.

¹⁰² Zarour, Hadi, the balance of terror, Prints company for Distribution and Publishing, 2013, the first edition, p. 147.

¹⁰³ Aljawahry, Osama, (Israel, Lebanon, Hezbollah), outstanding print publishing, Cairo in 2007, the first edition, p. 189.

Στρατιωτική στρατηγική: Το κόμμα προσπάθησε να οικοδομήσει μια εκπαιδευμένη, καταρτισμένη και προσηλωμένη στρατιωτική δύναμη με βάση την θρησκευτική ιδεολογία. Η δύναμη αυτή είναι προσανατολισμένη να αντισταθεί στην ισραηλινή κατοχή, να έχει πρόσβαση στο οπλοστάσιο μιας ποικιλίας πυραυλικών συστημάτων και να διαμορφώσει μια στρατηγική αποτροπής, υιοθετώντας το στυλ του ανταρτοπόλεμου¹⁰⁴.

Εγχώριες Πολιτικές και Στρατιωτικές Δραστηριότητες¹⁰⁵

Όπως σημειώθηκε παραπάνω, η φύση της «αντίστασης» και οι ρόλοι που θα παίξει η Χεζμπολάχ στις μελλοντικές πολιτικές και ρυθμίσεις ασφαλείας του Λιβάνου είναι το επίκεντρο του έντονου δημόσιου διαλόγου στο Λίβανο.

Η πολιτική δήλωση της Χεζμπολάχ και η υιοθέτηση της υπουργικής δήλωσης της νεοεκλεγείσας κυβέρνησης στα τέλη του 2009 σηματοδότησε σημαντικές προσπάθειες καθορισμού των όρων του διαλόγου. Σε αυτό το πλαίσιο, η Χεζμπολάχ επιδιώκει να διατηρήσει τις ένοπλες δυνατότητές της από κοινού με τον εθνικό στρατό ενώ η πλειοψηφία του συνασπισμού του «Μαρτίου 14» και οι σύμμαχοί του επιδιώκουν να περιορίσουν τον ρόλο της «αντίστασης» εντός των ορίων συγκεκριμένων εδαφικών περιοχών. Η θεμελιώδης αντίθεση της Χεζμπολάχ στο Ισραήλ, όπως περιγράφεται στη δήλωσή της τον Νοέμβριο του 2009, υποδηλώνει ότι ενδέχεται να προκύψουν ασυμβίβαστες διαφορές στην πολιτική ηγεσία του Λιβάνου, ιδιαίτερα σε περίπτωση που η επίλυση εκκρεμών λιβανικών ή συριακών διαφορών με το Ισραήλ για συγκεκριμένα εδάφη βελτιώνει τις προοπτικές για διμερείς ειρηνευτικές συμφωνίες.

Η άποψη της Χεζμπολάχ σχετικά με το ζήτημα των στρατιωτικών δυνατοτήτων της που παραμένουν παράλληλα ή σε συνδυασμό με τις δυνάμεις εθνικής ασφάλειας, είναι ότι όσο οι ισορροπίες δυνάμεων μεταβάλλονται και όσο απουσιάζει το ισχυρό και ικανό κράτος δεν θα υπάρχει εξασφάλιση της εθνικής κυριαρχίας. Δηλώνει συχνά την πεποίθησή της ότι το λιβανικό κράτος, ακόμη και με την υποστήριξη των Ηνωμένων Πολιτειών και άλλων δρώντων, θα αποκλειστεί πολιτικά από την ανάπτυξη στρατιωτικών δυνατοτήτων που θα του επέτρεπαν να

---

¹⁰⁴ Ahmed, Rifaat Alsayed, Hassan Nasrallah – A rebel from the south, the Arab Book House, Damascus - Cairo in 2006, the first edition, p. 133.

¹⁰⁵ Casey L. Addis. (2011). Hezbollah: Background and Issues for Congress. Congressional Research Service. USA. pp.13-14

αποτρέψει αποτελεσματικά πιθανή εξωτερική επίθεση, ιδιαίτερα μια πιθανή στρατιωτική επέμβαση από το Ισραήλ.

Ως εκ τούτου, η υπεράσπιση της προσέγγισης «ένωση μέχρι την επάρκεια» μπορεί να ισοδυναμεί με επιχείρημα για τη διατήρηση του status quo επ' αόριστον, με βάση την προσδοκία ότι οι κρατικές δυνάμεις δεν θα έχουν ποτέ επαρκείς ικανότητες κατά την άποψη της Χεζμπολάχ για να διορθώσουν την ανισορροπία δυνάμεων με το Ισραήλ.

Υφιστάμενες Επιπλοκές στον Λίβανο

Η Χεζμπολάχ είναι τυπικά μέλος της λιβανικής κυβέρνησης από το 1992. Οι πιο πρόσφατες εθνικές εκλογές, το 2018, έδωσαν στη Χεζμπολάχ δεκατρείς έδρες στα 128 μέλη του Κοινοβούλιου, τρία περισσότερα από το Κίνημα Αμάλ, άλλοτε αντίπαλό του αλλά τώρα εταίρο σε έναν πολιτικό συνασπισμό. Το κόμμα σηματοδότησε την ενσωμάτωσή του στην κυρίαρχη πολιτική σκηνή το 2009 με ένα αναθεωρημένο μανιφέστο που ήταν λιγότερο ισλαμιστικό και καλούσε για «αληθινή δημοκρατία».

Η Χεζμπολάχ διαχειρίζεται ένα τεράστιο δίκτυο κοινωνικών υπηρεσιών που περιλαμβάνει υποδομές, εγκαταστάσεις υγειονομικής περίθαλψης, σχολεία και προγράμματα για τη νεολαία, τα οποία συνέβαλαν στη συγκέντρωση υποστήριξης για τη Χεζμπολάχ από σίιτες και μη σίιτες Λιβανέζους. Μια έκθεση του 2014 από το Pew Research Center διαπίστωσε ότι το 31 τοις εκατό των Χριστιανών και το 9 τοις εκατό των Σουνιτών Μουσουλμάνων είχαν θετικές απόψεις για την οργάνωση.

Την ίδια στιγμή, η Χεζμπολάχ διατηρεί όπως προαναφέρθηκε τον στρατιωτικό της βραχίονα. Σύμφωνα με τη «Συμφωνία του Ταΐφ» του 1989, στην οποία μεσολάβησε η Σαουδική Αραβία και η Συρία και τερμάτισε τον εμφύλιο πόλεμο του Λιβάνου, η Χεζμπολάχ ήταν η μόνη πολιτοφυλακή που επιτρεπόταν να διατηρήσει τα όπλα της. Το Διεθνές Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών υπολόγισε το 2020 ότι η πολιτοφυλακή διέθετε έως και είκοσι χιλιάδες ενεργούς μαχητές και περίπου είκοσι χιλιάδες εφεδρείες, με οπλοστάσιο φορητών όπλων, τεθωρακισμένων, drones και διαφόρων πυραύλων μεσαίου βεληνεκούς.

Οι επικριτές λένε ότι η ύπαρξη της Χεζμπολάχ παραβιάζει το ψήφισμα 1559 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ - που εγκρίθηκε το 2004 - το οποίο καλούσε όλες τις λιβανικές πολιτοφυλακές να διαλυθούν και να αφοπλιστούν. Η Δύναμη των Ηνωμένων Εθνών στον Λίβανο (UNFIL) παραμένει στη χώρα και μέρος της εντολής της είναι να ενθαρρύνει τη Χεζμπολάχ να αφοπλιστεί. Τον Οκτώβριο του 2019, η

Χεζμπολάχ έγινε στόχος μαζικών διαδηλώσεων. Η κυβερνητική κακοδιαχείριση και τα χρόνια αργής ανάπτυξης είχαν επιβαρύνει τον Λίβανο με ένα από τα υψηλότερα βάρη δημόσιου χρέους στον κόσμο, ποσοστό 150 τοις εκατό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος του. Εκατοντάδες χιλιάδες Λιβανέζοι πολίτες απογοητευμένοι από την οικονομική ύφεση ζήτησαν από την κυβέρνηση, συμπεριλαμβανομένης της Χεζμπολάχ, να παραχωρήσει την εξουσία σε μια νέα, τεχνοκρατική ηγεσία. Ο σχηματισμός μιας κυβέρνησης που υποστηριζόταν από τη Χεζμπολάχ υπό τον Πρωθυπουργό Χασάν Ντιάμπ τον Ιανουάριο του 2020 απέτυχε να κατευνάσει τους αντικαθεστωτικούς διαδηλωτές, οι οποίοι τον αντιμετώπισαν ως νικητή υπέρ των εδραιωμένων ελίτ της χώρας.

Η ανεργία, η φτώχεια και το δημόσιο χρέος εκτινάχθηκαν στα ύψη υπό τη νέα κυβέρνηση και οι διαδηλώσεις συνεχίστηκαν για μήνες παρά τα lockdown εν μέσω της πανδημίας COVID-19. Το κίνημα διαμαρτυρίας είχε θρησκευτικό υπόβαθρο και ακόμη και οι σίτες του Λιβάνου επέκριναν ανοιχτά τη Χεζμπολάχ.

Η οργάνωση αντιμετώπισε επιπλέον μομφές τον Αύγουστο του 2020, όταν το Διεθνές Δικαστήριο με την υποστήριξη του ΟΗΕ βρήκε τον Salim Jamil Ayyash μέλος της Χεζμπολάχ, ένοχο για τη δολοφονία του πρώην πρωθυπουργού του Λιβάνου Ραφίκ Χαρίρι το 2005. Ο Ayyash και οι άλλοι τρεις εν ζωή κατηγορούμενοι, που αθώωθηκαν, δικάστηκαν ερήμην. Το πού βρίσκονται οι τέσσερις δεν είναι δημοσίως γνωστό καθώς η Χεζμπολάχ αρνήθηκε να τους παραδώσει στο δικαστήριο.

Κεφάλαιο Πέμπτο: Διμερές Διεθνείς Σχέσεις

Ζητήματα των Συγκρούσεων

Από τον εμφύλιο πόλεμο, το Ισραήλ παραβιάζει τακτικά τον εναέριο χώρο, τα χωρικά ύδατα και τα χερσαία σύνορα του Λιβάνου, κάτι που είναι παράνομο, καθώς παραβιάζει την κυριαρχική επικράτεια του Λιβάνου και τις Αποφάσεις 425 και 1701 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών¹⁰⁶.

Οι πιο συχνές παραβιάσεις είναι υπερπήσεις από ισραηλινά πολεμικά αεροσκάφη και drones. Τέτοιες παραβιάσεις έχουν συμβεί από την αρχή της σύγκρουσης Ισραήλ-Λιβάνου και γίνονται συνεχώς και σχεδόν καθημερινά από τον πόλεμο του Λιβάνου του 2006, αποτελώντας την αιτία πολλών συγκρούσεων μεταξύ Λιβάνου και Ισραήλ¹⁰⁷. Τα ισραηλινά πολεμικά αεροσκάφη πραγματοποιούν μερικές φορές εικονικές επιθέσεις σε πόλεις του Λιβάνου με υπερηχητικές διελεύσεις που τρομάζουν τους πολίτες¹⁰⁸.

Το 2007 η κυβέρνηση του Λιβάνου διαμαρτυρήθηκε ότι ισραηλινά αεροπλάνα είχαν πετάξει στον εναέριο χώρο του Λιβάνου 290 φορές μέσα σε τέσσερις μήνες και ότι τα ισραηλινά στρατεύματα είχαν περάσει τα σύνορα 52 φορές. Ο Οργανισμός ΗΕ διαμαρτύρεται συνεχώς για τις επαναλαμβανόμενες ισραηλινές υπερπήσεις¹⁰⁹. Οι Λιβανέζοι αξιωματούχοι φοβούνται ότι η κλιμάκωση των υπερπήσεων αυξάνει τις εντάσεις και μπορεί να οδηγήσει σε πόλεμο¹¹⁰. Το Ισραήλ απορρίπτει αυτή την κριτική και ισχυρίζεται ότι οι υπερπήσεις είναι απαραίτητες. Παρόλα αυτά, ένα τηλεγράφημα των ΗΠΑ που διέρρευσε δείχνει ότι το Ισραήλ προσφέρθηκε να σταματήσει τέτοιες παραβιάσεις¹¹¹.

Στην ξηρά, η συνοριακή «Γαλάζια Γραμμή» συχνά διασχίζεται στην περιοχή Σεμπάα, την οποία το Ισραήλ θεωρεί το ισραηλινό έδαφος ως μέρος των Ψωμάτων του Γκολάν που κατέλαβε από τη Συρία το 1967, για την οποία όμως ο Λίβανος

---

¹⁰⁶ "UN Questions Usefulness of Peacekeepers – Security Council – Global Policy Forum". *Globalpolicy.org*. 30 July 2002.

¹⁰⁷ *Associated, The* (2 April 2008). "Lebanese army: 12 IAF jets fly over Beirut, Lebanese areas". *Haaretz*.

¹⁰⁸ Pinkas, Alon (22 January 2007). "Report: IAF jets emit sonic booms over s. Lebanon". *The Jerusalem Post*.

¹⁰⁹ Section, United Nations News Service (11 January 2010). "UN News – Lebanon: UN again protests against Israeli over-flights". *UN News Service Section*.

¹¹⁰ "Israeli overflights 'dangerous situation' – Lebanon". *Jordan Times*. 11 February 2010.

¹¹¹ "Spotlight – Israel offered to cease overflights for US intel". *The Daily Star*. 6 December 2010.

ισχυρίζεται ότι είναι λιβανικό έδαφος. Η συνοριακή σύγκρουση Ισραήλ-Λιβάνου το 2010 διεξήχθη με βάση ισχυρισμούς για τέτοιες παραβιάσεις¹¹².

Στη θάλασσα, ισραηλινές κανονιοφόροι έχουν πολλές φορές επιχειρήσει εντός των χωρικών υδάτων του Λιβάνου και υπήρξαν ισχυρισμοί του Λιβάνου ότι το Ισραήλ παραβιάζει το δίκαιο της θάλασσας και προσπαθεί να διεκδικήσει τους φυσικούς πόρους του Λιβάνου μέσω του κοιτάσματος αερίου Tamar¹¹³. Η Χεζμπολάχ εκμεταλλεύεται τέτοιες παραβιάσεις ως δικαιολογία για τη νομιμότητα της συνεχιζόμενης ένοπλης αντίστασής της κατά του Ισραήλ¹¹⁴.

Παρεμβάσεις των Διεθνών Δρώντων¹¹⁵

Οι Ηνωμένες Πολιτείες υποστήριξαν ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών που ζητούν τον αφοπλισμό μη κρατικών παραγόντων στο Λίβανο (Ψήφισμα 1701) και την πρόληψη της διακίνησης όπλων από το Ιράν σε άλλα κράτη, συμπεριλαμβανομένου του Λιβάνου (Ψήφισμα 1747). Το Πολεμικό Ναυτικό των ΗΠΑ έχει λάβει μέτρα εναντίον ύποπτων αποστολών όπλων ιρανικής προέλευσης στο Λεβάντε.

Τον Ιανουάριο του 2009, το προσωπικό του Ναυτικού των ΗΠΑ επιβιβάστηκε και ερεύνησε το MV Monchegorsk στην Ερυθρά Θάλασσα. Το πλοίο στη συνέχεια παρακολούθηθηκε προτού κρατηθεί στα κυπριακά ύδατα για επιθεώρηση. Η Επιτροπή Κυρώσεων των Ηνωμένων Εθνών για το Ιράν που συστάθηκε σύμφωνα με το ψήφισμα 1737 έκρινε ότι τα «πυρομαχικά» και οι «πρώτες ύλες που χρησιμοποιούνται για τη κατασκευή πυρομαχικών» που βρέθηκαν στο πλοίο παραβίαζαν το εμπάργκο για αποστολές όπλων από το Ιράν.

Οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις έχουν υιοθετήσει ποικίλες προσέγγισεις για τη Χεζμπολάχ. Ενώ οι στρατοί των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαδραματίζουν ηγετικό ρόλο στις διεθνείς προσπάθειες περιορισμού της ροής όπλων προς τη Χεζμπολάχ και οι κυβερνήσεις τους έχουν υποστηρίξει ψηφίσματα του ΟΗΕ που ζητούν τον τελικό αφοπλισμό της, πολλοί Ευρωπαίοι αντιστάθηκαν στις εκκλήσεις να χαρακτηριστεί η οργάνωση ως τρομοκρατική ομάδα. Ορισμένες κυβερνήσεις, συμπεριλαμβανομένης της πρώην Εργατικής κυβέρνησης του Γκόρντον Μπράουν στο Ηνωμένο Βασίλειο, θεώρησαν τη Χεζμπολάχ ότι έχει ξεχωριστές

¹¹² "Israel-Lebanon border clash kills five people". *BBC News*. 3 August 2010

¹¹³ Bassam, Laila (10 January 2011). "Lebanon says Israel gas search violates sea border". *Reuters*.

¹¹⁴ "Israel and Hizballah Ready to Rumble?". *Time*. 1 August 2008.

¹¹⁵ Casey L. Addis. (2011). Hezbollah: Background and Issues for Congress. Congressional Research Service. USA. pp.23

πολιτικές και στρατιωτικές πτέρυγες και συνέχισαν τις συνομιλίες με πολιτικούς εκπροσώπους της Χεζμπολάχ, ενώ υποστηρίζαν ευρύτερες προσπάθειες για στρατιωτική απομόνωση της Χεζμπολάχ. Ωστόσο, δεν αποφεύγουν όλες οι κυβερνήσεις την επαφή με τις υπηρεσίες ασφαλείας της Χεζμπολάχ. Οι υπηρεσίες πληροφοριών της Γερμανίας έχουν συμμετάσχει σε πολλές διαπραγματεύσεις ανταλλαγής κρατουμένων ως ενδιάμεσος μεταξύ της Χεζμπολάχ και του Ισραήλ από τα μέσα της δεκαετίας του 1990.

Κεφάλαιο Έκτο: Ο Διεθνής Ρόλος της Χεζμπολάχ

Εμπλοκή στον Συριακό Εμφύλιο

Η Χεζμπολάχ βρίσκεται έναν πιστό σύμμαχο στη Συρία, ο στρατός της οποίας κατέλαβε το μεγαλύτερο μέρος του Λιβάνου κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου του Λιβάνου. Η συριακή κυβέρνηση παρέμεινε ως ειρηνευτική δύναμη στον Λίβανο μέχρι που εκδιώχθηκε με την Επανάσταση του «Κέδρου» το 2005, ένα λαϊκό κίνημα διαμαρτυρίας ενάντια στην ξένη κατοχή. Η Χεζμπολάχ είχε πιέσει ανεπιτυχώς ώστε οι συριακές δυνάμεις να παραμείνουν στον Λίβανο και έκτοτε παραμένει σταθερός σύμμαχος του καθεστώτος Άσαντ. Σε αντάλλαγμα για την υποστήριξη της Τεχεράνης και της Χεζμπολάχ, λένε οι ειδικοί, η συριακή κυβέρνηση διευκολύνει τη μεταφορά όπλων από το Ιράν.

Η Χεζμπολάχ επιβεβαίωσε δημόσια τη συμμετοχή της στον εμφύλιο πόλεμο της Συρίας το 2013, ενωόμενη με το Ιράν και τη Ρωσία στην υποστήριξη της συριακής κυβέρνησης ενάντια σε ομάδες ανταρτών σουνιτών. Πριν από το 2013, η ομάδα είχε στείλει μικρό αριθμό εκπαιδευτών για να βοηθήσουν το καθεστώς. Περισσότεροι από επτά χιλιάδες μαχητές της Χεζμπολάχ εκτιμάται ότι πολέμησαν στη συμμαχία υπέρ του Άσαντ, η οποία ήταν καθοριστική για την επιβίωση του καθεστώτος Άσαντ, συμπεριλαμβανομένης της νίκης στη Μάχη του Αλ Κουσάιρ το 2013, η οποία εξασφάλισε έναν διάδρομο για τις δυνάμεις του καθεστώτος μεταξύ των μεγάλων πόλεων της Δαμασκού και της Χομς. Το 2019, η Χεζμπολάχ απέσυρε πολλούς από τους μαχητές της από τη Συρία, αποδίδοντας την απόφαση στη στρατιωτική επιτυχία του καθεστώτος Άσαντ¹¹⁶.

Οι αναλυτές λένε ότι η εμπειρία της Χεζμπολάχ από την συμμετοχή της στη Συρία τη βοήθησε να γίνει ισχυρότερη στρατιωτικά, αλλά πλέον αντιμετωπίζει ένα αυξανόμενο αίσθημα δυσαρέσκειας στον Λίβανο καθώς η εστίαση στον πόλεμο οδήγησε την οργάνωση στο να παραμελήσει τα εσωτερικά της συμφέροντα. Η υποστήριξη της Χεζμπολάχ από τους Σουνίτες μουσουλμάνους στο Λίβανο έχει μειωθεί λόγω της υποστήριξης της ομάδας στο καθεστώς Άσαντ, το οποίο απειλεί τους Σουνίτες μουσουλμάνους. Τα τελευταία χρόνια, σουνίτες εξτρεμιστές έχουν διαπράξει τρομοκρατικές επιθέσεις στον Λίβανο, συμπεριλαμβανομένων των βομβιστικών επιθέσεων αυτοκτονίας το 2015 στη Βηρυτό, τις οποίες ανέλαβε το αυτοαποκαλούμενο Ισλαμικό Κράτος. Η εμπλοκή της Χεζμπολάχ στον πόλεμο έχει

---

¹¹⁶ Mroue, Bassej (25 May 2013). "Hezbollah chief says group is fighting in Syria". Associated Press.

επίσης προκαλέσει το Ισραήλ, το οποίο έχει πλήξει στόχους στη Συρία που πιστεύεται ότι προμηθεύει τη Χεζμπολάχ με όπλα.

Συμμετοχή σε Επέμβαση στο Ιράκ υπό την Ηγεσία του Ιραν

Η Χεζμπολάχ έχει στενές σχέσεις με το Ιράν¹¹⁷. Με αφετηρία τον Ιούλιο του 2014, η Χεζμπολάχ έστειλε έναν άγνωστο αριθμό τεχνικών συμβούλων και αναλυτών πληροφοριών στη Βαγδάτη για να υποστηρίξει την ιρανική επέμβαση στο Ιράκ (2014–σήμερα). Λίγο αργότερα, ο διοικητής της Χεζμπολάχ Ιμπραήμ αλ-Χατζ αναφέρθηκε ότι σκοτώθηκε σε δράση κοντά στη Μοσούλη¹¹⁸. Η ιρανική επιρροή στη Χεζμπολάχ μπορεί επίσης να ποικίλλει σε σχέση με διαφορετικά στοιχεία της οργάνωσης και με διαφορετικά πολιτικά πλαίσια. Η στενή σχέση μεταξύ της IRGC και των «αντιστατικών» στοιχείων της Χεζμπολάχ μπορεί να προσφέρει στο Ιράν ένα επίπεδο επιρροής που δεν απολαμβάνουν όλα τα πολιτικά στελέχη της Χεζμπολάχ, τα οποία αποκλείονται από τη διαδικασία λήψης αποφάσεων για τις δραστηριότητες επιχειρήσεων πληροφοριών και στρατιωτικής εκπαίδευσης της οργάνωσης¹¹⁹.

Πρόσφατα γεγονότα υποδηλώνουν ότι τα εσωτερικά πολιτικά συμφέροντα της Χεζμπολάχ και οι προτεραιότητες διακρατικής ασφάλειας που μοιράζονται οι Ιρανοί και οι αξιωματούχοι ασφαλείας της Χεζμπολάχ δημιουργούν ανταγωνιστικές πιέσεις σε ορισμένες περιπτώσεις. Για παράδειγμα, το 2008, η ένοπλη απάντηση της Χεζμπολάχ στις προσπάθειες της λιβανικής κυβέρνησης να διεκδικήσει τον έλεγχο της ασφάλειας του αεροδρομίου της Βηρυτού και των εθνικών δικτύων επικοινωνίας έφθειρε την εικόνα της οργάνωσης ως εθνικιστών αντιστασιακών και δημιούργησε μια αίσθηση ότι λειτουργεί ως δυνητική πληρεξούσια του ιρανικού στρατού.

Επιχειρήσεις σε Λατινική Αμερική και ΗΠΑ

Αν και υπάρχουν ελάχιστα αξιόπιστα στοιχεία για την τρέχουσα δραστηριότητα των επιχειρησιακών πυρήνων της Χεζμπολάχ στη Λατινική Αμερική, διαπιστώνεται ότι η Χεζμπολάχ διατηρεί πολυάριθμους πυρήνες σε αραβικές και μουσουλμανικές κοινότητες στην περιοχή τις Λατινικής Αμερικής που εμπλέκονται κυρίως στη συγκέντρωση κεφαλαίων για την οργάνωση είτε με νόμιμα είτε και με παράνομα μέσα.

---

¹¹⁷ Halliday, Fred. "A Lebanese fragment: two days with Hizbollah."

¹¹⁸ *Beauchamp, Zack (23 September 2014). "Iran is fighting on the Iraqi government's side". vox.com.*

¹¹⁹ U.S. Department of Defense, Annual Unclassified Report on Military Power of Iran, Required by Section 1245 of the FY2010 National Defense Authorization Act (P.L. 111-84), April 2010.

Υποστηρικτές της Χεζμπολάχ εμπλέκονται σε μια σειρά παράνομων δραστηριοτήτων, όπως λαθρεμπόριο, διακίνηση ναρκωτικών και όπλων, ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, απάτη, πειρατεία πνευματικής ιδιοκτησίας και άλλα διεθνή εγκλήματα. Η Χεζμπολάχ ενεπλάκη επίσης στις επιθέσεις στην Πρεσβεία του Ισραήλ στην Αργεντινή το 1992 και στην «Αμοιβαία Ένωση Αργεντινών-Ισραηλινών» στο Μπουένος Άιρες το 1994. Ορισμένες ανεξάρτητες εκθέσεις έχουν εγείρει ερωτήματα σχετικά με τις συνεχιζόμενες δραστηριότητες της Χεζμπολάχ στη Λατινική Αμερική, ιδιαίτερα στην τρισυνοριακή περιοχή μεταξύ Παραγουάης, Αργεντινής και Βραζιλίας. Για παράδειγμα, οι ερευνητές της Παραγουάης εκτιμούν ότι ο Λιβανέζος μετανάστης Assad Barakat διοχέτευε στη Χεζμπολάχ περίπου 6 εκατομμύρια δολάρια ετησίως μεταξύ 1999 και 2003 από εκτεταμένες επιχειρήσεις λαθρεμπορίας και πλαστογραφίας¹²⁰.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες, συνεργάτες τρομοκρατικών οργανώσεων έχουν χρησιμοποιήσει υποτιθέμενες φιλανθρωπικές οργανώσεις της Μέσης Ανατολής για να διοχετεύσουν χρήματα στην πατρίδα τους για να υποστηρίξουν διάφορες τρομοκρατικές οργανώσεις.

Το FBI, με τους εταίρους του στο Υπουργείο Οικονομικών, το Υπουργείο Εξωτερικών και το Υπουργείο Δικαιοσύνης, συνεργάζεται στενά για να κλείσουν αυτές οι οργανώσεις που παρέχουν υλική υποστήριξη σε τρομοκράτες και να συλλάβει αυτούς που εν γνώσει τους εμπλέκονται σε τέτοια εγκληματική συμπεριφορά¹²¹. Τον Ιούνιο του 2002, δύο άνδρες στη Βόρεια Καρολίνα καταδικάστηκαν για παροχή υλικής υποστήριξης στη Χεζμπολάχ μέσω εκβιασμού και συνωμοσίας για τη διάπραξη νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες διοχετεύοντας κέρδη από το λαθρεμπόριο τσιγάρων για την αγορά στρατιωτικού εξοπλισμού για τη Χεζμπολάχ¹²².

---

¹²⁰ Michael P. Arena, "Hizballah's Global Crime Operations," *Global Crime*, Vol.7, No. 3, August 2006, p. 60.; and Rensselaer Lee, "The Triborder-Terrorism Nexus," *Global Crime*, Vol. 9, No. 4, November 2008, p. 334.

¹²¹ Statement of John Kavanagh, Section Chief, International Terrorism Operations Section II, Counterterrorism Division, Federal Bureau of Investigation. Joint Hearing Before the Subcommittee on International Terrorism and Nonproliferation and the Subcommittee on the Middle East and Central Asia, House Committee on International Relations, September 28, 2006. <http://www.foreignaffairs.house.gov/archives/109/30143.pdf>.

¹²² Remarks of Under Secretary Jimmy Gurule, 2002 National Money Laundering Strategy Roll Out, U.S. Department of the Treasury Press Release, July 25, 2002. <http://www.treas.gov/press/releases/po3287.htm>.

Τον Ιούλιο του 2007, το Υπουργείο Οικονομικών δήλωσε ότι η Goodwill Charitable Organisation, Inc. στο Dearborn, MI, ήταν κέντρο συγκέντρωσης κεφαλαίων για τη Χεζμπολάχ, έτσι έκλεισε τα γραφεία και πάγωσε τα περιουσιακά στοιχεία της οργάνωσης σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα των ΗΠΑ¹²³.

---

¹²³ Paul Egan, “Feds Tie Dearborn Charity to Terror: Group accused of being a front for Hezbollah,” Detroit News, July 25, 2007, and “U.S. Treasury Bans Dealings with Hezbollah Supporters,” Reuters, July 24, 2007

Κεφάλαιο Έβδομο: Η Επιρροή της Χεζμπολάχ ως Περιφερειακός Δρώντας

Χεζμπολάχ ως Περιφερειακός Υβριδικός Δρώντας

Σε αυτό το σημείο, εκτιμάται ότι μπορεί να ορισθεί η Χεζμπολάχ ως Περιφερειακός Υβριδικός Δρώντας-Regional Hybrid Actor (RHA) καθώς ακολουθεί μια διττή πολιτική, διαφορετική απέναντι στο λιβανικό κοινό και τους εγχωριους παράγοντες στο Λίβανο και διαφορετική απέναντι σε εξωτερικές απειλές όπως το Ισραήλ και τη συριακή αντιπολίτευση ή τους τακφιρίς¹²⁴ στην επικράτεια του Λιβάνου. Στα όρια του Λιβάνου, η Χεζμπολάχ αναδεικνύει τον ρόλο της ως μη ένοπλου μη κρατικού παράγοντα ότι δηλαδή συμμετέχει στις πολιτικές διαδικασίες, παρέχει κοινωνική ευημερία και αυτοπροσδιορίζεται ως λιβανικό πολιτικό κόμμα. Αφού ξεκίνησε τη διαδικασία «λιβανοποίησης» στις αρχές της δεκαετίας του 1990 και τη στρατιωτική νίκη μετά την υποχώρηση του Ισραήλ από τα λιβανικά εδάφη το 2000, η Χεζμπολάχ μείωσε την εξάρτηση από τρομοκρατικές τακτικές και μετατράπηκε σε παράγοντα του status quo¹²⁵. Αν και εξακολουθεί να φέρει οπλισμό εντός του Λιβάνου, η οργάνωση έπρεπε να αποφύγει να θέσει σε κίνδυνο τον ένοπλο ρόλο της στον Λίβανο. Διαφορετικά, θα έθετε σε αμφιβολία τα επιτεύγματά της ως λιβανικό πολιτικό κόμμα και κίνημα αντίστασης στην πολιτική δομή του Λιβάνου, μεταξύ του λιβανικού λαού και ενόπιον των διεθνών δυνάμεων.

Απέναντι στις εξωτερικές απειλές, παίζει το ρόλο του ένοπλου δρώντα. Διεκδικεί το μέρος της αντίστασης για την προστασία του λιβανικού έθνους και εδάφους. Ενώ υποστηρίζει τη διατήρηση του status quo τουλάχιστον για λίγο στον Λίβανο και αναδεικνύει τη λιβανική του ταυτότητα σε αυτό το πλαίσιο, συγχρόνως αναδεικνύεται ως ένας προκλητικός ένοπλος δρώντας έξω από το λιβανέζικο πλαίσιο. Και στις δύο πολιτικές, επωφελείται από την αδύναμη κρατική δομή του Λιβάνου και στοχεύει να ενισχύσει ή να προστατεύσει τη θέση του στην πολιτική ζωή του Λιβάνου. Σε αυτό το πλαίσιο, τονίζει τον ρόλο της ως Λιβανέζου δρώντα και προστάτη του Λιβάνου.

Ως αποτέλεσμα των πολύπλοκων δομών και χαρακτηριστικών της είναι δύσκολο να γίνει ένας ορισμός του RHA. Ωστόσο, υπάρχουν αρκετά χαρακτηριστικά των ένοπλων μη κρατικών παραγόντων παρόμοια με τα RHA. Η Χεζμπολάχ ορίζεται

¹²⁴ Το Τακφιρί είναι ένας αραβικός και ισλαμικός όρος που δηλώνει έναν μουσουλμάνο που αφορίζει έναν από τους ομοθρήσκους του/της, δηλαδή που κατηγορεί έναν άλλο μουσουλμάνο ως αποστάτη.

¹²⁵ Samaan. Jean-Loup, "Missile Warfare and Violent Non-State Actors: The Case of Hezbollah", *Defence Studies*, 17:2, 2017, σελ. 163-164

συνήθως ως ένας ένοπλος μη κρατικός παράγοντας, που προκαλεί αντιφάσεις μεταξύ των εννοιών. Επομένως, πρώτον, είναι σημαντικό να ορίσουμε την έννοια του ένοπλου μη κρατικού παράγοντα και στη συνέχεια να εξηγήσουμε τις αδυναμίες αυτής της έννοιας που θα χρησιμοποιηθεί για τη Χεζμπολάχ.

Οι ένοπλοι μη κρατικοί δρώντες είναι αυτόνομοι μη κρατικοί φορείς που έχουν την προθυμία να χρησιμοποιήσουν βία για να πραγματοποιήσουν τους σκοπούς τους και μια εξωτερική δύναμη συνήθως τους υποστηρίζει¹²⁶. Χρησιμοποιούν τη βία ως μέσο για την επίτευξη των στόχων τους και εκδηλώνουν προθυμία να χρησιμοποιήσουν όπλα όταν αισθάνονται ότι απειλούνται. Ένας ένοπλος μη κρατικός παράγοντας είναι ένας ανεξάρτητος οργανισμός που είναι απρόθυμος να αφοπλιστεί και να ενσωματωθεί στους κρατικούς θεσμούς. Με άλλα λόγια, έχουν μεμονωμένα μια αυτόνομη δομή ξεχωριστή από τον τακτικό στρατό του κράτους και τις νόμιμες δυνάμεις ασφαλείας. Ως αποτέλεσμα της πολιτικής και στρατιωτικής τους ανεξαρτησίας από άλλα κόμματα και ομάδες, έχουν επίσης έναν ορισμένο βαθμό αυτονομίας όσον αφορά την πολιτική, τις στρατιωτικές επιχειρήσεις, τους πόρους και τις υποδομές. Στις συνθήκες αυτές θα υπήρχε ένας εξωτερικός παράγοντας, είτε κρυφά είτε φανερά, που θα υποστήριζε ή θα χρησιμοποιούσε τους ένοπλους μη κρατικούς παράγοντες ως μέσο διεκδίκησης της εξουσίας για να αποσταθεροποιήσει τους αντιπάλους του. Επιπλέον, θα υπήρχε ένα κράτος που θα βοηθούσε επίσημα τους ένοπλους μη κρατικούς φορείς να αποκτήσουν πολιτικά ή οικονομικά οφέλη και ιδεολογικές βάσεις. Ωστόσο, ο μη κρατικός χαρακτήρας τους θα ήταν ένα ελκυστικό χαρακτηριστικό για ορισμένες κρατικές υπηρεσίες ακριβώς λόγω του μη κρατικού χαρακτήρα τους¹²⁷.

Η αδυναμία μιας κεντρικής κυβέρνησης να ικανοποιήσει τις ανάγκες του πληθυσμού μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την ανάδυση και την ενδυνάμωση των ένοπλων μη κρατικών παραγόντων¹²⁸. Για παράδειγμα, ερευνητές ισχυρίζονται ότι ο αριθμός των μη κρατικών οργανώσεων σαλαφιστών-τζιχαντιστών από το 2010 έως το 2013 αυξήθηκε κατά 58% λόγω της σημαντικής μείωσης των ικανοτήτων διακυβέρνησης στη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική¹²⁹. Η παρουσία μη

---

¹²⁶ Hofmann. Claudia, Schneckener. Ulrich, “Engaging Non-State Armed Actors in State and Peace-Building: Options and Strategies”, *International Review of the Red Cross*, 93: 883, 2011, σελ. 604-605

¹²⁷ Hofmann και Schneckener (2011, σελ. 604-605)

¹²⁸ Byman. Daniel, *The Changing Nature of State Sponsorship of Terrorism*. Analysis Paper, Washington DC: The Saban Center for Middle East Policy at the Brookings Institution, 2008, σ. 315

¹²⁹ Yeşiltaş. Murat, Kardaş Tuncay. (2018). *Armed Non-State Actors in the Middle East*. Istanbul: Seta Publications, σελ. 4

κρατικών παραγόντων αμφισβητεί άμεσα τη φύση των κρατών και διαταράσσει τις στρατηγικές περιφερειακές ισορροπίες μεταξύ των χωρών στη Μέση Ανατολή. Αν και ο αριθμός και οι επιρροές των μη κρατικών παραγόντων αυξήθηκαν ιδιαίτερα μετά την Αραβική Άνοιξη και τον εμφύλιο πόλεμο στη Συρία, ήταν γεγονός ότι ύπηρχαν σοβαρά προβλήματα ασφάλειας για τις κρατικές αρχές στην περιοχή πολύ πριν την Αραβική Άνοιξη.

Ο όρος μη κρατικός παράγοντας είναι μια μεγάλη έννοια που περιλαμβάνει διαφορετικούς τύπους μη κρατικών οργανώσεων και ένοπλων φορέων. Όταν χρησιμοποιείται αυτή η έννοια, ορίζονται διαφορετικοί φορείς με το ίδιο όνομα. Είναι μια χαλαρά καθορισμένη έννοια που «περιλαμβάνει πολυεθνικές εταιρείες, τρομοκρατικές ομάδες, εγκληματικά συνδικάτα, απελευθερωτικά κινήματα και πολλούς άλλους τύπους οντοτήτων»¹³⁰. Για παράδειγμα, τόσο οποιαδήποτε ένοπλη ομάδα όσο και η Greenpeace ορίζονται ως μη κρατικοί φορείς. Αν και η πρώτη είναι ένας ένοπλος βίαιος δρώντας και η δεύτερη ένας κοινωνικός οργανισμός και οι δύο διερευνώνται στο πλαίσιο της έννοιας του μη κρατικού δρώντα. Αυτό δείχνει ότι υπάρχει ανάγκη για έναν νέο ορισμό που να αναφέρεται άμεσα σε ένοπλους φορείς προκειμένου να τους διαφοροποιήσει από άλλες μη κρατικές οργανώσεις.

Ο όρος, ένοπλος μη κρατικός παράγοντας, εμφανίζεται ως πρακτικός ορισμός για να διαχωρίσει τις μη κρατικές οργανώσεις και τους ένοπλους μη κρατικούς φορείς. Ωστόσο, ο ένοπλος μη κρατικός παράγοντας εξακολουθεί να είναι ανεπαρκής για να περιγράψει πλήρως τους ένοπλους μη κρατικούς φορείς. Διαφορετικά από πολλούς ένοπλους μη κρατικούς παράγοντες, η Χεζμπολάχ έχει χαρακτηριστικά μιας κρατικής οντότητας, ενός πολιτικού κόμματος που εμπλέκεται σε νόμιμες πολιτικές διαδικασίες, ενός νόμιμου εταίρου της κυβέρνησης και ενός κοινωνικού κινήματος. Είναι επομένως πιο δόκιμο να ορίσουμε τη Χεζμπολάχ ως υβριδικό παράγοντα. Ως αποτέλεσμα των διακρατικών της δραστηριοτήτων στην περιοχή και της ικανότητάς της να επηρεάζει την περιφερειακή πολιτική, θα πρέπει επίσης να οριστεί ως περιφερειακός παράγοντας. Ένας υβριδικός παράγοντας είναι ένας δρώντας που μερικές φορές λειτουργεί σύμφωνα ή ανταγωνίζεται με τα κράτη, εξαρτάται από τα κράτη χορηγούς και λειτουργεί παρόμοια με τα κράτη, ενώ έχει ευελιξία να είναι μη κρατικός παράγοντας¹³¹. Η Χεζμπολάχ δεν έχει αξιώσεις για ανεξαρτησία από τον

---

¹³⁰ Cambanis, Thanassis, Esfandiary, Dina, et. all. *Hybrid Actors: Armed Groups and State Fragmentation in The Middle East*, New York: The Century Foundation Press, 2019, σ. 7.

¹³¹ Cambanis (2019), σελ. 9-10

Λίβανο, αλλά ενεργεί ως μη κρατικός οργανισμός που παρέχει οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ευημερία στους Λιβανέζους πολίτες και προστατεύει τον Λίβανο από εξωτερικές απειλές και εχθρούς, εκπληρώνοντας παράλληλα πολλές στρατηγικές επιταγές της περιφερειακής ισχύος.

Η Χεζμπολάχ δρα τόσο στον Λίβανο όσο και στην περιοχή σχεδόν εδώ και 40 χρόνια ως ένοπλη οργάνωση και ως μη κρατικός παράγοντας. Συνεχίζει την ύπαρξή της με αξιώσεις ότι προστατεύει τον Λίβανο από εξωτερικές απειλές ως λιβανικός παράγοντας και αντιτίθεται στις επιθέσεις του Ισραήλ. Οι πολιτικές της έναντι του Ισραήλ τη τοποθετούν σε αντίστοιχη θέση εναντίον του Ισραήλ ή μιας αντιπαράθεσης Χεζμπολάχ -Ισραήλ, παρά σε μια αντίθεση Ισραήλ-Λιβάνου. Από αυτή την άποψη, θα πρέπει να τεθεί το ερώτημα πώς μπορεί να πραγματοποιηθεί διάλογος μεταξύ δύο πλευρών όταν η μία πλευρά (η Χεζμπολάχ) δεν αναγνωρίζεται από την άλλη (Ισραήλ). Ο διάλογος μπορεί να λάβει χώρα μεταξύ του Ισραήλ και του Λιβάνου ως κυρίαρχα κράτη με νόμιμες κυβερνήσεις, αλλά η υπόθεση της Χεζμπολάχ έχει χαρακτηριστικά ανεξάρτητα από τον έλεγχο του κράτους που απαιτούν να οριστεί η Χεζμπολάχ ως ένας Λιβανικός περιφερειακός υβριδικός παράγοντας.

Από αυτή την άποψη, η Χεζμπολάχ δύναται να χαρακτηριστεί ως RHA σε αυτή την ανάλυση. Οι υβριδικοί δρώντες προκύπτουν για διάφορους λόγους. Οι διαβρωμένες κρατικές δομές είναι ένας παράγοντας που προκαλεί την εμφάνιση υβριδικών παραγόντων. Καθώς οι αποτυχημένες κρατικές δομές δεν επιτρέπουν στις κυβερνήσεις να λάβουν αποφάσεις και να τις εφαρμόσουν, οι υβριδικοί φορείς καλύπτουν το κενό και δημιουργούν παράλληλους κρατικούς θεσμούς. Οι εμφύλιοι πόλεμοι είναι στοιχεία επίδρασης στην εμφάνιση υβριδικών παραγόντων. Επωφελούνται τόσο από το κενό εξουσίας όσο και από την πολιτική κληρονομιά των εμφυλίων πολέμων. Οι παρεμβάσεις ξένων δυνάμεων αυξάνουν τη δύναμη των υβριδικών παραγόντων καθώς οι πολιτικές, οικονομικές και υλικοτεχνικές ανάγκες τους μπορούν να καλυφθούν από μια εξωτερική δύναμη. Η εργαλειοποίηση ιδεολογιών και ταυτοτήτων είναι ο τελευταίος παράγοντας που επιταχύνει την εμφάνιση υβριδικών δρώντων. Οι ιδεολογίες και οι περιφερειακές ή σχεταριστικές ταυτότητες τροφοδοτούν πολιτικά τους δρώντες και τους προσδίδουν νομιμοποιητικά χαρακτηριστικά. Τα χαρακτηριστικά της Χεζμπολάχ ως RHA περιλαμβάνουν εννέα παράγοντες.

Πρώτον, χρησιμοποιεί την ανικανότητα και την έλλειψη της λιβανικής κυβέρνησης για να αυξήσει τη νομιμότητα και την υποστήριξή της στον πληθυσμό.

Οι υβριδικοί φορείς, αφενός, εμπλέκονται σε κρατικούς θεσμούς και συμμετέχουν σε νομικές πολιτικές διαδικασίες. Από την άλλη, χτίζουν παράλληλους θεσμούς με το κράτος. Κατά τη διάρκεια της αδυναμίας του κράτους να ικανοποιήσει τις ανάγκες του πληθυσμού έχει ως αποτέλεσμα την εμφάνιση της Χεζμπολάχ για να παρέχει βοήθεια και πόρους που το κράτος χρειάζεται απεγνωσμένα και λειτουργεί ως σκιά του κράτους. Διαφορετική από άλλους ένοπλους μη κρατικούς παράγοντες που εμφανίζονται και κερδίζουν δημοτικότητα σε αδυναμίες και αναταράξεις των χωρών υποδοχής και στοχεύουν να αμφισβητήσουν το κράτος μέσω βίας και άμεσης μάχης κατά του φιλοξενούντος κράτους, η Χεζμπολάχ, της οποίας η ένοπλη δύναμη αναγνωρίζεται από το λιβανέζικο κράτος ως δύναμη αντίστασης, μπαίνει σε νόμιμες, πολιτικές διαδικασίες και ισχυρίζεται ότι χρησιμοποιεί βία μόνο για την προστασία του Λιβάνου.

Δεύτερον, οι υβριδικοί παράγοντες συμμετέχουν σε εγχώριες και διεθνείς νομικές πολιτικές διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένων των διαπραγματεύσεων, της διπλωματίας, των πολέμων και των δραστηριοτήτων προπαγάνδας. Η Χεζμπολάχ συνάπτει σχέσεις σε διακρατικό επίπεδο και αμφισβητεί την ικανότητα, την ασφάλεια και τη νομιμότητα του λιβανικού κράτους. Ενώ εκπροσωπείται ως Λιβανικός παράγοντας για την προστασία του Λιβάνου, ενεργεί ανεξάρτητα από το λιβανικό κράτος έναντι των εξωτερικών απειλών, γεγονός που αναδεικνύει το ένοπλο χαρακτηριστικό του. Ενεργοποιεί τα συμφέροντά της ως συμφέρον όλου του Λιβάνου.

Τρίτον, στοχεύει στην αποσύνδεση των περιφερειακών συμπλεγμάτων ασφάλειας και στην αμφισβήτηση της περιφερειακής ισορροπίας δυνάμεων. Φαίνεται ότι η Χεζμπολάχ συμμετείχε στον εμφύλιο πόλεμο στη Συρία ως Λιβανικός, εγχώριος παράγοντας, αλλά κέρδισε το παιχνίδι στα συριακά εδάφη, γεγονός που εξασφάλισε τον αποφασιστικό ρόλο της ως περιφερειακός παράγοντας. Οι περιφερειακοί παράγοντες θα πρέπει να είναι σε θέση να καθοδηγούν/κατευθύνουν άλλους παράγοντες σε συγκεκριμένες πολιτικές μέσω της τιτλοποίησης μιας εξωτερικής απειλής¹³². Η Χεζμπολάχ πληροί αυτό το κριτήριο καθώς πέτυχε τη στρατιωτική εμπλοκή του Ιράν στον εμφύλιο πόλεμο στη Συρία ενάντια στους αυξανόμενους τακφίρι. Η προστασία της πατρίδας και της υπάρχουσας θέσης στον Λίβανο

---

¹³² Frazier, Derrick, Stewart-Ingersoll. Robert, *Regional Powers and Security Orders: A Theoretical Framework*, Abingdon and Oxon: Routledge, 2012, σελ. 69-75 που αναφέρεται στο Saad, Amal, "Challenging the Sponsor-Proxy Model: The Iran-Hizbullah Relationship", *Global Discourse*, 9: 4, 2019, σ. 642.

εξακολουθεί να παραμένει ως προτεραιότητα της Χεζμπολάχ. Αν και υπήρξαν ισχυρισμοί που χαρακτηρίζουν τη Χεζμπολάχ ως ιρανικό πληρεξούσιο που εκπροσωπεί τα ιρανικά συμφέροντα στην περιοχή, η λιβανική ταυτότητα της οργάνωσης είναι ο πιο χρησιμοποιούμενος «λόγος» στις περιφερειακές υποθέσεις. Ωστόσο, με «δεκάδες χιλιάδες σκληραγωγημένους μαχητές, στρατιωτική ανδρεία και επιτυχίες εναντίον του Ισραήλ και των τζιχαντιστών στη Συρία και τον Λίβανο», μεταμορφώνεται σε περιφερειακό παίκτη¹³³.

Τέταρτον, οι υβριδικοί παράγοντες συμπεριφέρονται πιο προσεκτικά στις σχέσεις τους με άλλους παράγοντες και συνήθως δίνουν προσοχή στα διεθνή πρότυπα. Οι ένοπλοι μη κρατικοί παράγοντες αμφισβητούν τη διεθνή κοινωνία των κρατών και επιταχύνουν τη σκοτεινή πλευρά της παγκοσμιοποίησης επιτιθέμενοι σε μαλακούς στόχους μέσω της εκμετάλλευσης και της ανατροπής των διαμορφωμένων, αιώνων κανόνων της διεθνούς και παγκόσμιας κοινωνίας χρησιμοποιώντας μια ποικιλία εργαλείων από βομβιστικές επιθέσεις αυτοκτονίας έως ανάπτυξη όπλων μαζικής καταστροφής¹³⁴. Από την άλλη πλευρά, η Χεζμπολάχ, ως υβριδικός παράγοντας, φρόντισε να υιοθετήσει τους διεθνείς κανόνες. Έχει σχέση με διεθνείς κανόνες, συμπεριλαμβανομένης της κυριαρχίας, της εδαφικότητας και της ανεξαρτησίας από τον πόλεμο του 2006 με το Ισραήλ έως τον εμφύλιο πόλεμο στη Συρία. Αν και υπήρξαν ισχυρισμοί που προσβάλλουν τη Χεζμπολάχ λόγω της χρήσης διεθνών κανόνων για λογαριασμό των συμφερόντων της, ο ισχυρισμός της ότι το κάνει αυτό ως Λιβανικός παράγοντας και για χάρη της ασφάλειας του Λιβάνου την διαφοροποιεί από άλλους ένοπλους μη κρατικούς παράγοντες.

Πέμπτον, οι υβριδικοί φορείς παρέχουν ασφάλεια σε ορισμένες περιοχές της χώρας. Εάν είναι επιτυχής, αποκτά νομιμότητα στα μάτια των ανθρώπων. Η Χεζμπολάχ έχει το μονοπώλιο στη χρήση βίας σε ορισμένες περιοχές του Λιβάνου. Οι εθνικές δυνάμεις του Λιβάνου δεν έχουν καμία πρόθεση να επέμβουν σε αυτές τις περιοχές χωρίς την ενημέρωση και την άδεια της Χεζμπολάχ, η οποία δημιούργησε τη δική της υπηρεσία πληροφοριών εκτός του κρατικού μηχανισμού ασφαλείας. Για τους εγχώριους υποστηρικτές και ψηφοφόρους της Χεζμπολάχ, ο αντίστοιχος μηχανισμός ασφαλείας του κόμματος έχει φέρει θετικά πολιτικά αποτελέσματα. Τα μέλη της κοινότητας της Χεζμπολάχ απολαμβάνουν ένα παραπέτασμα προστασίας που τα καθιστά λιγότερο επισφαλή στη βία ή τον εκβιασμό από μέλη αντίπαλων

¹³³ Saad, (2019), σελ. 640.

¹³⁴ Yeşiltaş & Kardaş, (2018), σελ. 5

κοινοτήτων. Τους δίνει επίσης το δικαίωμα σε μεγαλύτερο μερίδιο κρατικής υποστήριξης ή ασυλίας από κυβερνητικούς κανόνες¹³⁵.

Έκτον, οι υβριδικοί φορείς έχουν οικονομική αυτάρκεια. Καλύπτουν βασικές κοινωνικές ανάγκες των πολιτών. Στην περίπτωση της Χεζμπολάχ, η παροχή κοινωνικών βοηθημάτων υπήρξε μία από τις πηγές της νομιμότητάς της στα μάτια των πολιτών. Από την υγεία έως τις κοινωνικές παροχές, η Χεζμπολάχ λειτουργεί ως παράλληλο κράτος με το λιβανικό κράτος.

Έβδομον, οι υβριδικοί φορείς επιδιώκουν να είναι μέρος κυβερνήσεων ή κρατών για δύο λόγους. Πρώτον, το να γίνουν μέρος των κυβερνήσεων επιτρέπει στους φορείς να αποκτήσουν οικονομικούς, δικαστικούς και πολιτικούς πόρους. Δεύτερον, όπως έδειξαν οι δημοσκοπήσεις σε πολλές χώρες της Μέσης Ανατολής, οι άνθρωποι θέλουν να κυβερνώνται από ένα κράτος και όχι από ένα μόρφωμα υβριδικού παράγοντα. Από αυτή την άποψη, οι υβριδικοί φορείς χρησιμοποιούν τα κράτη και τους κρατικούς θεσμούς ως μέσα για να επηρεάσουν τους πολίτες¹³⁶. Στην περίπτωση της Χεζμπολάχ, η οργάνωση φροντίζει να είναι μέρος της κυβέρνησης. Δεδομένου ότι η συμμετοχή της στις νόμιμες πολιτικές διαδικασίες στον Λίβανο επιτρέπει στον οργανισμό να διατηρήσει τα όπλα του. Διαφορετικά, ο χαρακτηρισμός της ως τρομοκρατικής οργάνωσης θα είναι περισσότερο δικαιολογημένος και ορατός¹³⁷.

Όγδοο, όταν ένας μη κρατικός παράγοντας ενεργεί υπό τον άμεσο έλεγχο ενός χορηγού, δεν μπορεί να αναπτύξει εγχώρια υποστήριξη. Οι πληρεξούσιοι φορείς βασίζονται κυρίως σε ζητήματα ασφάλειας και έχουν σχέση ιδιότυπης προστασίας με μια εξωτερική δύναμη. Από την άλλη πλευρά, οι υβριδικοί φορείς έχουν εγχώρια υποστήριξη. Είναι σε θέση να διαχειρίζονται ιδεολογικές, κοινωνικές και πολιτικές λειτουργίες καθώς και θέματα ασφάλειας. Ενώ οι πληρεξούσιοι ακολουθούν τις οδηγίες των κρατών «προστάτη», διαφορετικά από τους πληρεξούσιους, οι υβριδικοί φορείς έχουν μια πιο αυτόνομη δομή των διαδικασιών λήψης αποφάσεων. Οι εγχώριες εξελίξεις μερικές φορές αναγκάζουν τους υβριδικούς φορείς να παρεκκλίνουν ή να παρερμηνεύουν τις απαιτήσεις του προστάτη τους. Αν και υπάρχουν μελέτες που ορίζουν τη Χεζμπολάχ ως πληρεξούσιο του Ιράν, όπως

---

¹³⁵ Cambanis (2019), σελ. 47

¹³⁶ Cambanis (2019), σ. 14

¹³⁷ Dingel, Eva, "Hezbollah's Rise and Decline? How the Political Structure Seems to Harness the Power of Lebanon's Non-State Armed Group", *Sicherheit und Frieden (S+F) / Security and Peace*, 31: 2, 2013, σελ. 75

προαναφέρθηκε, η Χεζμπολάχ έχει μια πιο αυτόνομη δομή λήψης αποφάσεων. Τα θέματα ασφάλειας δεν είναι η μόνη προτεραιότητα του οργανισμού¹³⁸.

Τέλος, παρά το γεγονός ότι οι ένοπλοι μη κρατικοί φορείς εξαρτώνται από τη βάνανση φύση της βίας και τις συγκεκριμένες δομές πεποιθήσεων και πρέπει να νομιμοποιήσουν τη χρήση βίαιων μέσων για την άντληση ηθικής και υλικής υποστήριξης, η βία και η χρήση βίας δεν είναι οι μόνες επιλογές για τη Χεζμπολάχ. Αποτελεί ένα πολιτικό κόμμα που επιδιώκει πολιτικούς σκοπούς και συμμετέχει στις εκλογές για λαϊκή υποστήριξη. Η νομιμοποίηση ως λιβανικό πολιτικό κόμμα, η κατασκευή δομών πεποιθήσεων και ιδεολογιών είναι απαραίτητα για τη Χεζμπολάχ για να διατηρήσει την ισχύ της και να αναδείξει την ταυτότητά της. Αυτά τα χαρακτηριστικά επιτρέπουν στον οργανισμό να ενεργεί τόσο ως ένοπλος όσο και ως μη κρατικός παράγοντας στο Λιβανικό και στο περιφερειακό πλαίσιο.

Η Περίπτωση της Συμφωνίας Οριοθέτησης των Θαλασσιών Συνόρων

Η υπογραφή της θαλάσσιας οριοθέτησης μεταξύ Λιβάνου και Ισραήλ δύναται να αποτελέσει μια ιδιαίτερη περιπτωσιολογική μελέτη για τον ρόλο της εγχώριας πολιτικής στην διαμόρφωση της εξωτερικής και την επιρροή κρατικών και μη κρατικών δρώντων στα αποτελέσματα της.

Στις 27 Οκτωβρίου 2022, όπως προαναφέρθηκε, ο πρώην πρωθυπουργός του Ισραήλ Yair Lapid και ο πρόεδρος του Λιβάνου Michael Aoun υπέγραψαν χωριστά μια συμφωνία με τη μεσολάβηση των ΗΠΑ για τον καθορισμό των θαλασσιών συνόρων μεταξύ των δύο κρατών. Η συμφωνία ανοίγει τον δρόμο για την έναρξη της εξόρυξης φυσικού αερίου από τα κοιτάσματα φυσικού αερίου Karish και Qana που βρίσκονται στα πρώην αμφισβητούμενα σύνορα. Η συμφωνία όμως απέχει πολύ από μια συμφωνία οικονομικής συνεργασίας μεταξύ του Λιβάνου και του Ισραήλ, δεν καθορίζει τα χερσαία σύνορα μεταξύ των δύο εθνών και δεν εγγυάται την ειρήνη μεταξύ του Ισραήλ και της Χεζμπολάχ. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να εξετάσουμε τι κάνει στην πραγματικότητα αυτή η συμφωνία, εκτός από το να αποτελεί ενδεχομένως μια λύση σωτηρίας στην καταρρέουσα λιβανική οικονομία.

Για τη λιβανική κυβέρνηση, τα κέρδη από την Qana θα χρησιμεύσουν ως βασικό εργαλείο για να κατευνασθούν οι πολίτες κατά τη διάρκεια μιας μακροχρόνιας και εξουθενωτικής οικονομικής κρίσης. Η κυβέρνηση του Ισραήλ

---

¹³⁸ Cambanis (2019), σελ. 1,16

ισχυρίζεται ότι η θαλάσσια συμφωνία τους εξυπηρετεί με τρεις τρόπους: χρήματα, ασφάλεια και αναγνώριση. Στην πραγματικότητα, μόνο μικρά τμήματα της ισραηλινής οικονομίας πιθανότατα θα ωφεληθούν και αυτά τα μερίσματα είναι ωχρά σε σύγκριση με τα οφέλη που αποκομίζουν στη Βηρυτό. Όσον αφορά τους ισχυρισμούς του Ισραήλ για αναγνώριση και μακροχρόνια ασφάλεια, κρίνεται ότι δεν προκύπτει μέχρι στιγμής.

Παρά ταύτα η σιωπηρή αναγνώριση του Ισραήλ από τον Λίβανο και τη Χεζμπολάχ μέσω αυτής της γραπτής συμφωνίας είναι ιστορική. Όπως καταγράφηκε προηγουμένως η εχθρότητα της Χεζμπολάχ προς το ισραηλινό κράτος ή τον κίνδυνο ασφάλειας που εγκυμονεί είναι δεδομένη. Για τη Χεζμπολάχ, οποιαδήποτε συμφωνία με το ισραηλινό κράτος είναι αντίθετη με τις θεμελιώδεις αξίες της. Η συμφωνία του Karish είναι μια απόδειξη για τη δεινή θέση του Λιβάνου. Ωστόσο, αντί να εκμεταλλευτεί την φαινομενικά αδύναμη θέση της Χεζμπολάχ απέναντι στους πολίτες της, το Ισραήλ έκανε κάθε πιθανή παραχώρηση, ενώ ο Λίβανος- και η Χεζμπολάχ- δεν έκαναν ιδιαίτερες παραχωρήσεις.

Στην εσωτερική πολιτική σκηνή, οι Ισραηλινοί υποστήριξαν ότι η συμφωνία δίνει στην Ιερουσαλήμ οικονομική μόχλευση στην οικονομία του Λιβάνου. Θεωρητικά, αν ξεσπούσε πόλεμος στα βόρεια σύνορα του Ισραήλ, οι ισραηλινές ένοπλες δυνάμεις θα μπορούσαν να διακόψουν γρήγορα την εξόρυξη φυσικού αερίου από το Λίβανο, δηλαδή να ακυρώσουν τη σωτηρία της λιβανικής οικονομίας. Ωστόσο, παρατηρούνται πολλά ζητήματα εδώ: Πρώτον, η Χεζμπολάχ δεν έδειξε ποτέ κανένα ενδιαφέρον να γλιτώσει τον λιβανικό λαό από τις οικονομικές δυσκολίες. Δεύτερον, η ισραηλινή κυβέρνηση είχε δηλώσει επανειλημμένα ότι η Χεζμπολάχ δεν επωφελείται οικονομικά από την εξόρυξη φυσικού αερίου. Διαπιστώνεται λοιπόν μια αδυναμία να αιτιολογηθεί επαρκώς για το Ισραήλ ποιος είναι ο αποτρεπτικός παράγοντας που ικανοποιήθηκε με την συμφωνία.

Η κυριαρχούμενη από τη Χεζμπολάχ λιβανική κυβέρνηση επιθυμούσε και χρειαζόταν ταμειακές ροές από το κοίτασμα φυσικού αερίου Karish για να αντιμετωπίσει την κατάρρευση της λιβανικής οικονομίας. Η ισραηλινή ηγεσία παρείχε λοιπόν κρίσιμη μόχλευση στην οικονομία του Λιβάνου σε μια εποχή που η πολιτική ηγεσία του ήταν απελπισμένη για μια πολιτικο-οικονομική νίκη. Εκτιμάται λοιπόν ότι με τις ισραηλινές εκλογές στον ορίζοντα, η τότε ισραηλινή κυβέρνηση επέλεξε να αναζωογονήσει τη λιβανική οικονομία με την ελπίδα ότι η δημιουργία παραστάσεων αντίστοιχων με τις δημοφιλείς Συμφωνίες του Αβραάμ, η εγγύηση της

«σταθερότητας» στον Βορρά και η τόνωση της οικονομίας θα την βοηθούσαν να εξασφαλίσει μια ακόμη θητεία.

Η ιστορία των σχέσεων Ισραήλ-Λιβάνου είναι γεμάτη λάθη, και αυτή η θαλάσσια συμφωνία ενδεχομένως να μην διαφέρει. Το Ισραήλ δείχνει να μην κατανοεί τη χώρα στο βορρά του, την πολιτική ή τα οικονομικά της, καθώς χρηματοδοτεί έμμεσα μια ιδιαίτερα ισχυρή ένοπλη μη κρατική οργάνωση και έναν ισχυρό δεδηλωμένο εχθρό του¹³⁹.

Αντίστοιχα η προσέγγιση της Χεζμπολάχ στην ιστορική θαλάσσια συμφωνία του Λιβάνου με το Ισραήλ μπορεί να ερμηνευθεί με δύο τρόπους. Καθώς η κυβέρνηση του Λιβάνου βρίσκεται εν αναμονή πιθανών προσοδοφόρων εσόδων από υδρογονάνθρακες, η Χεζμπολάχ επαινέθηκε από μέρος του διεθνή τύπου για τον ρεαλισμό της. «Η Χεζμπολάχ ευνοεί τον ρεαλισμό σε θαλάσσια ζητήματα», διακήρυξε η *Le Monde*, περιγράφοντας τη στάση του κόμματος ως «σπάσιμο ταμπού». Άλλα μέσα όμως επανέλαβαν αυτήν την αφήγηση, ερμηνεύοντας τον ρόλο της Χεζμπολάχ στη συμφωνία ως αναγνώριση του ισραηλινού κράτους. Ήταν μια κίνηση που επέφερε ένα σημαντικό πλήγμα στη ρητορική αντίστασης του κόμματος.

Η υπερίσχυση του ρεαλισμού αντί της ιδεολογίας ήταν επιτακτική ανάγκη για τη λιβανέζικη οικονομία και το σύνολο του λιβανικού πολιτικού κόσμου. Μετά από τρία τουλάχιστον χρόνια εντός μιας οικονομικής και πολιτικής κρίσης άνευ προηγουμένου, το κράτος έχει τεράστια ανάγκη από έσοδα. Οι υδρογονάνθρακες μπορεί να παρέχουν στο λιβανικό κρατικό ταμείο αρκετά χρήματα για να τα επόμενα χρόνια. Αυτό είναι τουλάχιστον το μήνυμα που προώθησαν Λιβανέζοι πολιτικοί διαφόρων πολιτικών πεποιθήσεων. Οποιαδήποτε δήλωση που θα έθετε σε κίνδυνο αυτά τα οικονομικά κέρδη θα ήταν πολιτική αυτοκτονία για οποιοδήποτε κόμμα.

Στο πλαίσιο αυτό ακόμα και η Χεζμπολάχ αναγκάζεται να υιοθετήσει μια διαφορετική πολιτική λογική. Γιατί αλλιώς ο Γενικός Γραμματέας της Χεζμπολάχ Sayyed Hassan Nasrallah θα καλωσόριζε μια συμφωνία με τον ομολογημένο εχθρό της, αν όχι μέσω της εσωτερικής πίεσης για να διατηρήσει την οικονομία της χώρας όρθια;

Η αφήγηση αυτή ταιριάζει επίσης με τη μειωμένη ικανότητα του Ιράν να χρηματοδοτεί τις στρατιωτικές δραστηριότητες της Χεζμπολάχ στην περιοχή και την

---

¹³⁹ Lefkowitz Ben. *The Israeli-Lebanese Maritime Agreement Was a Strategic Misstep*. AEIdeas. January 04, 2023. Ανακτήθηκε 4 Ιαν 23.

<https://www.aei.org/foreign-and-defense-policy/the-israeli-lebanese-maritime-agreement-was-a-strategic-misstep/>

εστίαση του κόμματος στην εσωτερική πολιτική. Αν μη τι άλλο, η οικονομική κρίση και η πεποίθηση ενός αποτυχημένου λιβανικού κράτους έχουν αυξήσει τη σημασία των εκτεταμένων δικτύων πατρωνίας της Χεζμπολάχ.

Αλλά αυτή η ερμηνεία αποκαλύπτει μια επιλεκτική ανάγνωση των γεγονότων. Πρώτον, τόσο η Λιβανική Προεδρία όσο και η Χεζμπολάχ αρνούνται ρητά ότι η συμφωνία σήμαινε αναγνώριση του Ισραήλ. Κατά τύπο και ουσία, η συμφωνία κατάφερε να παρακάμψει τις περισσότερες δυσκολίες για ομαλοποίηση. Για παράδειγμα, οι Λιβανέζοι διαπραγματευτές φρόντισαν να μην συναντήσουν ποτέ τους Ισραηλινούς ομολόγους τους προσωπικά, ενεργώντας αποκλειστικά μέσω του ειδικού απεσταλμένου των ΗΠΑ Amos Hochstein. Το ίδιο το κείμενο της συμφωνίας αποφεύγει εσκεμμένα τη συζήτηση για τα χερσαία σύνορα, ένα θέμα πολύ μεγαλύτερης διαμάχης μεταξύ των χωρών. Μέσω της επίπονης φροντίδας όλων των Λιβανέζων παραγόντων, ο Nasrallah μπόρεσε να καθησυχάσει τους υποστηρικτές του ότι η συμφωνία δεν αντιπροσώπευε τίποτα ακόμα και αν μοιάζει με ομαλοποίηση.

Δεύτερον, αγνοεί την περίοδο του θέρους του 2022, περίοδος εξαιρετικά υψηλής έντασης μεταξύ Λιβάνου και Ισραήλ. Ο τρόπος που χαιρέτισε τη συμφωνία χρησίμευσε για να κρύψει το γεγονός ότι λίγους μήνες πριν, η Χεζμπολάχ παραλίγο να πυροδοτήσει σύγκρουση με το Ισραήλ σχετικά με το αμφισβητούμενο κοίτασμα φυσικού αερίου Karish. Τον Ιούνιο, ο Nasrallah απείλησε να επιτεθεί στην υπεράκτια υποδομή φυσικού αερίου εάν το Ισραήλ αρχίσει να εξορύσσει φυσικό αέριο πριν συμφωνήσουν οι δύο χώρες για τα σύνορα. Την περίοδο αυτή, η ισραηλινή πολεμική αεροπορία αναχαίτισε αριθμό μη επανδρωμένων αεροσκαφών που είχαν αναπτυχθεί από τη στρατιωτική πτέρυγα της Χεζμπολάχ πάνω από το Karish. Αντίστοιχα η οργάνωση δημοσίευσε πλάνα που εμφανίζουν την ικανότητα της να επιτίθεται στις ισραηλινές υποδομές φυσικού αερίου.

Μέχρι το τέλος του θέρους του 2022, η κλιμάκωση φαινόταν σαν μια πιθανή προοπτική. Με την αξιοπιστία της υπό δοκιμασία, η Χεζμπολάχ δεν θα είχε άλλη επιλογή από το να υλοποιήσει τις απειλές της για επίθεση στο Ισραήλ, εάν το τελευταίο είχε αρχίσει να εξορύσσει φυσικό αέριο πριν υπογραφεί μια συμφωνία. Από την πλευρά του, το Ισραήλ δύσκολα θα μπορούσε να υποχωρήσει εναντίον μιας ομάδας που χαρακτηρίζει τρομοκρατική οργάνωση. Ως εκ τούτου, με βάση την προθυμία της να εμπλακεί σε επικίνδυνες καταστάσεις, η δυνατότητα της Χεζμπολάχ να επηρεάζει τις εγχώριες και περιφερειακές αποφάσεις φαίνεται βασισμένη στη βίαιη αντιπαράθεση πιο πολύ από ποτέ.

Φυσικά, τα όπλα της Χεζμπολάχ δεν ήταν ο μόνος παράγοντας που ώθησε τη συμφωνία. Ένας μοναδικός συνδυασμός γεγονότων στον Λίβανο, το Ισραήλ και την περιοχή συνέβαλε στην επιτυχία των διαπραγματεύσεων. Η ευρωπαϊκή ενεργειακή ασφάλεια είναι ένας σημαντικός παράγοντας. Η εξασφάλιση της δυνατότητας η Ευρώπη να αποκτήσει εναλλακτικές πηγές προμήθειας καυσίμων προκειμένου να εξαρτάται λιγότερο από τη Ρωσία ήταν ένα βασικό κίνητρο για τη συνεχή διαμεσολάβηση της κυβέρνησης των ΗΠΑ μεταξύ των χωρών. Η αβεβαιότητα για το μέλλον της αγοράς ενέργειας ήταν ένα πρόσθετο κίνητρο για την υπογραφή της συμφωνίας το συντομότερο δυνατό. Τα ορυκτά καύσιμα πιθανότατα θα αξίζουν λιγότερο τόσο για τον Λίβανο όσο και για το Ισραήλ, εάν η ζήτηση και οι τιμές αρχίσουν να μειώνονται καθώς οι τεχνολογίες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας γίνονται φθηνότερες και ευρέως διαθέσιμες.

Ένα τέτοιο σενάριο φαίνεται όλο και πιο πιθανό τουλάχιστον στην Ευρώπη, την πιο φυσική εξαγωγική αγορά. Οι Συμφωνίες του Αβραάμ (2020), που έφερε την εξομάλυνση των διπλωματικών σχέσεων μεταξύ δύο κρατών του Κόλπου και του Ισραήλ, έθεσε επίσης τις βάσεις για παραγωγικές διαπραγματεύσεις. Μια λιγότερο ενωμένη αραβική αντίθεση στη δέσμευση με το Ισραήλ παρέχει έναν βαθμό ευελιξίας στον Λίβανο, όπου η επιρροή του Κόλπου μέσω εισροών κεφαλαίων και τουριστών είναι ακόμα ισχυρή.

Ωστόσο, η εύλογη απειλή των όπλων της Χεζμπολάχ εξακολουθούσε να επιδρά πάνω στη διαδικασία, περιπλέκοντας την με το επιχείρημα του ρεαλισμού έναντι της ιδεολογίας. Αν και αυτό το γεγονός δεν άλλαξε τους θεμελιώδεις λόγους του Ισραήλ για την υπογραφή της συμφωνίας, επέβαλε στο Ισραήλ ένα επιπλέον βαθμό επείγοντος. Δεδομένου ότι το κοίτασμα Karish είναι η μικρότερη από τις πιθανές τοποθεσίες εξόρυξης του Ισραήλ, η εξασφάλιση της εγγύησης ότι η Χεζμπολάχ δεν θα επιτεθεί στην εκτεταμένη υποδομή του κοιτάσματος φυσικού αερίου ήταν μια στρατηγική νίκη για το Ισραήλ και μια νίκη που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί στο εσωτερικό κοινό πριν από τις εκλογές.

Εν τω μεταξύ, η επίθεση της Χεζμπολάχ αύξησε την εγχώρια αποδοχή της και παρείχε ένα στέρεο αντεπιχείρημα για όσους κατηγορούσαν το κόμμα για ομαλοποίηση ή αναγνώριση του Ισραήλ.

Η προσέγγιση της Χεζμπολάχ στη συμφωνία θαλάσσιας οριοθέτησης μπορεί να ερμηνευθεί με δύο τρόπους. Χρησιμοποιώντας την απειλή βίας με ιδεολογικά κίνητρα για να προωθήσει τη συμφωνία, η οργάνωση μπόρεσε ταυτόχρονα να

επιστήσει την προσοχή στην αποτελεσματικότητα του μεγάλου οπλοστασίου της, ενώ εμφανιζόταν και ως ένας ρεαλιστής παίκτης με εθνικά εσωτερικά συμφέροντα στο επίκεντρο.

Ουσιαστικά, λοιπόν, ο ρόλος της στη συνοριακή συμφωνία με το Ισραήλ δεν υποδηλώνει σημαντική στροφή στις προτεραιότητες της Χεζμπολάχ. Η ηγεσία της όμως διατήρησε την αίσθηση μιας τέτοιας ερμηνείας της πολιτικής της για να αποτρέψει την κριτική στο εσωτερικό και στο εξωτερικό¹⁴⁰.

---

¹⁴⁰ Boswall Jacob. *The Lebanon-Israel maritime deal: A masterstroke from Hezbollah?* Manara Magazine. 8 Dec, 2022. Ανακτήθηκε 21 Δεκ 22.
<https://manaramagazine.org/2022/12/the-lebanon-israel-maritime-deal-a-masterstroke-from-hezbollah/>

Συμπεράσματα

Στις θεωρίες των διεθνών σχέσεων αποτελεί κοινό γνώρισμα η ερμηνεία γύρω από την έννοια «ασφάλεια», με διαφορετικό όμως αντικειμενικό σκοπό στην κάθε περίπτωση. Επιγραμματικά γνωρίζεται ότι ο ρεαλισμός επικεντρώνεται στο κράτος, ο φιλελευθερισμός εστιάζει στους διεθνείς οργανισμούς-συμμαχίες και ο δομισμός στις αξίες και στα συμφέροντα των κοινωνιών-τάξεων. Εξετάζοντας την περίπτωση Λίβανος-Ισραήλ-Χεζμπολάχ παρατηρούμε την σύγκρουση δυο κρατικών οντοτήτων με μία, κοινωνικά και θρησκευτικά προερχόμενη ένοπλη οργάνωση. Ενώ συγχρόνως διαπιστώνεται η αδυναμία των διεθνών δρώντων να ελέγξουν την κατάσταση με αμεσότητα και αποφασιστικότητα. Τα αδιέξοδα αυτής της τριπλής συσχέτισης οφείλονται στα αισθήματα ανασφάλειας των αντιμαχόμενων δρώντων και ειδικότερα στα μέσα που επιλέγουν για να τα απαλείψουν.

Οι δυτικές κοινωνίες αντιλαμβάνονται ως ζητήματα ανασφάλειας την μη εύρεση εργασίας, την εγκληματικότητα, τις κοινωνικές, ρατσιστικές και σεξιστικές διακρίσεις. Στα ζητήματα αυτά η σχέση της ηγεσίας και της κοινωνίας που βασίζεται στο δημοκρατικό σύστημα διακυβέρνησης εξασφαλίζει τα δικαιώματα, τις διευκολύνσεις, τις παροχές, καλλιεργώντας ένα αίσθημα ασφάλειας, που αποτυπώνεται με την δυνατότητα συνδικαλισμού, ψήφου και προσφυγής στη δικαιοσύνη. Η κατάσταση αυτή ενισχύεται και από την επίδραση του φιλελευθερισμού μέσω της παρουσίας οργανισμών και μη κυβερνητικών οργανώσεων προστασίας των κοινωνικών δικαιωμάτων. Ακόμα και στην περίπτωση όπου υφίσταται αδυναμία εύρεσης λύσης, η δυνατότητα έκφρασης της ανασφάλειας με πολλαπλούς τρόπους λειτουργεί ως μέσο ελαχιστοποίησης μιας ενδεχόμενης αντίδρασης λόγω απόγνωσης, η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει σε ανεξέλεγκτες καταστάσεις

Σε μια κοινωνία όμως, όπως του νοτίου Λιβάνου, που κατέληξε χώρος συγκέντρωσης προσφύγων και υπό κατοχή από το Ισραήλ για εύλογο χρόνο, οι πολίτες νιώθουν ανασφαλείς καθώς έχουν απολέσει την περιουσία τους, τα μέλη της οικογένειάς τους, αγωνίζονται να συντηρηθούν, δεν έχουν επαφή με τα όργανα εξουσίας που τους επιβλήθηκαν, δεν κατανοούν και δεν αναγνωρίζουν την δικαιοδοσία του κατακτητή. Η πίεση της ανασφάλειας στην περίπτωση αυτή αναζητεί τρόπο εκτόνωσης. Η βασική διαφορά όμως εντοπίζεται στο ότι: α) η σχέση ηγεσίας και κοινωνικής βάσης είναι καταναγκαστική, β) η συγκεκριμένη κοινωνική βάση, λόγω αστάθειας της πολιτικής ζωής διαχρονικά, δεν δύναται να αφομοιώσει τις

δημοκρατικές λειτουργίες και γ) οι λύσεις δεν επιτυγχάνονται με την εφαρμογή του φιλελευθερισμού.

Η αποτυχημένη εφαρμογή του φιλελευθερισμού στηρίζεται στην αδυναμία των διεθνών οργανισμών να αντιδράσουν. Η δυστοκία του ΟΗΕ να εφαρμόσει ειλημμένες αποφάσεις, η απουσία της ΕΕ μέσω της ευρωμεσογειακής συνεργασίας, η αδυναμία της Παγκόσμιας Τράπεζας να επιφέρει αποτελέσματα σε οικονομικά προβλήματα χωρών και η αποτυχία στήριξης από τον ΟΗΕ, της αναγνωρισμένης Παλαιστινιακής Αρχής δεν βοηθούν την παρουσίαση προτάσεων από τους πρωταγωνιστές του φιλελευθερισμού απέναντι σε μια σταθερά κλιμακούμενη ανασφάλεια. Η έκφραση δυσαρέσκειας με χρήση βίας είναι το αποτέλεσμα για μια κοινωνική ομάδα που βρίσκεται εγκλωβισμένη με ελάχιστες επιλογές. Συνεπώς είναι πολύ εύκολο τα άτομα να χειραγωγηθούν και να διοχετευθούν στον παράγοντα ανασφάλειας υπό τη μορφή ένοπλης οργάνωσης.

Γιατί, όμως, αδρανούν οι διεθνείς οργανισμοί; Γιατί χρειάζονται μεγάλα χρονικά διαστήματα συγκρούσεων με πολλούς νεκρούς για να ομοφωνήσουν σε μια προτεινόμενη εκχειρίδα τα μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας; Επειδή ως κράτη, τα μόνιμα μέλη του ΣΑ θα ορίσουν την εξέλιξη της σύρραξης και όχι ο ΟΗΕ ως διεθνής δρώντας με τις πολιτικές (και όχι στρατιωτικές-πειθαναγκαστικές) δυνατότητες που του έχουν δοθεί. Στο σημείο αυτό οι υποστηρικτές του ρεαλισμού πρεσβεύουν ότι τα κράτη είναι οι απόλυτοι δρώντες του διεθνούς συστήματος και ως εκ τούτου η σύγκρουση στην περιοχή θα καθοριστεί με κριτήριο τη δική τους κατανόηση για το ζήτημα ασφάλειας.

Η παράκαμψη του ΟΗΕ και ο διχασμός της Ευρώπη, με την επέμβαση των ΗΠΑ και των συμμάχων τους στο Ιράκ, πρόκρινε τον ρεαλισμό σε βάρος του φιλελευθερισμού. Το ισραηλινό κράτος ακολουθώντας το ανωτέρω παράδειγμα, «νιώθοντας» ανασφάλεια από την ύπαρξη της Χεζμπολάχ και κινούμενο στα όρια της «νομιμότητας», ως προβολή μιας υπερδύναμης που δεν αναστέλλεται από τον φιλελευθερισμό, επέλεξε να δράσει ρεαλιστικά, υλοποιώντας ένα σχέδιο πολεμικής σύρραξης εναντίον όχι μόνο της Χεζμπολάχ, ως κύριας απειλής, αλλά συνολικά εναντίον της κρατικής υπόστασης του Λιβάνου. Η γενικότερη στάση του διαχρονικά δεν εξάλειψε την απειλή με βάση τις ουσιαστικές κοινωνικές της διαστάσεις, αλλά προκάλεσε περισσότερες και μεγαλύτερες. Με τον τρόπο αυτό έθεσε την αντίδραση της αντίστασης στο ρεαλιστικό της πλαίσιο, δηλαδή μια σύγκρουση μεταξύ κρατών.

Αναμένεται λοιπόν το ανασφαλές υποκείμενο να περιορίσει την πηγή της ανασφάλειάς του με σκοπό να καταστεί ασφαλέστερο. Η γενικότερη στάση του Ισραήλ προκαλεί την αύξηση του μεγέθους της ανασφάλειας: α) στον Λίβανο, καθώς συνολικά οι πολίτες νιώθουν ανασφαλείς, β) στο ίδιο καθώς κυρίως οι πολιτικές και οικονομικές συνέπειες είναι άμεσες, γ) στο σύνολο των κρατών της Μέσης Ανατολής καθώς αναδύονται συνεχώς ακραία στοιχεία. Επιπλέον ο αντικειμενικός στόχος, η Χεζμπολάχ, τελικά δεν εξουδετερώθηκε με αποτέλεσμα την διατήρηση της απειλής μέσα σε κλίμα αυξημένης ανασφάλειας.

Διαπιστώνεται ότι όσο η σύγκρουση διατηρείται η κατάσταση θα προκαλεί ανεπιθύμητες συνέπειες. Με μια θεωρητική προσέγγιση εκτιμάται ότι τα υφιστάμενα μέσα από τον φιλελευθερισμό θα μπορούσαν να λειτουργήσουν αποτελεσματικά για την μείωση της ανασφάλειας στην υπόψη περιοχή. Η «Απόφαση 1701» είναι μια ευκαιρία που δημιουργήθηκε από τα όργανα του φιλελευθερισμού για τη Μέση Ανατολή. Η εξέλιξη της ιστορίας, όμως, δείχνει ότι οι ιδέες του φιλελευθερισμού δεν αποτελούν ξεκάθαρη επιλογή όσων δρουν πολιτικά στην περιοχή. Οι ακολουθούμενες πρακτικές προβάλλουν ρεαλιστικά άλλες προτεραιότητες, οι οποίες καθορίζουν την αντίληψη της έννοιας της ασφάλειας και τοποθετούν ανάλογα τους δρώντες του διεθνούς συστήματος με ότι αυτό συνεπάγεται για την ανθρώπινη ζωή, την ευημερία και την ειρήνη στην περιοχή του Λιβάνου.

Οι διαφορές μεταξύ μη κρατικών φορέων και κρατών είναι επίσης ασαφείς τα τελευταία χρόνια. Τα βασικά στοιχεία της κρατικής υπόστασης και οι de facto συνθήκες των υπαρχόντων κρατών καθορίζουν την παραδοσιακή κατανόηση του όρου «κράτος». Λόγω της αυξανόμενης επιρροής της παγκοσμιοποίησης στα κράτη, των σημαντικών εξελίξεων που αμφισβητούν την εξουσία του κράτους, όπως εσωτερικά προβλήματα, εμφύλιοι πόλεμοι, φτώχεια και δομικά προβλήματα, τα κράτη δεν είναι πλέον σε θέση να συνειδητοποιήσουν τη δικαιοδοσία τους. Γίνονται ανίκανα να παρέχουν ασφάλεια, πλούτο, υποδομές και να καλύψουν θεμελιώδεις ανάγκες των πολιτών τους. Η εδαφική κυριαρχία των κρατών αμφισβητείται καθώς τα κράτη αδυνατούν να προστατεύσουν τα όριά τους.

Οι ανωτέρω καταστάσεις καθορίζουν τα κράτη ως αποτυχημένα ή αδύναμα, συνεπώς οι μη κρατικοί οργανισμοί αναδύονται μέσα σε αυτά τα κράτη και υποκαθιστούν το ρόλο των κρατών. Καθώς λοιπόν καλύπτουν βασικές ανάγκες και παρέχουν ασφάλεια στους πολίτες, γίνονται ισχυροί μεταξύ των πολιτών. Με

αποτέλεσμα, να αναδεικνύονται ως παράγοντες που αμφισβητούν τον ρόλο των κρατών και να γίνονται ανταγωνιστές του.

Ωστόσο, η Χεζμπολάχ έχει μια μοναδική δομή, η οποία διαφοροποιεί την οργάνωση από άλλους μη κρατικούς παράγοντες, και αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η οργάνωση δύναται να χαρακτηριστεί ως Regional Hybrid Actor (RHA). Έχουν καταδειχτεί οι δυσκολίες και οι διαφορετικές απόψεις σχετικά με το ρόλο της Χεζμπολάχ. Ο καθορισμός της Χεζμπολάχ ως RHA βοηθάει στην κατανόηση της λογικής πίσω από την επέμβαση της στον εμφύλιο πόλεμο στη Συρία, την ανάγκη για διάκριση μεταξύ των πολιτικών της Χεζμπολάχ σε εγχώριο και διεθνές επίπεδο, και τη σημασία της εξωτερικής πολιτικής της Χεζμπολάχ και τις επιδράσεις της στην εσωτερική πολιτική του Λιβάνου.

Όπως δείχνει η περίπτωση της Χεζμπολάχ, ένας μη κρατικός παράγοντας μπορεί να δημιουργήσει ανώτερη εξουσία σε ένα μέρος της επικράτειας και του πληθυσμού σε ένα υπάρχον κράτος, να αποκτήσει πολιτική νομιμότητα και να αμφισβητήσει την εξουσία της χώρας¹⁴¹. Ενώ πείθει ένα σημαντικό μέρος του λιβανικού κοινού να του παρέχει ασφάλεια, οικονομική και κοινωνική βοήθεια, τονίζοντας την εδαφική της ταυτότητα. Αν και το κράτος έχει το μονοπώλιο στη χρήση βίας, η οργάνωση κρατά τα όπλα της και αμφισβητεί την κρατική εξουσία. Σε αυτό το πλαίσιο, έχει ξένη υποστήριξη που της παρέχει δύναμη να αμφισβητήσει τον κρατικό μηχανισμό. Αν και η Χεζμπολάχ έχει την προθυμία να ενεργήσει στον Λίβανο ανεξάρτητα από τον εξωτερικό υποστηρικτή της, το Ιράν, η ιρανική υποστήριξη παίζει ζωτικό ρόλο στην ανάδειξη της Χεζμπολάχ ως ανταγωνιστή του λιβανικού κράτους¹⁴².

Ωστόσο, η Χεζμπολάχ παίζει ένα παιχνίδι διπλής όψης ενάντια στο λιβανικό κοινό από τη μια και τις εξωτερικές απειλές από την άλλη. Ειδικά μετά τον εμφύλιο πόλεμο στη Συρία, οι εξελίξεις στη Συρία αντικατοπτρίστηκαν στην πολιτική του Λιβάνου σχετικά με τη θέση της Χεζμπολάχ και τις σχέσεις της, στρατηγικές και ευκαιριακές, με άλλες λιβανικές ομάδες.

---

¹⁴¹ Baran. Deniz, “The Evolution of a Non-State Actor to a State Actor: The Case of Hezbollah”, *Al Sharq Forum*, 2018., σελ. 12

¹⁴² Jaber. Hala, *Hezbollah: Born with a Vengeance*, New York: Columbia University Press, 1997.

Προτάσεις

Η υιοθέτηση μιας ουδέτερης στάσης από τον Λίβανο είναι ο κρίσιμος παράγοντας για τη μελλοντική επιβίωση του και την εσωτερική του σταθερότητα. Εκτιμάται ότι ένας σταθεροποιημένος, κυρίαρχος και δημοκρατικός Λίβανος είναι ύψιστης σημασίας για τη ευρύτερη σταθεροποίηση, ασφάλεια και ειρήνευση συνολικά της Μέσης Ανατολής.

Επίσης η οποιαδήποτε σχηματισθείσα κυβέρνηση και οι υπουργοί της πρέπει να εξασφαλίσουν πολιτική ανεξαρτησία και να αντισταθούν σε οποιαδήποτε εξωτερική παρέμβαση από χώρες της γειτονίας του Λιβάνου ή πέραν αυτής. Σημειώνεται ότι οι εξωτερικές παρεμβάσεις κρίνονται επιζήμιες και διογκώνουν ακόμα περισσότερο τα προβλήματα υπανάπτυξης και αποσταθεροποίησης του Λιβάνου.

Επιπρόσθετα αποτελεί επιτακτική ανάγκη όλες οι πολιτικές συνιστώσες της κυβέρνησης να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τον σεκταρισμό και να εφαρμόσουν κρίσιμες μεταρρυθμίσεις προς όφελος της κοινωνίας των πολιτών του Λιβάνου, χωρίς θρησκευτικούς ή εθνοτικούς περιορισμούς.

Όσο η Χεζμπολάχ κατέχει υπό έλεγχο σημαντικά υπουργεία της λιβανικής κυβέρνησης και με δεδομένο ότι η υπόψη οργάνωση έχει χαρακτηριστεί, από κάποια κράτη μέλη της ΕΕ ως τρομοκρατική οργάνωση, είναι δύσκολο να σταθεροποιηθεί η λιβανική κυβέρνηση και να προστατευτεί η αναγκαία συνοχή της. Επισημαίνεται ότι η Χεζμπολάχ έχει επανειλημμένως δηλώσει την ισχυρή ιδεολογική της σύνδεση με το Ιράν.

Η ιδιαίτερη εμπλοκή της Χεζμπολάχ και άλλων αντίστοιχων ομάδων στην καταστολή του λαϊκού κινήματος του Λιβάνου το 2019 και η σημερινή πολιτική και οικονομική κρίση της χώρας απαιτούν από όλους τους εξωτερικούς δρώντες να απέχουν από την ανάμειξη τους στις εσωτερικές πολιτικές υποθέσεις του Λιβάνου και να σεβαστούν την κυριαρχία και την πολιτική ανεξαρτησία του.

Οι διεθνείς δρώντες απαιτείται να παράσχουν άμεσα χρηματοδοτική στήριξη για να καταστούν οι λιβανικές ένοπλες δυνάμεις και οι δυνάμεις εσωτερικής ασφαλείας ικανές να εκπληρώσουν τα ουσιαστικά τους καθήκοντα σε ότι αφορά την αντιμετώπιση της περαιτέρω διάλυσης των κρατικών θεσμών, την εξασφάλιση ανθρωπιστικής βοήθειας και την διατήρηση της ασφάλειας, της κυριαρχίας και της σταθερότητας.

Επιπλέον, θα πρέπει να ασκηθεί πίεση από τον ΟΗΕ στο Ισραήλ να καθορίσει τα σύνορα του. Εφόσον το Ισραήλ δεν αναγνωρίζει ένα παλαιστινιακό κράτος και εξακολουθεί να επεκτείνεται, δεν καθορίζει τα δικά του σύνορα. Οι αραβικές χώρες, ειδικά εκείνες που περιβάλλουν το Ισραήλ, θα πρέπει να πιέσουν για ένα ψήφισμα του ΣΑ του ΟΗΕ που θα απαιτεί από το Τελ Αβίβ να καθορίσει τα σύνορά του. Αυτό είναι ένα εύλογο αίτημα, καθώς οι χώρες ορίζουν τα σύνορά τους και τα καταχωρούν στον ΟΗΕ.

Ο Λίβανος έχει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο σε αυτό το αίτημα. Η περσινή συμφωνία θαλάσσιας οριοθέτησης μεταξύ του Λιβάνου και του Ισραήλ θα πρέπει να αποτελέσει κινητήρια δύναμη για μια τέτοια ενέργεια. Αυτό θα ωθήσει επίσης το Ισραήλ να καθορίσει τα χερσαία σύνορά του με τον Λίβανο και ως εκ τούτου να αποσαφηνίσει τη στάση του στην περιοχή των αγροκτημάτων Shebaa, η οποία αποτελεί σημείο διαμάχης μεταξύ των δύο χωρών.

Μια σοβαρή πολιτική θα πρέπει να περιορίσει τους τρεις βασικούς πυλώνες ισχύος της Χεζμπολάχ στον Λίβανο: τη σιιτική κοινότητα, τους συμμάχους της και τα όπλα. Περισσότερες οικονομικές και πολιτικές κυρώσεις στους συμμάχους της Χεζμπολάχ σίγουρα θα βοηθήσουν. Όσο για τη σιιτική κοινότητα, θα πρέπει να παρασχεθεί πολιτική και υλική υποστήριξη στη νέα αντιπολίτευση μεταξύ των Σιτών, κυρίως εκείνων με κοινωνικο-οικονομικά οράματα. Τέλος η ύπαρξη μεγάλων αποθεμάτων όπλων είναι ένα εντελώς διαφορετικό πρόβλημα. Κανείς δεν μπορεί πραγματικά να εντοπίσει και να καταστρέψει αυτό το οπλοστάσιο χωρίς στρατιωτική επέμβαση ή παρουσία και έλεγχο από εμπειρογνώμονες ή ειρηνευτικές δυνάμεις του ΟΗΕ.

Μετά την πρόσφατη εξέλιξη της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία διαφαίνεται πλέον η σπουδαιότητα της εφαρμογής του διεθνούς δικαίου για την διαφύλαξη της εθνικής κυριαρχίας και την ενίσχυση των πιο αδύναμων κρατών. Η αποφασιστική εφαρμογή σημαντικών κυρώσεων και η άμεση έναρξη διπλωματικών επαφών στο αρχικό στάδιο μια κρίσης δύναται να αποτρέψει την περαιτέρω κλιμάκωση ή την σύρραξη μεταξύ κρατών με δυσανάλογη πολιτική και στρατιωτική ισχύ.

Λέξεις: 15452

Βιβλιογραφία - Πηγές

α. Ελληνόγλωσση

Γκόφας Ανδρέας. Τζιφάκης Νικ. (2017). *Θεωρητικές Προβολές στη Διεθνή Πολιτική*. Αθήνα. Εκδόσεις Πεδίο.

Κολιόπουλος Κ. (2008). *Η Στρατηγική Σκέψη από την Αρχαιότητα έως σήμερα*. Αθήνα. Εκδόσεις Ποιότητα.

Παπασωτηρίου Χαράλαμπος. (2009). *Η Διεθνής Πολιτική στον 21^ο Αιώνα*. Αθήνα. Εκδόσεις Ποιότητα.

Παπαφλωράτος, Ι. (2018). *Θεωρίες Διεθνών Σχέσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Σακούλας.

Παπαφλωράτος, Ι.(2020). *Συριακόν Ζήτημα*. Αθήνα: Εκδόσεις Λειμών.

Υφαντής Κων/νος. (2010). *Εισαγωγή στη Στρατηγική*. Αθήνα. Εκδόσεις Ι. Σιδέρης

β. Ξενόγλωσση

Adam Shatz (2004). *"In Search of Hezbollah"*. The New York Review of Books. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

Ahmed, Rifaat Alsayed, Hassan Nasrallah. (2006). *A rebel from the south*. The Arab Book House. Damascus - Cairo.

Alagha. Joseph. (2006). *The Shifts in Hezbollah's Ideology*, Amsterdam: Amsterdam University Press.

Aljawahry, Osama, (2007). *Israel, Lebanon, Hezbollah*. Outstanding Print Publishing, Cairo.

Arena Michael P (2006). *Hizballah's Global Crime Operations*. Global Crime, Vol.7, No. 3.

Associated, The (2008). *"Lebanese army: 12 IAF jets fly over Beirut, Lebanese areas"*. Haaretz.

Ateşoğlu G. N., Korkmaz, V. (2021). *A New Alliance Axis in the Eastern Mediterranean Cold War*. Insight Turkey, vol. 23, no.1.

Avni, Benny (9 February 2007). *"U.N.'s Ban Veers From Standard Line on Israel"*. *New York Sun*.

Bassam, Laila (2011). *"Lebanon says Israel gas search violates sea border"*. *Reuters*.

Blanford, Nicholas (15 June 2006). *"Lebanon exposes deadly Israeli spy ring"*. *The Times*. London. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

- Brecher Michael. (1997). *A Study of Crisis*. University of Michigan Press.
- Bureau of Near Eastern Affairs (October 2005). "Background Note: Syria". U.S. Department of State. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.
- Butcher, Tim; David Blair (17 August 2006). "Lebanese troops will not disarm Hizbollah". *The Daily Telegraph*. London. Archived from the original on 18 February 2008.
- Byman. Daniel (2008). *The Changing Nature of State Sponsorship of Terrorism*. Analysis Paper, Washington DC: The Saban Center for Middle East Policy at the Brookings Institution.
- Casey L. Addis. (2011). *Hezbollah: Background and Issues for Congress*. Congressional Research Service. USA.
- Cambanis. Thanassis, Esfandiary. Dina, et. all. (2019). *Hybrid Actors: Armed Groups and State Fragmentation in The Middle East*. New York: The Century Foundation Press.
- Deeb, Lara (31 Ιουλίου 2006). «Hizballah: A Primer». Middle East Report. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.
- Deeb, Marius (July 2003). *Syria's Terrorist War on Lebanon and the Peace Process*. Palgrave Macmillan.
- Dingel. Eva. (2013). "Hezbollah's Rise and Decline? How the Political Structure Seems to Harness the Power of Lebanon's Non-State Armed Group". Sicherheit und Frieden (S+F) / Security and Peace.
- Division, Federal Bureau of Investigation. Joint Hearing Before the Subcommittee on International Terrorism and Nonproliferation and the Subcommittee on the Middle East and Central Asia, House Committee on International Relations, September 28, 2006. <http://www.foreignaffairs.house.gov/archives/109/30143.pdf>.
- Eisenberg, Laura Zittrain (2000). "Do Good Fences Make Good Neighbors?: Israel and Lebanon After the Withdrawal". Middle East Review of International Affairs.
- Elahi Massoud. (2004). *Islamists in a pluralistic society* Consulting and Research Center, Lebanon.
- Engeland, Dr Anisseh Van; Rudolph, Ms Rachael M (2013). *From Terrorism to Politics*. Ashgate Publishing, Ltd.
- Federal Research Division (2004). *Lebanon: A Country Study*. Kessinger Publisher.
- Fisk, Robert (2001). *Pity the Nation: Lebanon at War*. Oxford University Press.

- Fisk, Robert (2002). *Pity the Nation: The Abduction of Lebanon*. New York: Thunder's Mouth Press / Nation's Books.
- Fisk Robert.(2012). *Cloud of Syria's war hangs over Lebanese cleric's death*, The Independent. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.
- Frazier. Derrick, Stewart-Ingersoll. Robert. (2012). *Regional Powers and Security Orders: A Theoretical Framework*, Abingdon and Oxon: Routledge.
- Gabriel, Richard, A, (1985). *Operation Peace for Galilee, The Israeli–PLO War in Lebanon*, New York: Hill & Wang. 1984.
- Giraldo, Jeanne (2007). *Terrorism Financing and State Responses*. Stanford University Press.
- Ghafar A. A., “Between Geopolitics and Geoeconomics: The Growing Role of Gulf States in the Eastern Mediterranean”, Rome, IAI, February 2021 IAI Papers 21|06
- Greenberg, Hanan (2007). "IDF, Lebanese army exchange fire on northern border". *ynetnews*. ynet. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22
- Halliday, Fred. "A Lebanese fragment: two days with Hizbollah."
- Beauchamp, Zack (23 September 2014). "Iran is fighting on the Iraqi government's side". vox.com.*
- Harel, Amos (2006). "Hezbollah kills 8 soldiers, kidnaps two in offensive on northern border". *Haaretz*. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.
- Helena Cobban. (2009). Hizbullah's New Face Archived . Boston Review. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.
- Hofmann. Claudia, Schneckener. Ulrich. (2011). “*Engaging Non-State Armed Actors in State and Peace-Building: Options and Strategies*”. International Review of the Red Cross.
- Humphreys, Andrew; Lara Dunston, Terry Carter (2004). *Lonely Planet Syria & Lebanon* (Paperback). Footscray, Victoria: Lonely Planet Publications.
- Immigration and Nationality Directorate (2001). "Country Assessment" (PDF). United Kingdom Home Office. Archived from the original (PDF) on 21 September 2006. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22
- Kavanagh John. (2002).Statement of Section Chief, International Terrorism Operations Section II, Counterterrorism Remarks of Under Secretary Jimmy Gurule, National Money Laundering Strategy Roll Out, U.S. Department of the Treasury Press Release, July 25, 2002. <http://www.treas.gov/press/releases/po3287.htm>.

- Kjeilen, Tore. "Lebanese Civil War". *Encyclopaedia of the Orient*. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.
- Labaki, Boutros. (2006). "The Role of Transnational Communities in Fostering Development in Countries of Origin." United Nations.
- Libnan Ya. (2006). "Lebanon arrests key suspect in Islamic Jihad assassination". Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.
- Libnan Ya. (2006). "Murr: Israeli aircraft detonated the car bomb in Sidon". Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.
- MEES.(2021).*Israel/Gaza Attacks: Oil & Gas Facilities Under Threat*. Vol. 64,no.19.
- Morris, Benny (2008). *1948: A History of the First Arab-Israeli War*. Yale University Press.
- Mor, Ben D.; Zeev Moaz (2002). "7". *Bound by Struggle: The Strategic Evolution of Enduring International Rivalries*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Mroue, Bassem (2006). "Islamic Jihad leader killed in Lebanon". *Boston Globe*. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.
- Mroue, Bassej (2013). "Hezbollah chief says group is fighting in Syria". Associated Press.
- Naim Qassem, Hezbollah Deputy Secretary General. (2005). *Hizbullah: The Story from Within*, SAQI, London.
- Nisan, Mordechi (2003). *The Conscience of Lebanon: A Political Biography of Ettiene Sakr (Abu-Arz)*. London, Portland, Oregon: Frank Cass.
- Pannell, Ian (2006). "Lebanon breathes after the blockade". *BBC News*. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.
- Paul Egan. (2007).*Feds Tie Dearborn Charity to Terror: Group accused of being a front for Hezbollah*, Detroit News, July 25, 2007, and *U.S. Treasury Bans Dealings with Hezbollah Supporters*, Reuters, July 24, 2007.
- Peetet, Julie M. (1997). "Lebanon: Palestinian refugees in the post-war period". *Le Monde diplomatique*.
- Pfeffer, Anshel (2 August 2011). "IDF Exchanges Fire With Lebanon Across Border". *Haaretz*. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22
- Pinkas, Alon (2007). "Report: IAF jets emit sonic booms over s. Lebanon". *The Jerusalem Post*.

- Ranstorp, Magnus (1998). "The strategy and tactics of Hizballah's current Lebanonization process". *Mediterranean Politics*. doi:10.1080/13629399808414643
- Rensselaer Lee. (2008). *The Triborder-Terrorism Nexus*. Global Crime, Vol. 9, No. 4.
- Rubenberg, Cheryl A. (1989). "5". *Israel and the American National Interest: A Critical Examination* (Paperback). University of Illinois Press.
- Samaan. Jean-Loup.(2017). *Missile Warfare and Violent Non-State Actors: The Case of Hezbollah*. Defence Studies.
- Saad. Amal. (2019). "Challenging the Sponsor-Proxy Model: The Iran–Hizbullah Relationship". *Global Discourse*.
- Segal, Naomi (4 February 2000). "Hezbollah kills 3 Israeli soldiers, veteran SLA leader in Lebanon". *The Jewish News Weekly of Northern California*. Jerusalem. Jewish Telegraphic Agency. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.
- Section, United Nations News Service (11 January 2010). "UN News – Lebanon: UN again protests against Israeli over-flights". *UN News Service Section*.
- Smith, Charles D. (2001). *Palestine and the Arab Israeli Conflict (paperback)*. Boston: Bedford/St. Martin's.
- US Department of State (1999). "Background Information on Foreign Terrorist Organizations". Ανακτήθηκε 7 Απρ 22
- U.S. Department of Defense, Annual Unclassified Report on Military Power of Iran, Required by Section 1245 of the FY2010 National Defense Authorization Act (P.L. 111-84), April 2010.
- Yeşiltaş. Murat, Kardaş Tuncay. (2018). *Armed Non-State Actors in the Middle East*. Istanbul: Seta Publications.
- Zarour, Hadi. (2013). *The balance of terror*. Prints company for Distribution and Publishing.
- Zeev Maoz.(2006). *Defending the Holy Land*. Ann Arbor. Univ. of Michigan'
- Lefkowitz Ben. *The Israeli-Lebanese Maritime Agreement Was a Strategic Misstep*. AEIdeas. January 04, 2023. Ανακτήθηκε 4 Ιαν 23. <https://www.aei.org/foreign-and-defense-policy/the-israeli-lebanese-maritime-agreement-was-a-strategic-misstep/>
- Boswall Jacob. *The Lebanon-Israel maritime deal: A masterstroke from Hezbollah?* Manara Magazine. 8 Dec, 2022. Ανακτήθηκε 21 Δεκ 22. <https://manaramagazine.org/2022/12/the-lebanon-israel-maritime-deal-a-masterstroke-from-hezbollah/>

On War com. "Black September in Jordan 1970–1971". Armed Conflict Events Database. Archived from the original on 10 Apr 2022. <https://web.archive.org/web/20140827112926/http://www.onwar.com/aced/data/bravo/blacksept1970.htm>

"Lebanon: Refugees and internally displaced persons". *The CIA World Factbook*. <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/lebanon/#people-and-society>

"Palestine Liberation Organization (PLO)". *Jewish Virtual Library* <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Terrorism/plo.html>

"Lebanon – UNIFIL Background". United Nations. 2005. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

"Timeline: Lebanon". BBC News. 15 June 2006. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

"An Open Letter to all the Oppressed in Lebanon and the World". Institute for Counter-Terrorism. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

"Cease-fire understanding in Lebanon, and remarks by Prime Minister Peres and Secretary of State Christopher". Israeli Ministry of Foreign Affairs. 26 April 1996. Archived from the original on 10 March 2007. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

"Hezbollah celebrates Israeli retreat". BBC. 26 May 2000. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

"Hezbollah rejects call to disarm". ABC (AU). 27 April 2005. Archived from the original on 8 March 2008. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

"Timeline: Decades of conflict in Lebanon, Israel". CNN. 14 July 2006. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

"Report of the Secretary-General on the United Nations Interim Force in Lebanon (S/2006/560)". United Nations Security Council. 21 July 2006. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

"Press Conference with Hasan Nasrallah". UPC. 26 July 2006. Archived from the original on 17 November 2006. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

"Let's face it: Israel's refugees (in Hebrew)". Walla News. 10 August 2006. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22

"UN: Israel did not cross border". Al Jazeera. Retrieved 9 September 2016. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

"Soldier killed by Lebanese sniper laid to rest". Retrieved 4 August 2017. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

"Israeli soldiers wounded in Lebanon incursion". www.aljazeera.com.. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

"A bomb was detonated on the Lebanese border, the IDF attacked a Hezbollah outpost." [Walla!](#). 14 March 2014. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

"Israel didn't target Iranian general in Syria strike, says security source". [i24 News](#). 20 January 2015. Archived from [the original](#) on 28 July 2015. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22

"Two Israeli soldiers killed in Hezbollah missile attack". [Al Jazeera](#). 28 January 2015. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

Hezbollah fires anti-tank missiles at military jeep, IDF base; none hurt. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

Hezbollah fires rockets into Israel from Lebanon. [BBC news](#). Ανακτήθηκε 7 Απρ 22

"Lebanon's Hezbollah denies infiltration attempt or clashes near Lebanese frontier". [Reuters](#). 27 July 2020. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

"Israeli jets reportedly strike arms shipment en route to Hezbollah". [The Times of Israel](#). 24 February 2014. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

"Israel Strikes Syrian Anti-aircraft Target and a Spying Device in Lebanon". [Haaretz](#). 28 May 2019. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

"Hariri: Israeli drones in Beirut threaten Lebanon's sovereignty". [aljazeera.com](#) (26 August 2019). Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

"Two Israeli drones fall in Beirut suburbs, one explodes: army,..." [Reuters](#). 25 August 2019. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

"Israel said to strike base of Palestinian terror group deep inside Lebanon". [The Times of Israel](#). 26 August 2018. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

"Israeli army says one of its drones crashed inside Lebanon". [www.aljazeera.com](#) .26 July 2020. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

"Who Are Hezbollah?". [BBC News](#). 21 May 2008. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

"Hezbollah (a.k.a. Hizbollah, Hizbu'llah)". [Council on Foreign Relations](#). Archived from [the original](#) on 27 September 2006. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22

"UN Questions Usefulness of Peacekeepers – Security Council – Global Policy Forum". [Globalpolicy.org](#). 30 July 2002.

"Israeli overflights 'dangerous situation' – Lebanon". [Jordan Times](#). 11 February 2010.

"Spotlight – Israel offered to cease overflights for US intel". [The Daily Star](#). 6 December 2010.

"Israel-Lebanon border clash kills five people". [BBC News](#). 3 August 2010

"Israel and Hizballah Ready to Rumble?". *Time*. 1 August 2008.

"*Lebanon Exiled and suffering: Palestinian refugees in Lebanon*". Amnesty International. 2007. Ανακτήθηκε στις 21 Δεκ 22.

al-Issawi, Omar (4 August 2009). "Lebanon's Palestinian refugees". Al Jazeera. Ανακτήθηκε στις 21 Δεκ 22.

Andrew Lee Butters "Palestinians in Lebanon: A Forgotten People", 25 February 2009, *Time Magazine*. Ανακτήθηκε στις 21 Δεκ 22 από <https://web.archive.org/web/20130826165651/http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,1881651,00.html>

Acton v. Blundell, 12 Mees. & W. 324, 354, 152 Eng. Rep. 1223, 1235 (Ex. Ch. 1843)

"Potential Lebanese- Israeli Conflict over Natural Gas Revisited". Ανακτήθηκε στις 21 Δεκ 22

Goldstein, Tani (24 June 2010). "Landau: Israel willing to use force to protect gas finds". Ανακτήθηκε στις 21 Δεκ 22.

"Al-ManarTV:: Lebanon Grants Palestinians Right to Work, Passes Offshore Drilling Law 17/08/2010". Ανακτήθηκε στις 21 Δεκ 22.

Lazaroff, Tovah; Nahmias, Omri (1 October 2020). "First Israeli-Lebanese talks in 30 years to be held on maritime dispute". *Jerusalem Post*. Ανακτήθηκε στις 21 Δεκ 22

Ignacio Urrutia "Update on Lebanon - Israel relations and their maritime border agreement" Nov. 14, 2022. www.greydynamics.com
<https://greydynamics.com/update-on-lebanon-israel-relations-and-their-maritime-border-agreement/>

Gebeily, Maya; Lubell, Maayan (2022-10-27). "Israel, Lebanon finalise maritime demarcation deal without mutual recognition". *Reuters*. Ανακτήθηκε στις 21 Δεκ 22.

"Lebanon and Israel agree maritime deal despite decades of hostility". *Financial Times*. 2022-10-28. Ανακτήθηκε στις 21 Δεκ 22.

Patrick Kingsley "Israel and Lebanon Reach Landmark Maritime Agreement" Oct. 11, 2022. *New York Times*. Ανακτήθηκε 20 Δεκ 22.
<https://www.nytimes.com/2022/10/11/world/middleeast/israel-and-lebanon-maritime-deal.html>

"Who Are Hezbollah?". *BBC News*. 21 May 2008. Ανακτήθηκε 7 Απρ 22.

The World Wide Web, (<http://www.mogowama.org>), 1900 hrs of April 21, 2016.

Παράρτημα «Α»: Χάρτες

Χάρτης 1: Λίβανος (πολιτικός)

Χάρτης 2: Λίβανος (σε σχέση με Ελλάδα)

Χάρτης 3: Τριεθνής συννοριακή περιοχή Ισραήλ-Λιβάνου-Συρίας

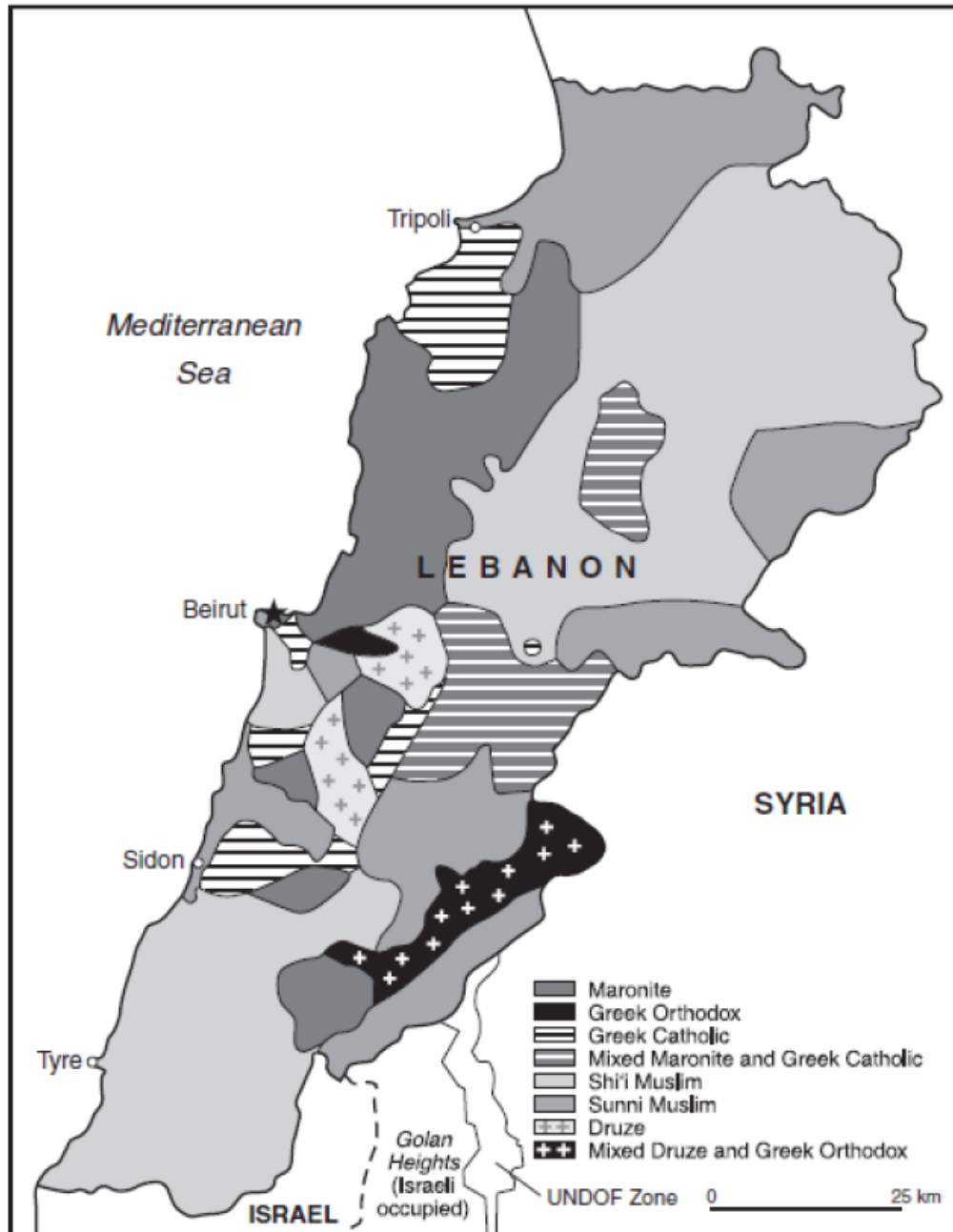
Πηγή: Map Resources. Adapted by CRS

Χάρτης 4: Μεγάλες πόλεις, μερικές σημαντικές πόλεις και χωριά, καθώς και οι πέντε επαρχίες του Λιβάνου (ο Νότος έχει μερικές φορές χωριστεί σε δύο επαρχίες: τη Νότια και την al-Nabatiya)

Πηγή: Augustus Richard Norton.(2007).*Hezbollah : a short history.*

Χάρτης 5: Οι μεγάλες ομολογιακές ομάδες (σέκτες) του Λιβάνου και οι περιοχές όπου κυριαρχούν

Πηγή: Augustus Richard Norton.(2007).*Hezbollah : a short history.*

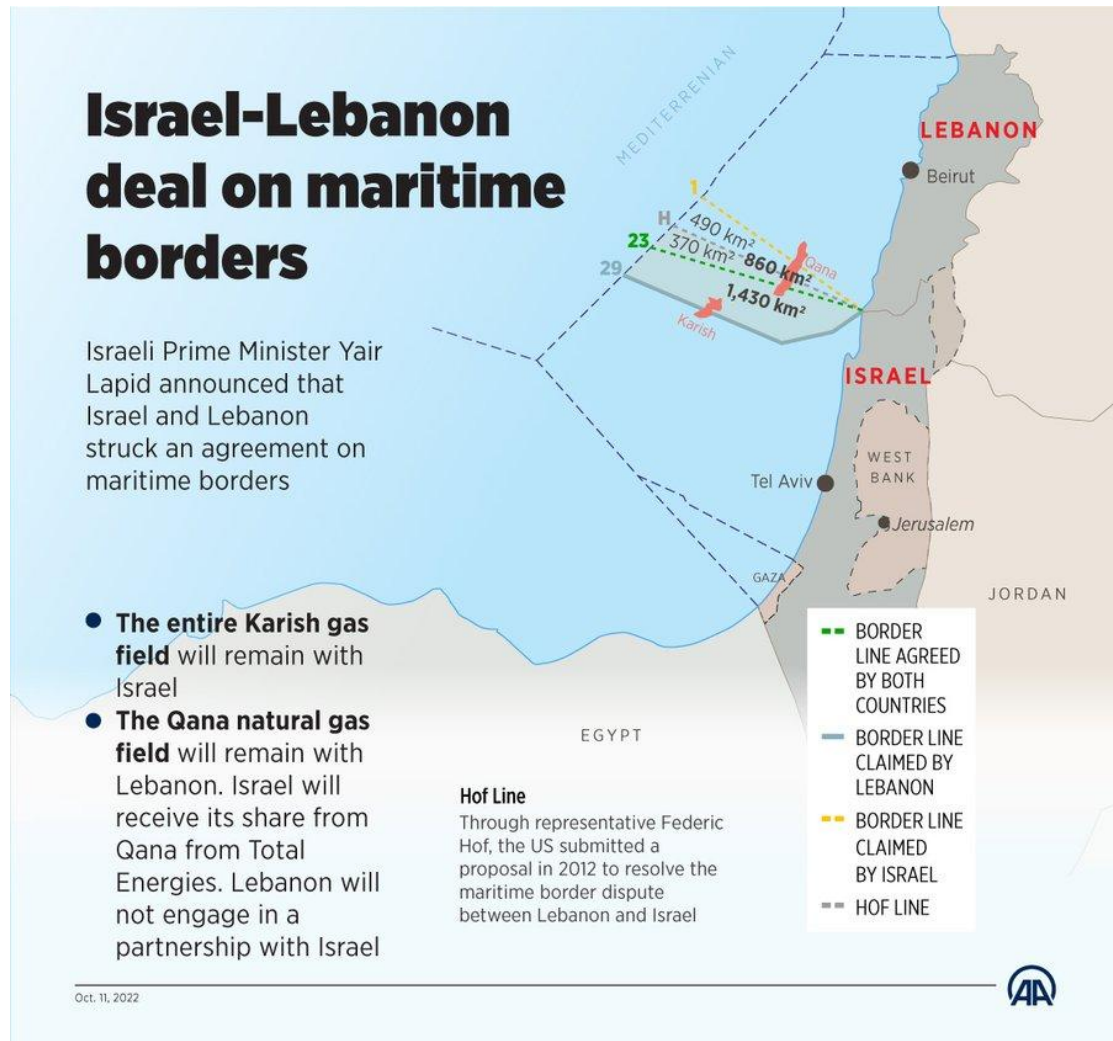

Χάρτης 6: Ζώνη Ασφαλείας Ισραηλινών Ενόπλων Δυνάμεων

Πηγή: Marcus, Raphael D. (2018). *Israel's long war with Hezbollah : military innovation and adaptation under fire.*

Χάρτης 7: Οριοθέτηση Θαλάσσιων Συνόρων Λιβάνου-Ισραήλ

Παράρτημα «Β»: Πληροφοριακοί Πίνακες
Πίνακας 1: Στοιχεία Ισραήλ

ISRAEL

INTRODUCTION

The State of Israel was declared in 1948, after Britain withdrew from its mandate of Palestine. Israel was admitted as a member of the UN in 1949 and saw rapid population growth, primarily due to migration from Europe and the Middle East. The Israeli economy has undergone a dramatic transformation in the last 25 years, led by cutting-edge, high-tech sectors.

GOVERNMENT

Chief of State

President Isaac HERZOG

Head of Government

Prime Minister Naftali BENNETT

Government Type

parliamentary democracy

Capital

Jerusalem¹

Legislature

unicameral Knesset (120 seats)

GEOGRAPHY

Area¹

Total: 21,937 sq km

Land: 21,497 sq km

Water: 440 sq km

Climate

temperate; hot and dry in southern and eastern desert areas

Natural Resources

timber, potash, copper ore, natural gas, phosphate rock, magnesium bromide, clays, sand

¹the US recognized Jerusalem as Israel's capital in December 2017 without taking a position on the specific boundaries of Israeli sovereignty

as of December 2021

ECONOMY

Economic Overview

high-income, technology- and industrial-based economy; recent debt spikes; high inequality and poverty disparities persist; significant tariff and regulatory burdens, especially in agriculture; hard-hit by COVID-19; quantitative easing in effect

GDP (Purchasing Power Parity) \$353.4 billion (2020 est.)

GDP per capita (Purchasing Power Parity) \$38,300 (2020 est.)

Industries - high-technology products, wood, paper products, potash, phosphates, food/beverages, tobacco, caustic soda, cement, pharmaceuticals, construction, metal products, chemical products, plastics, cut diamonds, textiles, footwear

Agricultural products - milk, potatoes, poultry, tomatoes, carrots, turnips, tangerines/mandarins, green chilies/peppers, eggs, vegetables

Exports \$113.9 billion (2020 est.)

diamonds, packaged medicines, medical instruments, integrated circuits, refined petroleum (2019)

partners: US 26%, China 9%, UK 7% (2020)

Imports \$96.53 billion (2020 est.)

diamonds, cars, crude and refined petroleum, broadcasting equipment (2019)

partners: US 12%, China 11%, Germany 7.5%, Switzerland 7%, Turkey 6% (2020)

PEOPLE & SOCIETY

Population

8.8 million (July 2021 est.)

Population Growth

1.45% (2021 est.)

Ethnicity

Jewish 74.1% (of which

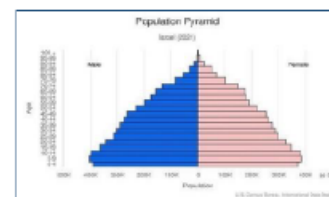
Israel-born 78.1%, Europe/America/Oceania-born 15.2%, Africa-born 4.3%, Asia-born 2.4%), Arab 21%, other 4.9% (2019 est.)

Language

Hebrew (official), Arabic (special status under Israeli law), English (most commonly used foreign language)

Religion

Jewish 74%, Muslim 18%, Christian 1.9%, Druze 1.6%, other 4.5% (2020 est.)

Πίνακας 2: Στοιχεία Λίβανου

LEBANON

INTRODUCTION

Following World War I, France acquired a mandate over the northern portion of the former Ottoman Empire province of Syria. The French demarcated the region of Lebanon in 1920 and granted this area independence in 1943. Lebanon's borders with Syria and Israel remain unresolved.

GOVERNMENT

Chief of State

President Michel AUN

Head of Government

Prime Minister Hassan DIAB (caretaker)

Government Type

parliamentary republic

Capital

Beirut

Legislature

unicameral National Assembly or Majlis al-Nuwab in Arabic or Assemblée Nationale in French (128 seats)

GEOGRAPHY

Area

Total: 10,400 sq km

Land: 10,230 sq km

Water: 170 sq km

Climate

Mediterranean, mild to cool, wet winters with hot, dry summers; the Lebanon Mountains experience heavy winter snows

Natural Resources

limestone, iron ore, salt, water-surplus state in a water-deficit region, arable land

ECONOMY

Economic Overview

upper middle-income Middle Eastern economy; economic activity hurt by economic depression, COVID-19, and port explosion; hyperinflation and sharp poverty increases; banks have ceased lending; new financing facility helping with recovery

GDP (Purchasing Power Parity) \$79.51 billion (2020 est.)

GDP per capita (Purchasing Power Parity) \$11,600 (2020 est.)

Industries - banking, tourism, real estate, construction, food processing, wine, jewelry, cement, textiles, mineral/chemical products, wood/furniture products, oil refining, metal fabricating

Agricultural products - potatoes, milk, tomatoes, apples, oranges, olives, wheat, cucumbers, poultry, lemons

Exports \$3.524 billion (2017 est.)

gold, jewelry, shotguns, diamonds, scrap copper (2019)

partners: Switzerland 27%, UAE 15%, South Korea 11%, Saudi Arabia 7%, Kuwait 6% (2019)

Imports \$18.34 billion (2017 est.)

refined petroleum, cars, packaged medicines, jewelry, gold (2019)

partners: UAE 11%, China 10%, Italy 8%, Greece 8%, Turkey 7%, US 6% (2019)

PEOPLE & SOCIETY

Population

5.3 million (July 2021 est.)

Population Growth

0.68% (2021 est.)

Ethnicity

Arab 95%, Armenian 4%, other 1%

Language

Arabic (official), French, English, Armenian

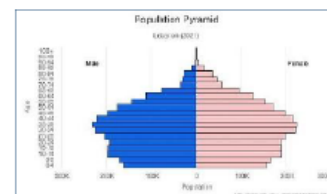
Religion

Muslim 67.8% (31.9% Sunni, 31.2% Shia, smaller percentages of Alawites and Ismailis), Christian 32.4% (Maronite Catholics are the largest Christian group), Druze 4.5%, very small numbers of Jews, Baha'is, Buddhists, and Hindus (2020 est.)

Urbanization

urban population: 89.1% of total population (2021)

rate of urbanization: -1.23% annual rate of change (2020-25 est.)

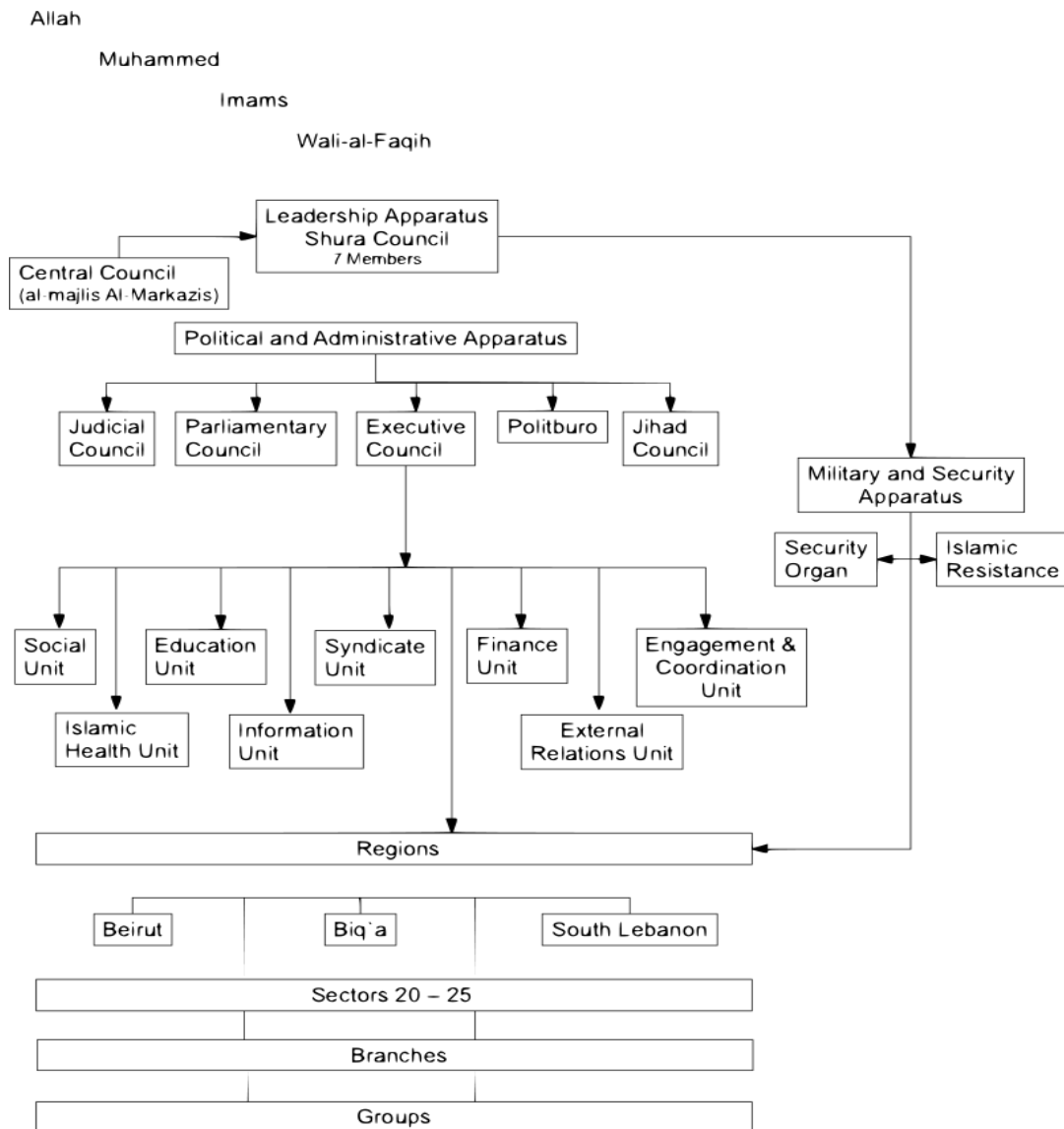

as of December 2021

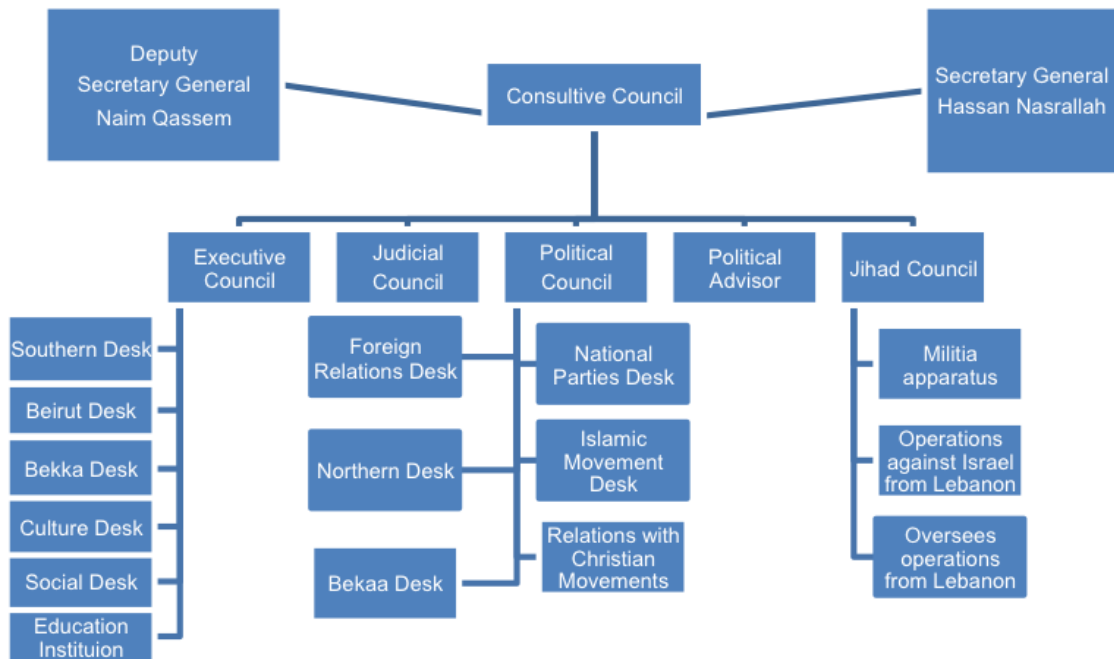
Πηγή: CIA Factbook (12/2021)

Παράρτημα «Γ»: Οργανωτική Δομή της Χεζμπολάχ

Πίνακας 1

Πίνακας 2

Πήγη: Intelligence and Terrorist Information Center, Center for Special Studies, Hezbollah: Profile of the Shiite Terrorist Organization of Global Reach Sponsored by Iran and Supported by Syria, Special Information Bulletin (Intelligence and Terrorist Information Center, Center for Special Studies, 2003), https://www.terrorism-info.org.il/malam_multimedia/English/eng_n/html/hezbollah.htm